

Motion till riksdagen 2005/06:Fi10

**av Göran Hägglund m.fl. (kd)
med anledning av prop. 2005/06:100**

2006 års ekonomiska vårproposition

1 Sammanfattning

1.1 Konjunkturuppgång mot orolig bakgrund

Ett folkmord pågår i Darfurprovinsen i Sudan. Terrorattacker gränsande till inbördeskrig plågar dagligen människorna i Irak. Flodvågen i Sydostasien vid jultid 2004 och osedvanligt våldsamma orkaner i Karibiska sjön har dränkt eller sopat med sig allt i sin väg. Misstankar att Iran planerar ett program för kärnvapenframställning snarare än för kärnkraft ökar spänningarna mellan också detta oljerike och (framför allt) USA.

Det "annus horribilis" som stora delar av världen tvingades genomlida 2005 har förlängts in i 2006. Och visst har det satt sina spår på ekonomierna i de direkt drabbade områdena. De krigsliknande tillstånden i Mellanöstern har avspeglat sig på oljemarknaden och bidragit till att driva upp priserna på det "svarta guldet" till nivåer som tidvis överskridit 75 dollar per fat.

Men alla dessa nederlag och bakslag till trots växer världshandeln och världsekonomin snabbare än vad exempelvis Internationella valutafonden (IMF) förutspådde så sent som hösten 2005. De har skrivit upp tidigare prognoser och konstaterar nu att BNP-utvecklingen i världen blev 4,8 procent 2005, driven av en global handelstillväxt på över 10 procent. Prognosen för 2006 är marginellt bättre eller 4,9 procent.

Det finns naturligtvis faror som lurar även om man söker bortse från de inledningsvis nämnda mer eller mindre öppna konflikterna. Ett växande problem är obalansen mellan USA och omvärlden. IMF varnar nu öppet för vad USA:s ständigt ökande handels- och bytesbalansunderskott med omvärlden kan komma att leda till. USA, som inte för så länge sedan var i stort sett självförsörjande på olja, är nu världens överlägset största oljeimportör. I tider då också andra stormakter som Kina med ökad efterfrågan driver upp oljepriserna vore det rimligt och naturligt om USA sökte hålla nere den egna efterfrågan. Om anpassningen inte sker på varumarknaden kommer den att ske på valutamarknaden med kraftiga – och potentiellt hämmande – dollarfall som följd.

Fel! Okänt namn på

När en sådan anpassning kan komma att ske är det ingen som vet, men alla måste räkna med risken. Den dagen kan världsekonomin stå inför en av sina största utmaningar.

1.2 Tid för reformer

Trots höga tillväxtsiffror i världsekonomin är IMF:s huvudbudskap till politiska beslutsfattare världen över ganska strävt. IMF vill att politikerna ska utnyttja den goda konjunkturen för att åtgärda mer tillväxthämmande strukturella svagheter i respektive länders ekonomier.

Kristdemokraternas politik bygger på samma grundläggande ekonomisk-politiska resonemang. Vi ser att marknader och möjligheter öppnar sig för svensk industri och vill bädda för fortsatta exportframgångar. Det lokomotivet i vår ekonomi vill vi värna om nu när globaliseringen skapar möjligheter för ett land som Sverige. Men vi får inte blunda för att öppenheten och internationaliseringen också ställer Sverige och det svenska näringslivet inför växande utmaningar och en hel del svåra problem. De senare är inte små. Vår exportindustri har varit framgångsrik på senare år men vi tillhör ett Europa som i ekonomisk tillväxt sackar efter den övriga världen. Och granskar vi exportframgångarna noga så visar det sig att svensk exportindustri förlorar andelar på en ännu växande världsmarknad. Detta ser man inte minst på att vi får allt sämre betalt för exporten, medan importen blivit dyrare.

Våra skatter ligger högt över genomsnittet för EU som i sin tur ligger över skattetrycket i resten av världen. Inget att bekymra sig för kanske den tycker som menar att problemen är små i vårt land och skatterna går till rätt saker. Men här är arbetslösheten numera hög och frånvaron från arbetet alarmrande. Högre utbildning lönar sig alltför lite och kullar lämnar universitet och högskolor för att gå rakt ut i arbetslöshet. Företagen investerar mer för att rationalisera än för att expandera och många flyttar produktion och ibland även sin FoU utomlands. Kvaliteten i skolarbetet sjunker och vid universiteten är det antalet studieplatser och inte excellenta studie- och forskningsmiljöer som prioriteras. Stora brister i rättsapparaten har noterats långt innan vice statsministern oavsiktligt fäste uppmärksamhet på tillkortakommanden inom polisen.

Den stat som lovat ta väl hand om både barn och gamla är inte längre den välfärdsstat som makthavarna beskriver – inte för många tusentals gamla som saknar ett äldreboende värd namnet eller de familjer som inte längre har valfrihet när det gäller barnomsorg och föräldraledighet med mera.

Vad gör regeringen för att råda bot på de alltmer akuta problem som här nämns? Svaret blir tudelat. Regeringen och dess stödpartier gör mycket för att skyla över det mest iögonenfallande problemen. Man satsar tiotals miljarder på arbetsmarknadsåtgärder för att tillfälligt öka sysselsättningen över valet. Men samtidigt gör de mycket lite för att skapa jobb i det näringsliv som ändå ska generera resurserna också för den offentliga sektorn.

Valbudgeten presenteras som förhållandevis stram. Men den är, som denna motion kommer att påtala, i själva verket mjuk och fet. Valplattformen kom-

mer av allt att döma att bli än fetare. Att utnyttja de goda tiderna för att samla i ladorna kommer inte på tal, inte när makten står på spel.

1.3 Kristdemokraternas giv

Mot detta ställer Kristdemokraterna en ny giv. I långa och viktiga stycken bygger den på uppgörelser inom Allians för Sverige. Men den innehåller också väsentliga inslag för en politik som vi verkar för ska omfattas av en alliansregering efter riksdagsvalet den 17 september.

De reformer vi föreslår kostar naturligtvis också pengar för staten i form av minskade inkomster och ökade utgifter på skilda konton. Men de är finansierade – ibland smärtsamt så – och ger som helhet en omkring 9 miljarder stramare budget både för 2007 och 2008 än regeringens förslag.

Vad Kristdemokraterna inom ramen för Allians för Sverige föreslår beskrivs detaljerat i kapitel 8. Här följer dock i sammandrag några av de viktigaste förslagen:

- Jobbavdrag för arbetsinkomster utformas i två steg så att det vid den kommunala beskattningen införs ett förvärvsavdrag för arbetsinkomster. Avdraget, som är maximerat till 46 800 kronor per år, är främst riktat till låg- och medelinkomsttagare. Det ger exempelvis en undersköterska med 17 000 kronor i månadsinkomst en skattelättnad på 700 kronor per månad. Kostnad första året: 37 miljarder kronor och i ett andra steg minst 45 miljarder kronor.
- En vanlig löntagare får kvar ca 1 000 kronor per månad efter skatt med detta förslag.
- Som delfinansiering av ovanstående föreslås begränsningar i rätten till avdrag i skatten för annat än styrkta kostnadsersättningar. Besparing för staten: 6,7 miljarder kronor.
- Skattereduktion för hushållstjänster (RUT) inklusive tjänster utförda hos en anhörig äldre.
- Nystartsjobb som innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som levt på skilda offentliga ersättningar under mer än ett år.
- Halverad förmögenhetsskatt från 1,5 till 0,75 procent.
- Sänkta arbetsgivaravgifter på anställningar inom tjänstesektorn.
- Kontrollåtgärder i sjukförsäkringen.
- Statens kostnader för trafikskadades sjukpenning och sjukersättning överförs till trafikförsäkringen.
- Arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Egenfinansieringen föreslås öka med 10 miljarder kronor, men kompenseras mer än väl genom sänkt inkomstskatt.

Fel! Okänt namn på

1.4 Stöd till äldre

Vid sidan av alliansens program som finns samlat i partiernas gemensamma motion ”En politik för arbete och trygghet” har Kristdemokraterna prioriterat några andra viktiga områden.

Alltför många pensionärer har en svår situation. Ekonomiskt vill Kristdemokraterna underlätta för de omkring 800 000 sämst ställda pensionärerna genom förslaget att höja garantipensionen från 2006 års nivå på 7 047 kronor per månad före skatt till 7 900 kronor. Det är en höjning med 853 kronor per månad. Dessutom föreslås en grundavdragshöjning som innebär en skattesänkning på 130 kronor per månad för alla pensionärer (8.8).

Vi föreslår tillsammans med alliansen också att äldre som har lusten och orken att arbeta efter 65-årsdagen ska ges dubbelt jobbavdrag, och att arbetsgivaren slipper en del av arbetsgivaravgiften.

Kristdemokraterna föreslår också att äldre äldre – de som uppnått 85 år – ska garanteras plats på ett anpassat boende antingen s.k. särskilt boende eller gemenskapsboende. För att kommunerna ska kunna införa boendegarantin anslås en miljard kronor i vårt budgetalternativ (8.9.1).

1.5 En familjepolitik för valfrihet och rättvisa

Kristdemokraterna föreslår att det obeskattade barnbidraget ersätts med ett väsentligt högre men beskattat barnbidrag som ger mest till den som behöver det bäst. Det nya barnbidraget ska utgå med 1 800 kronor per barn och månad med ett tillägg på 400 kronor per månad för tredje barnet. Fördelningsprofilen på detta förslag är mycket gynnsam (8.7.1).

För att ge föräldrarna mer tid med barnen föreslår vi Kristdemokrater i kapitel 7 att s.k. barndagar och ett kommunalt vårdnadsbidrag införs. Barndagarna innebär att föräldrarna ges 300 barndagar á 200 kronor, totalt 60 000 kronor, att användas med stor flexibilitet efter att föräldraförsäkringen upphört. Vårdnadsbidraget innebär att kommunen ska ges skyldighet att lämna ersättning direkt till de föräldrar som själva önskar ta hand om sina barn. Kommunen ska vidare åläggas att införa etableringsfrihet inom barnomsorgen på samma sätt som gäller friskolor. Statsbidraget ökas med 2 miljarder kronor för att finansiera införandet av denna reform.

1.6 Avskaffad fastighetsskatt

Fastighetsskatten är en orättfärdig skatt som står i konflikt med såväl äganderätten som principen om skatt efter bärkraft. Vi föreslår ett avskaffande av skatten och att den bör ersättas med en låg kommunal avgift på högst 2 800 kronor per år för småhus och 900 kronor per lägenhet. Avgiften får inte överstiga de kostnader som kommunen har för att ge service till fastighetsägaren. En annan finansiering av reformen är en höjning av kapitalvinstskatten från 20 till 30 procent vid försäljning och att man bara ska kunna skjuta upp hälft-

ten av vinsten till beskattning om man köper en ny bostad. Därmed tas skatt ut när pengarna finns i handen och de som får stigande fastighetsvärden till följd av slopandet av den statliga fastighetsskatten får vara med och finansiera reformen vid nästa försäljning.

Höjningen av reavinstskatten ska dock inte gälla redan beviljade uppskov på genomförda fastighetsaffärer (8.6.1). Dessutom ska en takregel införas så att reavinstskatten aldrig överstiger 20 procent av försäljningsvärdet.

1.7 Sänkt bensinskatt

Kristdemokraterna bejakar försöken med att stärka marknaden för alternativa drivmedel till den allt dyrare bensinen. Priscocken har dock inte enbart berikat oljerika länder utan genom skattesystemets konstruktion också bidragit till att höja skatteintäkterna kraftigt. Uppemot 70 procent av bensinpriset är skatt. För att dämpa den för många hushåll svåra omställningen föreslår Kristdemokraterna en sänkning av momsen på alla drivmedel, såväl bensin och diesel som biogas och etanol, från 25 till 12 procent. Det ger en prissänkning vid pump på drygt 10 procent, eller omkring 1:30 kronor per liter (0).

1.8 Satsningar på rättsväsende

Regeringens resurstillskott till rättsväsendet räcker inte. Kristdemokraterna vill intensifiera polisutbildningen så att Sverige fram till 2010 kan öka antalet med nära 3 000 till 20 000 poliser. Den satsningen är en av flera till vilken vi – utöver regeringen – föreslår ytterligare 1,4 miljarder kronor till rättsväsendet för åren 2007 och 2008 (se 8.10).

1.9 En budget för fler i arbetet

Kristdemokraterna har tillsammans med Moderaterna, Folkpartiet liberalerna och Centerpartiet tagit initiativet till en Allians för Sverige och för ett maktskifte 2006. Den samsyn som våra partier har om den politiska inriktningen ligger också till grund för Kristdemokraternas förslag i denna motion.

Sverige står inför betydande utmaningar. Uppemot en och en halv miljon vuxna går inte till jobbet en vanlig dag eller arbetar mindre än de skulle önska. Allt färre arbetstimmar per person i arbetsför ålder blir utförda och allt färre försörjer sig genom eget företagande.

Det privata företagandet är centralt för samhällets utveckling. Vårt välstånd och möjligheterna att få fler människor tillbaka i arbete bygger på att fler entreprenörer kan och vill driva företag och engagera sig som arbetsgivare. Det måste därför bli mer lönsamt att arbeta, mer lönsamt att anställa och enklare för den som förlorat jobbet att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

På viktiga områden föreslår vi tillsammans med de övriga partierna reformer som innebär att alla samhällets insatser inriktas mot samma mål: fler jobb och fler människor i arbete.

Ovan har nämnts den stora inkomstskattereform för alla som arbetar som Allians för Sverige står bakom. Tyngdpunkten ligger på att minska tröskel- och marginaeffekterna för låg- och medelinkomsttagare. Ett särskilt jobbvdrag införs i syfte att göra det mer lönsamt att arbeta och att gå från bidragsförsörjning till försörjning genom eget arbete. Jobbvdraget uppgår till minst 45 miljarder kronor. I det första steget sänks inkomstskatterna med 37 miljarder kronor (se 8.5).

Höjd brytpunkt ger stor skattelättnad

Kristdemokraterna håller styvt på att det måste löna sig att arbeta jämfört med att inte göra det. Men det måste också löna sig för den enskilde att ta ett större ansvar i arbetslivet samt att utbilda och vidareutbilda sig för att möta nya utmaningar och nya uppgifter.

Mot den bakgrunden är det viktigt att börja vägen mot att återupprätta principerna bakom 1990/91 års skattereform. Ett första steg tas i vårt förslag att höja brytpunkten för statlig inkomstskatt från innevarande års 26 400 kronor upp till 30 000 kronor i månaden. Idag betalar omkring 36 procent av de heltidsarbetande i Sverige statlig inkomstskatt. De har då en marginalskatt på minst 50 procent. Med Kristdemokraternas politik skulle 11 procent – motsvarande omkring 400 000 löntagare - slippa denna höga marginalskatt och betala kommunalskatten på (oftast) lite drygt 30 procent. Skattelättnaden blir som högst 705 kronor per månad, utöver den lättnad som fallet ut till följd av jobbvdraget (se 8.5.1). Vår ambition är också att börja fasa ut den s.k. värnskatten under nästa mandatperiod.

Arbetsmarknadspolitiken

Arbetsmarknadspolitiken måste effektiviseras och matchningen förbättras mellan arbetssökande och lediga jobb. Det behöver förmedlas arbeten – inte friår! AMS måste därför reformeras och fler alternativ, exempelvis bemanningsföretagen, användas för att förbättra förmedlingsarbetet.

För att minska utslagning och risken att de med sjukdomshistoria sorteras bort på arbetsmarknaden ska företagens medfinansieringsansvar för långtids-sjukskrivna avskaffas. Därtill ska sjuklöneperioden som arbetsgivarna betalar halveras, från 14 till 7 dagar. Detta finansieras med marginellt högre arbetsgivaravgifter.

Bredare men stramare socialförsäkringar

Enligt alliansen förstärks arbetslöshetsförsäkringens skyddsnät genom att försäkringen blir obligatorisk. Samtidigt ökas egenfinansieringen, bl.a. i syfte att tydliggöra parternas ansvar i lönebildningen. Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen trappas ned något så att försäkringens roll som en omställ-

ningsförsäkring tydliggörs. Arbetslösa med försörjningsansvar för barn under 18 år ges inkomstrelaterad ersättning under längre tid.

Åtgärder sätts in för att minska kostnaderna för sjukfrånvaron och för att motverka fusk och överutnyttjande. Arbetsgivare ges lagstöd för att vid behov kunna kräva sjukintyg från första dagen. Kostnaderna för sjukfrånvaro och nedsatt arbetsförmåga till följd av trafikskador överförs från det allmänna till den obligatoriska trafikförsäkringen. Kristdemokraterna föreslår därtill att sjukvårdskostnaderna ska bäras av trafikförsäkringen från 2008 samt att ansvaret för arbetsskador överförs till arbetsgivarna.

Bättre företagarklimat

Tillsammans med alliansen föreslår Kristdemokraterna också en rad åtgärder i syfte att förbättra Sveriges företagsklimat och göra det mer lönsamt att anställa och driva företag. Medel tillförs utöver regeringens förslag för att reformera 3:12-reglerna och motverka diskrimineringen av fåmansföretag. Förmögenhetsskatten halveras först för att sedan avskaffas under nästa mandatperiod. Anställning i nya och växande företag underlättas genom sänkta arbetsgivaravgifter. Nystartsjobb införs för att ge dem en chans som under lång tid varit arbetslösa, sjukskrivna, förtidspensionerade eller socialbidragsberoende. Åtgärder sätts in mot regelkrångel och byråkrati som motverkar företagande. Svarta arbeten förvandlas till vita när en tjänstemarknad öppnas genom införande av ett avdrag för hushållstjänster. Detta innebär också förutsättningar för ökad jämställdhet genom att kvinnor och män lättare kan förena arbete, karriär och tid för sina barn.

Under den kommande mandatperioden avser vi att stärka statsfinanserna och strama upp budgetprocessen. Alliansens partier är överens om ett högre offentligt sparande, lägre offentliga utgifter, större budgeteringsmarginaler och ett minskat skattetryck.

I den ovan nämnda gemensamma fyrpartimotionen ”En politik för arbete och trygghet” redovisas huvuddragen och grunderna för allianspartiernas gemensamma ekonomiska politik. Däremot lägger vi inte fram ett gemensamt budgetförslag i alla dess detaljer. Detta har aldrig varit avsikten och skulle ytterst beröva väljarna möjligheten att på valdagen avgöra tyngdpunkten i en ny regerings politik – en politik vi menar ska bära kristdemokratisk prägel.

1.10 Kristdemokraternas budgetpolitik 2006–2008

Av tabell 1.1 framgår huvuddragen i Kristdemokraternas budgetpolitik för perioden 2007–2009. Ett minskat statligt ägande leder enligt förslaget till en långsiktig stabilisering av statens finanser. Statsskuldens andel av BNP minskar.

Strukturellt viktiga skattesänkningar föreslås för att stärka förutsättningarna för arbete och företagande i Sverige.

För att kunna möta oväntade händelser har en högre budgeteringsmarginal föreslagits än den regeringen föreslår i budgetpropositionen.

Fel! Okänt namn på

Tabell 1.1 Preliminära nyckeltal för Kristdemokraternas budgetpolitik 2007–2008

Miljarder kronor

	Regeringen		Kristdemokraterna		Skillnad mot propositionen	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Statsbudgetens saldo	2,8	24,7	46,3	93,0	43,7	68,5
Effekter av överföring från AP-fonden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CSN studielån	7,2	7,3	7,2	7,3	0,0	0,0
Amortering gamla studielån (t.o.m. 1988)	-2,0	-1,9	-2,0	-1,9	0,0	0,0
Försäljning av aktiebolag m.m., exkl. öronmärkt	-15,0	-15,0	-50,0	-75,0	-35,0	-60,0
Periodiseringseffekter, räntor	-5,1	-2,0	-5,1	-2,0	0,0	0,0
Periodiseringseffekter, skatter	5,9	6,6	5,9	6,6	0,0	0,0
Periodisering av EU-bidrag	0,4		0,4	0,0	0,0	0,0
Övrigt	-1,2	2,0	-1,2	2,0	0,0	0,0
Finansiellt sparande i staten	-7,0	21,7	1,5	30,0	8,5	8,3
Procent av BNP	-0,2%	0,7%	0,1%	1,0%	0,3%	0,3%

Källa: Prop. 2005/06:100, egen beräkning.

Tabell 1.2 Preliminära nyckeltal för Kristdemokraternas budgetpolitik 2007–2008

Miljarder kronor

	Regeringen		Kristdemokraterna	
	2007	2008	2007	2008
Statsskuld vid årets början	1 214,0	1 202,7	1 214,0	1 158,4
Okonsoliderad statsskuld vid årets början	1 262,0	1 251,7	1 262,0	1 208,2
Statens inkomster, exkl. försäld egendom	793,5	830,7	807,6	833,9
Ink. av försäld egendom, exkl. öronmärkt	15,0	15,0	50,0	75,0
Utgifter exkl. statsskulsräntor	750,2	764,4	756,5	762,1
Statsskuldräntor	42,0	44,1	41,1	41,4
Riksgäldens nettoutlåning	13,5	12,5	13,5	12,7
Statsbudgetens saldo	2,8	24,7	46,3	93,0
Skulddispositioner m.m.	-7,5	-2,4	-7,5	-2,4
Okonsoliderad statsskuld	1 251,7	1 224,6	1 207,8	1 112,0
Eliminering av statliga myndigheters innehav av statspapper	49,0	50,0	49,0	50,0
Statsskuld vid årets slut	1 202,7	1 174,6	1 158,4	1 061,2
Procent av BNP	40,4%	37,6%	38,9%	34,0%
Statsskulsförändring	-11,3	-28,1	-54,8	-96,0

Källa: Prop. 2005/06:100, egen beräkning.

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
1.1	Konjunkturuppgång mot orolig bakgrund	1
1.2	Tid för reformer.....	2
1.3	Kristdemokraternas giv	3
1.4	Stöd till äldre	4
1.5	En familjepolitik för valfrihet och rättvisa	4
1.6	Avskaffad fastighetsskatt	4
1.7	Sänkt bensinskatt.....	5
1.8	Satsningar på rättsväsende.....	5
1.9	En budget för fler i arbetet	5
1.10	Kristdemokraternas budgetpolitik 2006–2008	7
2	Innehållsförteckning.....	9
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	13
4	Ny giv för Sverige.....	13
4.1	Sverige i arbete?.....	13
4.2	Sveriges problem.....	14
4.3	Reformpolitik för fler jobb	18
4.4	Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	21
4.5	Prioriterade budgetområden	22
4.6	Förändringar sedan hösten 2005.....	23
5	Tolv förlorade år	25
5.1	Tolv förlorade år med Socialdemokraterna	25
5.2	Tolv förlorade år för tillväxtpolitiken.....	26
5.3	Tolv förlorade år för barnomsorgen	28
5.4	Tolv förlorade år för skolan.....	30
5.5	Tolv förlorade år för de äldre	31
5.6	Tolv förlorade år för sjukvården.....	33
5.7	Tolv förlorade år för ungdomarna	35
5.8	Tolv förlorade år för företagandet	36
5.9	Tolv förlorade år för arbetslösheten och sjukfrånvaron.....	37
5.10	Tolv förlorade år för rättstryggheten	39
6	Vårpropositionen.....	40
6.1	Goda tider förslösas på valfläsk	40
6.1.1	Efter valår kommer lågkonjunktur.....	42
6.1.2	Expansion under valår betalas med engångsintäkter	44
6.1.3	Skattekrediteringar kringgår strama utgiftsramar	44
6.2	Uddlös politik mot vår tids stora utmaningar	45
6.2.1	Utmaning 1: Utanförskapet.....	45
6.2.2	Utmaning 2: Demografin.....	46
6.2.3	Utmaning 3: Globaliseringen.....	46
6.3	Socialdemokraterna gör självmål på alla uppsatta mål.....	47
6.3.1	Målet för finansiellt sparande räddas av premiepensioner.....	47
6.3.2	Sysselsättningsmålet uppnås inte ens till år 2050	48
6.3.3	Målet om 4 procents öppen arbetslöshet uppnås inte.....	49
6.3.4	Allt längre från målet om halverat antal socialbidragstagare	50

Fel! Okänt namn på

6.3.5	Målet om halverad ohälsa nås inte utan kraftfulla åtgärder...	51
6.4	Inga förslag för långsiktig hög tillväxt	52
6.4.1	Den 25:e propositionen i rad utan verkningfulla tillväxtåtgärder	54
6.4.2	Tillväxtpolitiken dömd att misslyckas så länge vänsterkartellen styr	55
6.4.3	Sveriges tillväxt – verklighet eller chimär?.....	56
6.4.4	Glädjekalkyl eller realism bakom hög svensk tillväxt?.....	57
6.5	Konjunktorella intäkter döljer svaga statsfinanser.....	58
6.5.1	Engångseffekter överskuggar stora underskott	60
6.5.2	Utgifterna för sjukpenning och förtidspensioneringar är fortsatt utom kontroll	61
6.5.3	Kraftiga utgiftsökningar i tilläggsbudget	61
6.6	Socialdemokraterna klarar inte utmaningarna från omvärlden	62
6.7	Fortsatt straffskatt på svenskars sparande i Sverige.....	62
6.7.1	Fastighetsskatten ökar – fler tvingas att flytta.....	63
6.7.2	Lönebildningen och arbetsmarknaden lämnas åt sitt öde.....	63
6.8	Utanförskapet fortsätter att öka	66
6.9	Välfärdens sprickor blottläggs alltmer.....	68
7	Den ekonomiska utvecklingen.....	70
7.1	Världstillväxten håller i sig men Europa stagnerar.....	70
7.1.1	Växande obalanser gentemot USA måste korrigeras	71
7.1.2	Nya hot från pandemi och snabb ränteuppgång	72
7.1.3	Reformer och ledarskap krävs för att undvika nya kriser.....	72
7.2	Sverige rider på världskonjunkturen.....	73
7.2.1	Sysselsättning och arbetslöshet	75
7.2.2	Investeringar	75
7.3	Problemområden.....	76
7.3.1	Svensk ekonomi – påfrestningarna ökar i det fördolda	76
7.3.2	Alltför få arbetar alltför lite.....	77
7.3.3	Sjukskrivningstalen fortfarande alarmerande höga	77
7.3.4	Dålig tillgänglighet i vården	78
7.3.5	Sverige tappar mark som investeringsland.....	78
7.3.6	Hushållen lånar	79
8	Kristdemokraternas alternativ.....	79
8.1	En politik för valfrihet och trygghet	79
8.2	Kristdemokratins utgångspunkter	79
8.2.1	Social marknadsekonomi	79
8.2.2	En social och ekologiskt hållbar marknadsekonomi	82
8.3	Den ekonomiska politikens inriktning	82
8.3.1	Målet är 3 procents uthållig tillväxt	83
8.3.2	Sunda statsfinanser.....	84
8.4	Prioriterat område: Tillväxtpolitik för nya jobb och ökad välfärd ...	84
8.4.1	Utbildningsnivån avgörande för tillväxten.....	84
8.5	Förslag för jobb och tillväxt	86
8.5.1	Inkomstskattesänkningar som förbättrar lönebildningen och arbetsutbudet	87

Fel! Okänt namn på

8.5.2	Ytterligare förslag för jobb och tillväxt	88
8.5.3	Omläggning av egendoms- och kapitalbeskattningen.....	89
8.5.4	Nystartsjobb.....	89
8.5.5	Folkhögskolorna	90
8.5.6	Avskaffa andra sjuklöneveckan!.....	90
8.6	Prioriterat område: En skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön.....	90
8.6.1	Avskaffad fastighetskatt.....	90
8.6.2	Kommunal fastighetsavgift.....	91
8.6.3	Sänkt skatt på bensin	93
8.7	Prioriterat område: En reformerad familjepolitik för valfrihet och rättvisa.....	93
8.7.1	Rättvist barnbidrag!	94
8.7.2	Höjd grundnivå.....	94
8.7.3	Barndagar – flexibelt och rättvist.....	94
8.7.4	Valfrihet och rättvisa inom barnomsorgen – kommunalt vårdnadsbidrag.....	96
8.8	Prioriterat område: Pensionärerna	97
8.8.1	Höjd garantipension med 853 kronor till 7 900 kronor per månad	97
8.8.2	Höjt grundavdrag för alla pensionärer	97
8.8.3	Fritidsfastighet ska inte räknas med när bostadstillägg beräknas.....	97
8.9	Prioriterat område: Vården och omsorgen.....	98
8.9.1	Boendegaranti för 85-plus	98
8.9.2	Kristdemokratiska satsningar i alliansen.....	98
8.9.3	Kristdemokratisk satsning på rehabilitering	99
8.10	Prioriterat område: Ett stärkt rättssamhälle	99
8.10.1	Ett återupprättat rättsväsende.....	99
9	Budgetpolitikens inriktning.....	100
9.1	Överskottsmål	100
9.1.1	Socialdemokraternas överskottsmål resulterar i ökad statsskuld	103
9.1.2	Nuvarande överskottsmål behöver kompletteras	104
9.2	Utgiftstaken.....	106
9.3	Sunda statsfinanser och långsiktig inkomst- och utgiftsstrategi	106
9.4	Statens lånebehov och statsskuld.....	107
10	Effekter av Kristdemokraternas politik	107
10.1	En politik för arbete.....	107
10.2	Optimal beskattning	108
10.3	Fler skattebetalare – inte högre skatter.....	108
10.3.1	Budgetalternativ utan dynamiska effekter	108
10.4	Utbudet av arbetskraft	109
10.4.1	Reformer som ger ökat arbetsutbud.....	110
10.4.2	Reformer som ökar efterfrågan på arbetskraft	111
10.4.3	Samlade effekter på produktion och sysselsättning	112
10.5	Effekter på de offentliga finanserna	114

Fel! Okänt namn på

10.5.1 Effekter av ökad långsiktig produktionsnivå.....	115
11 Den kommunala sektorn.....	117
11.1 Vård- och omsorgsreformer för 5 miljarder per år under 2007–2008.....	117
11.2 Kristdemokraternas prioriteringar på kommunnivå.....	117
11.3 Nationella prioriteringar för kommunsektorn.....	118
11.4 Regleringar enligt finansieringsprincipen.....	119
11.5 Inriktningen på längre sikt.....	119
12 Statens inkomster	120
12.1 Sänkta skatter 2006–2008.....	120
12.2 Renodling av statens roll genom försäljning av statliga aktier	123
12.3 Skattepolitikens inriktning på längre sikt	123
13 Statens utgifter och utgiftstak	125
13.1 Fördelning av utgifter på utgiftsområden 2006–2008.....	125

3 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen beslutar att godkänna motionens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och för budgetpolitiken.

4 Ny giv för Sverige

4.1 Sverige i arbete?

”Sverige i arbete” var den inledande och allt överskuggande rubriken på regeringens finansplan i budgetpropositionen för valåret 2006. I vårpropositionen 2006 inleds finansplanen med samma visa – den som i olika tonarter alltid spelas upp men som klingar alltmer falskt ju längre åren går:

Att pressa tillbaka arbetslösheten och öka sysselsättningen är en huvuduppgift för regeringen.

Men inte ens när världskonjunkturen är god och mycket gynnsam för svensk exportindustri når regeringen fram till blygsamt uppsatta mål för sysselsättning och nedpressad arbetslöshet. Sysselsättningsläget förbättras marginellt genom massiva åtgärdssatsningar, men arbetslösheten är alarmerande stor bland de unga som vill in, men under rådande omständigheter inte släpps in, på arbetsmarknaden.

Vad regeringen beskriver i sina finansplaner är mer av förhoppningar än av beskrivningar av det verkliga tillståndet på arbetsmarknaden eller i landet i stort. Mycket görs för att mildra intrycket av hög arbetslöshet och vad ekonomerna kallar ”jobless growth”. Med omkring 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder utan jobb eller undersysselsatta är det verkliga tillståndet ett helt annat än regeringen utlovar nämligen att ”alla ska få vara med och bygga framtidens Sverige”.

Trots hyggliga och till och med mycket goda konjunkturer från sekelskiftet har utanförskapet bara tilltagit. Hundratusentals är inte med om att ”bygga Sverige” i den utsträckning de själva önskar eller i tillräcklig utsträckning för att klara de ekonomiska utmaningar samhället står inför.

Den höga arbetslösheten går ut över många som har arbete och som pressas och stressas till det yttersta för att klara också de uppgifter som andra lämnat eller tvingats lämna.

Den 17 september kommer väljarna att avgöra vilket av två regeringsalternativ som har de bästa förutsättningarna att leda utvecklingen mot ett Sverige i arbete.

Allians för Sveriges gemensamma politik som manifesteras i budgetmotionen ”En politik för arbete och trygghet” ställs då mot regeringens vårproposition, understödd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Kristdemokraterna har som ett av fyra icke-socialistiska partier deltagit i utarbetandet av det alternativ som återges i en alliansmotion och som i sina huvuddrag återges i kapitel 8. Motionen utgör grunden för de fyra partiernas

Fel! Okänt namn på

ekonomiska politik under det första året efter ett regeringsskifte i höst. Förslagen tar främst sikte på att komma tillrätta med det växande utanförskapet och den s-märkta politik som har gjort det olönsamt för många människor att gå från bidragsförsörjning till arbete. I centrum står en omfattande inkomstskattereform och en företagandereform med skattesänkningar på 51 miljarder kronor. Därtill finansieras i motionen gemensamma satsningar på vården, omsorgen, skolan och rättstryggheten utifrån de förslag som alliansens sex arbetsgrupper arbetat fram. I dessa förslag ingår också väsentliga satsningar med kristdemokratiskt märke, bl.a. när det gäller vården och omsorgen.

Men alliansens politik är inte alltigenom gemensam och kommer inte att så vara ens på valdagen 2006. Kristdemokraterna har en rad förslag till förbättringar för barnfamiljer och äldre som (ännu) inte omfattas av de övriga partierna i Allians för Sverige.

Kristdemokraternas budgetförslag är avsevärt stramare än regeringens, men ger ändå utrymme för ökad valfrihet i familjepolitiken, boendegaranti för riktigt gamla, höjd garantipension för de sämst ställda pensionärerna och avskaffad fastighetsskatt parad med införandet av en låg kommunal avgift och höjd reavinstskatt på bostäder. Här ingår också ett förslag till hur den ekonomiska påfrestningen av de ökade bensinpriserna kan hållas tillbaka med hjälp av en sänkt moms på bensin och andra drivmedel från 25 till 12 procent.

Vi menar också att en större skatteöversyn måste till för att beakta framtida behov av utbildning och förkovran. Den statliga inkomstskatten har på senare tid kommit att bli en skatt på heltidsarbete och högre utbildning. Det är orimligt att mer än var tredje heltidsarbetande går miste om mer än hälften av en löneökning. Vi stöder principerna bakom skattereformen 1990/91 som var att högst 15 procent av inkomsttagarna skulle betala statlig skatt. Marginalskatten skulle inte bli högre än 50 procent.

Mot den bakgrunden föreslår Kristdemokraterna att brytpunkten för den statliga inkomstskatten höjs från dryga 26 000 kronor till 30 000 kronor i månadsinkomst. Med vårt förslag faller andelen av de heltidsarbetande som betalar statlig skatt – och därmed en marginalskatt på över 50 procent – från 36 till 25 procent.

Den regering som införde värnskatten lovade också att ta bort den. Det löftet är sedan länge brutet och värnskatten har permanentats under socialdemokratiskt styre. Kristdemokraterna vill verka för att en ny regering påbörjar avvecklingen av värnskatten under nästa mandatperiod.

Sammantaget ser vi dessa förslag, tillsammans med alliansens och våra enskilda, som en Ny giv för Sverige.

4.2 Sveriges problem

Den höga totala arbetslösheten är det mest akuta ekonomisk-politiska problemet i vårt land. Men det finns många näraliggande problem som också måste tacklas. Dit hör det växande utanförskapet bland unga och invandrare, och bland sjuka och förtidspensionerade. Alltför många är alltjämt korttids- eller långtidsfrånvarande från sina arbeten till följd av sjukdomar eller stress.

Fel! Okänt namn på

Till viss del beror detta på att det inte är tillräckligt lönsamt att gå till jobbet. Alltför många hamnar i s.k. fattigdomsfällor där en ökad inkomst mer än väl äts upp av minskade bidrag och höjd skatt. Högre studier lönar sig jämförelsevis dåligt i vårt land. Många av dem som utbildas går rakt ut i arbetslöshet. De som efter årtal av studier kommer ut med stora studieskulder ska om de får jobb ofta betala marginalskatter som är alltför höga.

Brist på incitament till arbete och förkovran är ett allvarligt problem som tas upp i det följande. Men det finns också en uppenbar brist på incitament för företagare till risktagande och expansion. Kommersiella risker är en sak som företagaren måste ta. Men att risken är så stor för den som vill anställa fler har att göra med skatter och regler som inte enbart är betungande utan kan ändras på ett för företagaren oförutsebart sätt. Synen på detta regelverk skiljer sig väsentligt mellan de två regeringsalternativen.

En förvånande omständighet i sammanhanget är att svensk industri trots goda vinster väljer att lägga allt större del av sina investeringar utomlands och allt större del av det man investerar i Sverige på åtgärder för att rationalisera. Man jagar kostnader hellre än att satsa på expansion i Sverige. Trots exportframgångar tappar svensk industri marknadsandelar på en växande världsmarknad.

Även om Socialdemokraterna och dess stödpartier inte till fullo håller med om ovanstående problembeskrivning så är alla överens om att arbetslösheten är för hög och att man måste göra något åt den. Vänsterpartiets kongress har föreslagit att man på ett bräde anställer ett par hundra tusen personer i den kommunala sektorn för att på så sätt bli av med den öppna arbetslösheten i ett enda huj.

Denna politik har (ännu) inte fått fullt genomslag. Men regeringen och dess stödpartier satsade redan i budgetpropositionen för 2006 dryga 30 miljarder kronor i arbetsmarknadsåtgärder med syfte att tillfälligt öka sysselsättningen i den offentliga sektorn. Denna satsning späs nu på med ytterligare 11 miljarder kronor och mer kan väntas i kommande valmanifest.

Den ekonomiska tillväxten är god. Den är inte så hög som i vissa fjärran länder men står sig väl vid jämförelse med EU-genomsnittet. Det kan vi i stor utsträckning tacka en konkurrenskraftig exportindustri för. Men utvecklingen är långt ifrån så hållfast som regeringen i vårpropositionen vill göra gällande.

Regeringen har tillsatt en kommission som ska lämna förslag på hur Sverige ska kunna göra sig ”oberoende” av oljan fram till år 2020. Det är en realistisk ambition att Sverige som föregångsland och utan fullkomligt drakoniska åtgärder skulle kunna befria sig från ett sådant starkt beroende inom transportsektorn. Men planerna bottnar ändå i vetskapen att oljan kommer att sitta till följd av att en snabbt ökad efterfrågan inte tycks mötas av tillräckligt med nya fyndigheter och oljereserver. Mot denna bakgrund är det märkligt att regeringen baserar sina prognoser på sjunkande snarare än fortsatt kraftigt stigande oljepriser.

Risken för nya oljekriser tycks regeringen blunda för. Den väljer också att blunda för – eller åtminstone att dölja – att det för året hyggliga statsfinansiella läget kan vara högst tillfälligt. Vinstskatterna är stora till följd av exportföretagens framgångar, börsuppgången och prisstegringar på fastigheter.

Fel! Okänt namn på

Därtill har regeringen framtvingat stora engångsinbetalningar av bolagsskatt genom att räntebelägga periodiseringsfonder som företagen av det skälet valt att upplösa. Här har finansministern tagit hem engångsbelopp på ungefär 40 miljarder kronor till statskassan.

Utgiftstaken i budgeten blir missvisande när regeringen i allt större utsträckning finansierar åtgärder via intäktsminskningar snarare än utgiftsökningar. Detta, menar vi, utgör brott mot budgetlagen. Budgetlagen bryts också enligt vår mening när regeringen låter stora infrastrukturprojekt ske med statliga lån utanför statsbudgeten. Därmed döljs de verkliga kostnaderna för projekten samtidigt som staten för långliga tider dras med ett finansieringsansvar som blockerar för andra investeringar i infrastruktur.

Att använda tillfälliga förstärkningar av statskassan till permanenta reformer är att binda ris åt egen rygg. Kristdemokraterna, som här redovisar ett starkare budgetsaldo än regeringens, varnar för en sådan utveckling.

Med undantag av nio år har Socialdemokraterna – alltid stödda av kommunister eller vänsterpartister – haft makten i Sverige sedan tidigt 1930-tal.

De har haft god tid att pröva sina recept mot arbetslösheten och har gång på gång ställt ut nya löften och kommit med nya förespeglingar om full sysselsättning.

Den nu sittande statsministern anknöt alltså till en lång tradition när han avgav sin första regeringsförklaring den 22 mars år 1996:

Att minska arbetslösheten är den främsta och allt annat överskuggande uppgiften för min regering. Målet är att Sverige år 2000 ska ha halverat den öppna arbetslösheten till 4 procent.

Den främsta uppgiften ofullbordad

Våren 2006 kvarstår den ”allt annat överskuggande” uppgiften med en öppen arbetslöshet på omkring 5–6 procent under innevarande år. Den ”totala arbetslösheten” inkluderar deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program och är 3,5 procentenheter högre än den öppna. Men den verkliga ”totala arbetslösheten” är mer än två, kanske tre, gånger så stor som de 8,5 procent regeringen redovisar i budgeten.

Som bland andra en, numera avhoppad, LO-expert konstaterat är den bistra sanningen att omkring 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder står utanför den ordinarie arbetsmarknaden eller vill arbeta mer än de får. Bland dessa är det särskilt oroande att ungdomsarbetslösheten slår nya alarmerande rekord med 60 000 i åldrarna upp till och med 24 år utanför den reguljära arbetsmarknaden i mars 2006. Siffran är mer än tre gånger så hög om man enligt internationell praxis inkluderar de 113 000 heltidsstuderande som söker jobb och alltså studerar därför att de inte har något annat sätt att försörja sig på än studiebidrag och studielån. Många unga människors första egna försörjning efter att ha flyttat hemifrån kommer numera från de offentliga systemen. Drygt 550 000 människor är förtidspensionerade.

Av den svenska befolkningen på 9 miljoner människor är drygt 4,2 miljoner sysselsatta och knappt 3,8 miljoner i arbete. Det är i princip deras förtjänster som ska räcka till att försörja alla övriga. Då hade det varit en god

hjälp om regeringens mål om 80 procents sysselsättningsgrad hade varit nära att uppfyllas. En liten förbättring noterar regeringen i sin prognos för 2006. Vi når 77,8 procent jämfört med 77,2 procent – år 2005 – men klart lägre än både år 2000 och 2001.

Valårets sysselsättningspaket ...

Om Socialdemokraternas allt överskuggande uppgift är att minska arbetslösheten borde man inte nöja sig med huvudsakligen tillfälliga sysselsättningsåtgärder. En sådan politik ter sig mer lämpad om den allt överskuggande uppgiften är att behålla makten.

Vad gör då regeringen konkret för att pressa tillbaka den öppna arbetslösheten till – enligt finansplanen – 4,5 procent i slutet av 2006? Ett sysselsättningspaket på 55 000 platser har föreslagits i budgetpropositionen och antagits av riksdagen. Av dessa är 20 000 s.k. plusjobb, 13 000 praktikplatser och 10 000 utbildningsvikariat inom vård och omsorg.

Omkring 30 000 nya offentliga jobb kan lätt komma att medföra undanträngningseffekter så att andra blir arbetslösa – färre får riktiga jobb. Detta kompletteras nu med bl.a. plusjobb fram till pension för 60-åringar, 1 000 plusjobb för ungdomar och 2 000 fler lönebidragsplatser för funktionshindrade.

... gör mycket lite för näringslivet

Fler jobb i näringslivet var en av huvudrubrikerna i budgeten för 2006.

Det är något vi kristdemokrater skulle ha bejakat om det inte var så att här knappast finns förslag som verkligen kan ge sådana jobb. Här finns visserligen en ettårig nedsättning av arbetsgivaravgiften för de s.k. soloföretag som vill anställa en person till. Men om det bara ska gälla under valår så blir nog incitamentet alltför svagt för att få effekt. De 30 miljoner som läggs på att förbättra fåmansföretagsbeskattningen (de s.k. 3:12-reglerna) kommer uppenbarligen att få effekt först på längre sikt och även då vara otillräckliga.

I vårpropositionen kompletteras dessa riktade åtgärder med nya anslag till Almi och Nutek samt strategiska utvecklingsprogram för svensk industri. De senare beräknas kosta staten en miljard mellan åren 2006 och 2010.

En del av detta bejakar Kristdemokraterna samtidigt som vi ifrågasätter om det är regeringens sak att avgöra vilka branscher som kan bli framgångsrika och som är värda statligt stöd. Det grundläggande bör vara att skapa allmänt goda förutsättningar för företag och branscher att bedriva FoU-verksamhet på en internationellt hög och konkurrenskraftig nivå.

En kraftfull politik för mindre energi

En av de kraftfullaste och dyrbaraste åtgärder som regeringen Persson genomdrivit på senare år är stängningen av det enligt myndigheterna säkra och enligt expertisen lönsamma kärnkraftverket Barsebäck.

I budgeten nära nog fördubblade man effektskatten på kärnkraften. Genom att belasta kärnkraften med ytterligare närmare två miljarder kronor i produktionskostnader per år ser det ut som om regeringen och dess energipolitiska stöd-

Fel! Okänt namn på

partier vill påskynda avvecklingen av kärnkraften. Kanske är det så, men mot det strider information om att regeringen godkänner effekthöjningar i kvarvarande reaktorer så att man inom en femårsperiod mer än väl kompenserar för nedläggningen av Barsebäck. Effekthöjningarna ter sig dock mindre lönsamma efter skattehöjningen.

Också vattenkraftsskatten (utformad som en fastighetsskatt) höjdes med ett par miljarder kronor per år. Därtill kommer att energiskatten för hushållen höjs för att ta in ytterligare en miljard kronor.

Samtidigt som regeringen med hjälp av stödpartierna höjt skatterna på el så att de tillsammans med moms och avgift för elcertifikat motsvarar hälften av hushållens elkostnader säger man sig vilja pressa ner elpriserna. Det ska nu ske genom att låta Vattenfall tillhandahålla den billigaste elen till hushållen och med hjälp av korssubventioner mellan en mycket lönsam produktion och en mindre lönsam handel konkurrera ut handelsföretagen på marknaden. Detta är en mycket tveksam policy till vilken Kristdemokraterna ämnar återkomma i annat sammanhang. Skattehöjningen för hushållen har Kristdemokraterna röstat nej till. Höjningarna på vattenkraft och kärnkraft har dock accepteras i väntan på att Allians för Sverige utarbetar ett gemensamt alternativ för att säkerställa den nu hotade tillförseln av el till Sveriges industrier och hushåll.

4.3 Reformpolitik för fler jobb

I det ovanstående har vi skisserat de ekonomisk-politiska huvudproblem som Sverige står inför. Vi har granskat vad regeringen lovat vad gäller arbetslöshetsbekämpning och sysselsättning och vad den och dess stödpartier levererat. Vi har tagit upp de åtgärder man nu föreslår för att bemästra de akuta problemen på arbetsmarknaden och snygga till statistiken för den öppna arbetslösheten under innevarande det valår.

Det är nu dags att sammanfatta den politik som Kristdemokraterna föreslår som ett alternativ till regeringens förslag. När det gäller de centrala frågorna kring sysselsättning och tillväxt har de fyra partierna i Allians för Sverige kommit överens om förslag som vi för fram i full enighet. I denna motion lägger Kristdemokraterna fram riktlinjer för den ekonomiska politiken och för budgetpolitiken som därför i hög grad bygger på gemensamma åtaganden.

I några viktiga hänseenden för Kristdemokraterna fram en politik som vi ännu söker gehör för inom Allians för Sverige. Dit hör frågor som kommunalt vårdnadsbidrag, avskaffad statlig fastighetsskatt, sänkt skatt på drivmedel men också ett aktuellt förslag om höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt. Här är målsättningen att komma tillbaka till de principer som låg bakom 1990/91 års skattereform och att på sikt avveckla den s.k. värnskatten. Sammantaget kan vi hävda att denna vår politik är ägnad att långt bättre än vänsterkartellens tackla de problem Sverige står inför.

Skattereform signerad Allians för Sverige

Kristdemokraternas och alliansens ekonomiska politik är att genom en reformpolitik för framför allt fler varaktiga jobb och ökat företagande skapa en bättre välfärdsutveckling. Vi vill se en utveckling som inte bara tillfälligt som nu bryter Sveriges trettioåriga period av eftersläpning och bristande växtkraft. Detta åstadkoms genom strukturella reformer och strategiska skattesänkningar på arbete, sparande och företagande. Vi finner att rådande goda konjunkturer utgör ett ypperligt tillfälle att vidta de långsiktiga åtgärder som krävs och som kan vara mycket svåra att genomföra under den konjunkturedgång som alla vet kommer. Alliansen satsar på att både stimulera utbud och efterfrågan på arbetskraft och lägger fram förslag till en stor inkomstskattereform.

Vid den kommunala beskattningen införs ett förvärvsavdrag för arbetsinkomster som vi kallar jobbavdrag. Reformen genomförs i två etapper till en statsfinansiell kostnad om 37 miljarder kronor för det första steget och omkring 45 miljarder kronor för det andra. Kostnaden för jobbavdraget bärs helt av staten och innebär ingen försvagning av den kommunala ekonomin. I denna motion presenteras finansiering av det första steget som är gemensam med övriga partier i Allians för Sverige. Finansiering av det andra steget kommer att presenteras senare.

Förutom jobbavdrag på arbetsinkomster tillkommer ett motsvarande avdrag för näringsinkomster. En vanlig löntagare eller enskild näringsidkare får kvar ca 1 000 kronor per månad efter skatt med våra förslag.

Som närmare beskrivs i avsnitt 8.5 är detta en stor skattereform för alla som arbetar. Tyngdpunkten ligger på att minska tröskel- och marginaleffekterna för låg- och medelinkomsttagare. Genomfört kommer detta förslag att göra det mer lönsamt att arbeta men också mer lönsamt att gå från bidragsförsörjning till försörjning genom eget arbete.

Inkomstskatteförslaget är framför allt utbudsstimulerande men kan genom ökad köpkraft hos många människor i förlängningen också stimulera efterfrågan på arbetskraft. Enligt erfarenheter från liknande skattereformer i bl.a. England är denna typ av breda skattesänkningar ett effektivt sätt att skapa nya jobb.

Bland finansieringsåtgärderna märks vårt förslag att införa en finsk trafikförsäkringsmodell som innebär att försäkringsbolagen via höjd trafikförsäkring får stå för sjuk- och sjuklönekostnader i samband med olyckor i trafiken. En sådan reform bedöms på sikt ge stora samhällsekonomiska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad rehabilitering och minskade skadekostnader.

Vi föreslår vidare reformer av arbetsmarknadspolitiken, arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen. Dagens riktade anställningsstöd ersätts med nystartsjobb. Friåret avskaffas. Totalt sett handlar det om besparingar i storleksordningen 8,5 miljarder kronor år 2006. Förslagen beskrivs utförligt i motionens kapitel 9.

Fel! Okänt namn på

Också efterfrågan på arbetskraft stimuleras

Medan inkomstskattereformen i huvudsak är utbudsstimulerande finns också förslag till hur efterfrågan på arbetskraft ska uppmuntras.

Allians för Sverige föreslår exempelvis att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som uppburit arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nedsättningen ska gälla under lika lång tid som vederbörande varit frånvarande från arbetslivet, dock högst fem år. Ungdomar i åldrarna 20–24 år som varit arbetslösa i sex månader ska omfattas av nystartsjobben. Enligt våra bedömningar kan reformen generera 50 000 arbeten.

Alliansen står bakom ett gammalt kristdemokratiskt förslag om skattereduktion för hushållstjänster (RUT). Företag som säljer hushållstjänster får rätt att vid den månatliga inbetalningen av moms och arbetsgivaravgifter dra av 50 procent av arbetskostnaden för alla hushållstjänster som man utfört. Hushållen får under ett år köpa hushållstjänster enligt de föreslagna reglerna för maximalt 100 000 kronor. Den maximala skattereduktionen kan alltså uppgå till 50 000 kronor.

Liknade förslag har ivrigt understötts av exempelvis HSB.

Allians för Sverige vill stimulera efterfrågan på arbetskraft ytterligare genom ett förslag enligt vilket arbetsgivare i tjänstesektorn får nedsatt arbetsgivaravgift på den delen som exkluderar pensionsavgiften. Förslaget är en del av det slutbetänkande som Tjänsteskattekommittén under LO-ekonomen Dan Andersson presenterade för ett antal år sedan. Syftet med förslaget är att bereda nya jobb i den sektor för hushållsnära tjänster som av många bedöms ha stor tillväxtpotential, men också att minska förekomsten av svartarbete inom denna sektor. Förslaget kan på sikt ha såväl stora sysselsättningseffekter samtidigt som det ökar andra skatteintäkter från denna sektor.

Förmögenhetsskatten halveras

Till de förslag som alliansen enats om hör en avveckling av förmögenhetsskatten, i ett första steg genom att skattesatsen sänks från 1,5 procent till 0,75 procent redan år 2007. Detta kan få stor effekt för svensk ekonomi då svenskar placerat många hundratals miljarder kronor utomlands i stor utsträckning för att slippa förmögenhetsskatten. I stället för fortsatt utflöde kan man räkna med ett stort inflöde av riskvilligt kapital till vårt land.

Allians för Sverige inför ett riskkapitalavdrag för att ytterligare stimulera framväxten av privat investeringskapital.

Vi kristdemokrater kräver också att företagens sjuklöneansvar ska avvecklas efter den första sjuklöneveckan, liksom medfinansieringen av långtids-sjuka efter den andra veckan. I det senare har vi också alliansens helhjärtade stöd.

För god och uthållig tillväxt krävs också en större satsning på forskning och på en kvalitetsinriktad skola, gymnasie- och högskoleutbildning. En kraftig ökad satsning på forskning har presenterats i gemensamma förslag från partierna i Allians för Sverige.

Tre procent är Kristdemokraternas tillväxtmål

Den ekonomiska tillväxten ser enligt finansplanen för högkonjunkturåret 2006 ut att bli så pass hög som 3,6 procent, för att även nästa år nå upp till jämna 3 procent. Det är välkommet och bör utnyttjas till att skapa förutsättningar för en uthållig ekonomisk tillväxt på i genomsnitt minst 3 procent per år. Sett över längre tid har tillväxten nämligen varit betydligt lägre än så.

Den framtida tillväxten bör i så stor utsträckning som möjligt åstadkommas genom att fler kommer i arbete och att det totala antalet arbetade timmar därmed ökar. Alliansens och Kristdemokraternas ovan nämnda reformförslag är ägnade att åstadkomma detta, som är så nödvändigt om vi ska klara utmaningarna med bl.a. en åldrande befolkning.

Det måste löna sig att ...

Det måste vara mödan värt att starta och driva företag. Det måste vara lönt att arbeta mer. Det måste löna sig bättre med utbildning. Det handlar också om att öka människors möjligheter att påverka och känna trygghet i sin vardag: att få tiden att räcka till – också för barnen, att kunna leva på sin lön och slippa bidragsberoende, att kunna påverka sin arbetssituation, att känna att man behövs, att sjukvården fungerar när man behöver den, att man får det självklara förtroendet och rätten att välja barnomsorg, skola eller äldreomsorg efter egna önskemål.

Inriktningen för vår ekonomiska politik är därför också att kraftsamla på de områden vi anser måste prioriteras högre. Som framgått anser vi att det centrala i det läge Sverige nu befinner sig i är jobben. Fler jobb, tryggare jobb och fler företag som kan erbjuda jobb. Det är här vi måste sätta in all möjlig kraft om vi också ska kunna nå andra viktiga mål: bättre vård, skola och omsorg, ökad valfrihet och köpkraft för barnfamiljerna, ökat ekonomiskt utrymme för enskilda, familjer och pensionärer. Krafttag måste tas för att råda bot på den fortsatt höga sjukfrånvaron och det ökande antalet förtidspensioneringar. Det bör ske genom en ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring som redan från början sätter individens rehabiliteringsbehov i centrum.

Företagsklimatet måste förbättras liksom infrastrukturen och bostadspolitiken.

Konkurrensen måste stärkas. Polisen och övriga rättsväsendet måste ges avsevärt bättre möjligheter att bekämpa brottsligheten.

4.4 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Det överordnade målet för den ekonomiska politiken är att ge människorna en till alla delar god livsmiljö (se avsnitt 6.1.1). Därför måste den ekonomiska politiken främja en uthållig tillväxt av den totala nationalförmögenheten. Endast så kan ett gott förvaltarskap förverkligas och verklig välfärd utvecklas. Inom ramen för detta synsätt är vår inriktning för den ekonomiska politiken att lägga grunden för att inte enbart tillfälligt utan varaktigt och sett över

Fel! Okänt namn på

konjunkturcykeln skapa förutsättningar för hållbar tillväxten på minst 3 procent per år i genomsnitt.

För att möjliggöra detta krävs en politik som:

- slår vakt om statsfinansiell stabilitet genom lägre utgifter, lägre skatte-tryck, sänkt skuldkvot och minskad statsskuld. Därigenom minskar den svenska ekonomins sårbarhet,
- skapar bättre villkor för arbete och företagande genom konkurrenskraftiga skattenivåer, ett bättre utbildningssystem, en reformerad lönebildning samt krafttag mot ohälsa och sjukskrivningar,
- skapar goda förutsättningar för att alla ska kunna växa och förverkliga sina ambitioner och på så sätt minska de regionala och sociala obalanserna,
- ökar valfriheten och säkra både mäns och kvinnors kontroll över den egna tillvaron,
- förbättrar den inhemska konkurrensen, bl.a. i offentlig tjänsteproduktion och byggsektorn.

Kristdemokraternas inriktning för den ekonomiska politiken och för budgetpolitiken framgår i kapitel 6, 7 och 8.

4.5 Prioriterade budgetområden

Kristdemokraterna anger sex politik- och budgetområden som är prioriterade i den ekonomiska politiken. På samtliga dessa områden krävs reformer i ordets verkliga mening. Det gäller politiken för att skapa långsiktigt goda tillväxtförutsättningar genom ett bättre investerings- och företagarklimat med en fungerande infrastruktur och bostadsbyggande. Det gäller skattepolitiken för låg- och medelinkomsttagare där den ovan nämnda skattereformen utgör spjutspetsen i alliansens och Kristdemokraternas politik. I den ingår för vår del ett förslag att höja brytpunkten för statlig inkomstskatt till 30 000 kronor per månad och att under nästkommande mandatperiod påbörja avvecklingen av den s.k. värnskatten som också den i praktiken fungerar som straffskatt på högre utbildning.

Vi värnar om och stöder också valfriheten för barnfamiljer, pensionärernas ekonomiska situation, vården, omsorgen och skolan samt ett återupprättat rättssamhälle. Bland satsningarna på en bättre vård och omsorg är en kraftigt förbättrad rehabiliteringsförsäkring och andra åtgärder mot ohälsoutvecklingen av central betydelse. Vi satsar också drygt 2 miljarder på äldreomsorgen och på en boendegaranti för alla som fyllt 85 år. Därtill vill vi ha en fritt valreform inom äldreomsorgen för att säkerställa de äldres rätt att själva välja vem som ska sköta deras omsorg. Den socialdemokratiska regeringens politik på dessa områden är utpräglad bristfällig eller direkt felaktig.

I kapitel 8 presenteras inriktningen för Kristdemokraternas politik på dessa politikområden i sammandrag.

Samtliga förslag är fullt ut finansierade genom omprioriteringar inom statsbudgeten, såväl på utgifts- som på inkomstsidan.

4.6 Förändringar sedan hösten 2005

Den uppdatering och framskrivning som normalt görs i förhållande till våra förslag i föregående budgetmotion har fått en annan utformning genom att de i långa stycken sammanfaller med vad som överenskommits inom ramen för Allians för Sverige och som ovan redovisats i sina huvuddrag. Här nedan följer några för Kristdemokraterna prioriterade områden som alltså inte i alla delar eller sin helhet sammanfaller med de förslag som alliansen enats om.

Arbete måste löna sig bättre

En ledande princip bakom alliansens inkomstskatteförslag, som riktar sig till låg- och medelinkomsttagare, är att det ska stimulera till arbete. Oavsett om man går från bidrag till arbete eller från deltid till heltid så ska nettot för den enskilde vara en rejäl slant i lönekuvertet efter skatt.

Skatteförslaget påverkar inte marginalskatterna i lite högre inkomstlagen. Men dessa är inte bortglömda. Kristdemokraterna håller fast vid att det ska vara lönande för den enskilde att vidareutbilda sig och anstränga sig extra. Det första steget mot en återgång till principerna för 1990/91 års skattereform tas enligt vårt förslag med höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt. Därtill vill vi under nästa mandatperiod påbörja avvecklingen av den s.k. värnskatten.

Att höja brytpunkten anser vi vara särskilt angeläget, eftersom den inte har justerats upp i takt med löneutvecklingen. Det har inneburit att en allt större andel av de heltidsarbetande löntagarna betalar statlig inkomstskatt. För år 2006 beräknas andelen bli 35,9 procent. I år tillhör 33 procent av gymnasielärarna och 26 procent av sjuksköterskorna denna grupp och hela 78 procent av landets heltidsarbetande poliser. Sammantaget är det 1,3 miljoner svenskar som i år väntas betala statlig inkomstskatt. Med vårt förslag får alla dessa sänkt inkomstskatt med som mest 705 kronor per månad. Marginalskatten sänks med 20 procentenheter för 11 procent av de heltidsarbetande motsvarande knappa 400 000 löntagare.

Det är en viktigt poäng i sammanhanget att vår skattepolitik innebär en förbättrad lönebildning för dem som investerat i högre utbildning och troligen tagit studielån som måste betalas av. Men det är också en rättvisereform med hänsyn till att vår och alliansens politik på vissa områden innebär vissa uppoffringar. Alliansen säger nej till höjningar i taken i socialförsäkringarna, förutom föräldraförsäkringen. En del av finansieringen av denna reform innebär höjning av maxtaxa i barnomsorgen, vilket kommer att drabba en del av dem som får glädje av brytpunktsreformen.

Avskaffa fastighetsskatten – men ingen skattehöjning på beviljade uppskov

Kristdemokraterna föreslår att fastighetsskatten avskaffas och ersätts med en kommunal avgift på högst 2 800 kronor för småhus och motsvarande 900 kronor per år för lägenheter. Vi föreslår vidare att reformen delfinansieras genom att reavinstskatten vid försäljning av en bostad höjs från i dag 20 till 30 procent på vinsten. Denna skattehöjning ska däremot inte gälla redan be-

Fel! Okänt namn på

viljade uppskov på genomförda fastighetsaffärer utan bara på framtida bostadsförsäljningar.

För att finansiera den slopade fastighetsskatten föreslår vi att hälften av reavinster vid försäljning ska tas upp till beskattning även om man köper en annan – och dyrare – bostad. Uppskovsbeloppen har nu blivit gigantiska och uppgår till omkring 130 miljarder kronor. De växer med drygt 20 miljarder kronor per år. Ett viktigt skäl till de senast nämnda förslagen är att ett borttagande av fastighetsskatten – oaktat avgiften för kommunens kostnader – i annat fall på sina håll skulle leda till snabba värdestegringar på småhus och bostadsrätter. Mot bakgrund av den tendens till överhettning som finns på sina håll vore det oklokt att genom ofinansierade skattesänkningar bidra till att den utvecklingen förstärks.

Avskaffa andra sjuklöneveckan

Den selektering på arbetsmarknaden som arbetsgivarnas medfinansieringsansvar och ansvar för andra sjuklöneveckan medfört måste brytas. Tillsammans med Allians för Sverige föreslår Kristdemokraterna att medfinansieringsansvaret för arbetsgivarna slopas. Kristdemokraterna vill gå ett steg längre och även avskaffa företagets ansvar för den andra sjuklöneveckan. Vi anser att staten ska bära försäkringsansvaret för människors sjukdom och inte arbetsgivarna. Den överskjutning av detta ansvar som Socialdemokraterna målmedvetet genomfört håller på att skapa en obehaglig arbetsmarknad som inte förmår ge plats åt dem som är mer sjukdomsbenägna än andra.

Höj garantipensionen!

I vårt land lever över 800 000 av våra äldre på inkomster som vanliga inkomstagare skulle betrakta som helt orimliga för egen del. En garantipensionär får 2006 blygsamma 7 047 kronor i månaden – före skatt! Kristdemokraterna föreslår nu av anständighetsskäl att denna nivå höjs rejält med 853 kronor per månad till 7 900 kronor.

Inför boendegaranti för 85-plus

Nästan 230 000 av svenskarna har fyllt 85 år. En del är friska och pigga medan en del känner sig mer krassliga. Tyvärr faller en grupp äldre mellan landstingens och kommunernas stolar när problem uppstår. Det finns tyvärr exempel på hur kommuner inte gör samma medicinska bedömning som den äldre och den anhörige och nekar den äldre i fråga en plats i ett anpassat äldreboende.

Vi Kristdemokrater menar att detta är ovärdigt Sverige och att den enskilde och hans eller hennes anhöriga själva alltid ska kunna bedöma behovet. Kommunerna ska därför stimuleras till att bereda plats i anpassat äldreboende åt alla som fyllt 85 år och som önskar att få komma in.

För detta ändamål anslår Kristdemokraterna därför att ett statligt stöd om 1 miljard kronor införs för att boendegarantin ska kunna omfatta landets samt-

Fel! Okänt namn på

liga kommuner. Resurstillskotten ska gå till att understödja finansiering av nybyggnad och ombyggnad av boenden för äldre.

Tabell 4.1 Kristdemokraternas preliminära budgetpolitik utöver Allians för Sverige 2008

Miljoner kronor

Finansiering utanför alliansen	2008	Större reformer utanför alliansen	2008
Minskad avdragsrätt pensionssparande	+1 300	Skattereduktion gåvor till ideell verksamhet	-700
Justerat grundavdrag	+3 500	Drivmedel (moms 12 %)	-4 100
Höjd bolagsskatt	+7 000	Skatteavdrag för bosparande	-500
Effekter av 2:a karensdag från 2008	+3 100	Garantipensionärer +853 kronor per månad	-4 300
Generell moms (25 %) på tidskrifter	+500	Beskattat barnbidrag	-400
Sänkta införelkvoter av alkohol	+3 500	Fastighetsskatt (netto)	-5 800
Avskaffad koldioxidskattebefrielse för torv	+770	Höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt	-7 100
Slopas skattestöd till miljöinvesteringar i offentliga lokaler	+500	Nej till skatt på flygresor	-1 060
Höjd skatt på cigaretter och snus	+1 000	Barndagar	-4 000
Nej till plusjobb	+2 600	utgiftsområde 17	-100
utgiftsområde 5 netto	+112	utgiftsområde 18	-500
utgiftsområde 8 netto	+1 800	utgiftsområde 23	-300
Sjukvårdskostnader införs i trafikförsäkringen	+3 400	Kommunalt vårdnadsbidrag	-2 000
Privatiserad arbetsskadeförsäkring	+3 800	Boendegaranti för 85-plus	-1 000
utgiftsområde 14	+600	Höjt grundavdrag för pensionärer	-2 700
utgiftsområde 19	+350		
utgiftsområde 20 netto	+700		
utgiftsområde 21 netto	+250		
utgiftsområde 22	+50		
utgiftsområde 24	+300		
Höjd maxtaxa	+2 500		
Summa förstärkningar	37 632	Summa försvagningar	-34 560

5 Tolv förlorade år

5.1 Tolv förlorade år med Socialdemokraterna

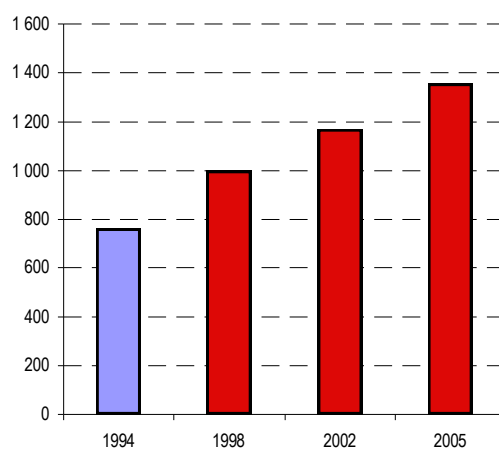
Trots draghjälp från en god internationell konjunktur under större delen av sitt tolvåriga regeringsinnehav och trots kraftigt ökade skatteintäkter är resultatet för den socialdemokratiska regeringen svagt på viktiga välfärdsområden. Utvecklingen har till och med gått åt fel håll för sjukvården, skolan, tillväxtpolitiken, barnomsorgen, företagandet, rättsväsendet samt den totala arbetslösheten och sjukfrånvaron.

Fel! Okänt namn på

Skatteintäkterna har nästintill fördubblats men har välfärden blivit dubbelt så bra? Siffrorna i statistiken talar sitt tydliga språk. Svaret på frågan är nej.

Diagram 5.1 Skatte- och avgiftsintäkter i den offentliga sektorn sedan 1994

Miljarder kronor

Källa: Budgetpropositionen 1996, 1998 och den ekonomiska vårpropositionen 2006.

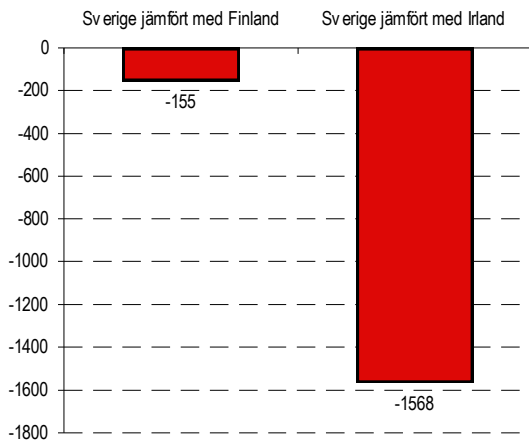
I det följande redovisas kortfattat utvecklingen under det socialdemokratiska maktinnehavet från 1994 och framåt. I vissa fall finns endast statistik fram till och med 2004.

5.2 Tolv förlorade år för tillväxtpolitiken

Om Sverige från 1994 hade hängt med i tillväxttakten i Finland, skulle vår BNP i år vara ca 155 miljarder kronor högre, och skatteintäkterna över 75 miljarder kronor högre även med sänkta skattesatser. Om Sverige hängt med i Irlands tillväxt sedan 1994 skulle vår BNP i år vara över 65 procent, eller 1 568 miljarder kronor, högre.

Diagram 5.2 Sveriges eftersläpning i BNP-tillväxt sedan 1994

Miljarder kronor

Källa: OECD 2006, SCB 2006-04-29 och egna beräkningar.

Ett ytterligare tecken på Socialdemokraternas misslyckande när det gäller tillväxtpolitiken är att Sverige fortfarande ligger kvar på en 13:e plats i OECD:s välfärdsligan enligt senast tillgängliga statistik (april 2006). Det är också värt att notera att det stora raset i välfärdsligan var det som följde på 1980-talets släpphänta ekonomiska politik¹. Det största fallet var det som Socialdemokraterna lämnade över hösten 1991, då Sverige mellan åren 1990 och 1992 föll från en 7:e till en 13:e plats i välfärdsligan.

Under den borgerliga regeringsperioden 1992–1994 bromsades det kraftiga fallet upp, och Sverige sjönk inte lägre ned än till 14:e plats 1993 trots dåliga yttre förutsättningar. År 1994 hade utvecklingen vänts och Sverige klättrade till en 13:e plats. De revideringar som gjorts av Sveriges och andra länders statistik sedan dess visar att fallet i den svenska ekonomin i början av 1990-talet inte var fullt så kraftigt som den äldre statistiken visat.

Den internationella konjunkturen har större delen av de senaste tio åren varit gynnsam för svensk ekonomi. Ändå har vi inte tagit igen något av det vi tidigare förlorat, utan ligger kvar på en 13:e plats när alla 30 OECD-länder rankas.

¹ Se t.ex. 2001 års ekonomiska vårproposition, bilaga 5, för en redogörelse för det kaotiska förlopp som till slut ledde till att den socialdemokratiska regeringen försökte lagstifta om både pris- och lönebildning i det s.k. stoppaketet. Detta omfattade lönestopp, prisstopp, hyresstopp, stopp för kommunala skattehöjningar, begränsningar i konflikträtten och höjda avgifter för avtalsstridiga strejker. Den socialdemokratiska regeringen förlorade omröstningen i riksdagen den 15 oktober 1990 och statsminister Ingvar Carlsson lämnade in sin avskedsansökan. Efter att ha återkommit med en ny regering, dock utan tidigare finansministern Kjell-Olof Feldt som valt att avgå, fortsatte den svenska utvecklingen att snabbt försvagas på alla fronter. Nyttillträdde finansministern Allan Larssons tal om "vändpunkten" besannades aldrig, och Socialdemokraterna förlorade makten i riksdagsvalet 1991.

Fel! Okänt namn på

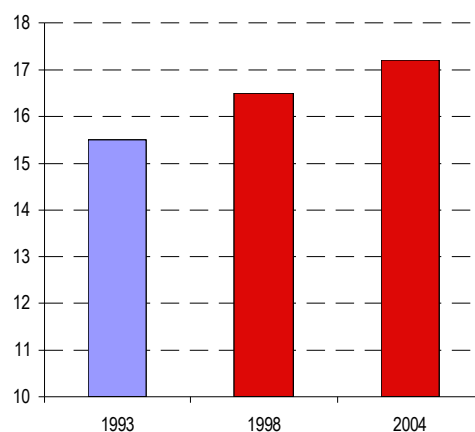
5.3 Tolv förlorade år för barnomsorgen

Barngrupperna på dagis har ökat med i genomsnitt två barn per grupp, från 15,5 år 1993/94 till 17,2 år 2004. Det motsvarar en ökning med 11 procent. Men så många som vart fjärde barn finns nu i en grupp med 20 barn eller fler. Sedan maxtaxan införts har trycket på förskolan ökat ytterligare, vilket på många håll leder till allt större grupper. Hela 89 procent av kommunerna anger att efterfrågan på barnomsorg ökat sedan maxtaxan infördes.

Någon valfrihet existerar inte när det gäller det offentliga stödet till barnomsorg, i stället har Socialdemokraterna ökat centralstyrningen och försämrat kvaliteten genom satsningen på en enda barnomsorgsform.

Diagram 5.3 Barngruppernas genomsnittliga storlek i förskolan

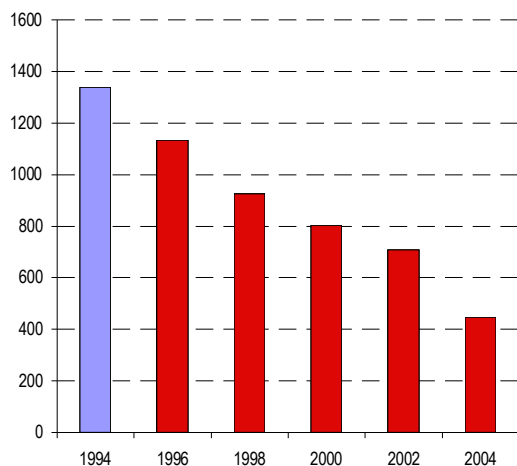
Antal barn

Källa: Skolverket.

Spegelbilden av att barngrupperna blivit större i förskolan är att både öppna förskolor och familjedaghem har minskat drastiskt. Antalet öppna förskolor har minskat med över 65 procent under Socialdemokraternas regeringstid, från 1 340 till 447 stycken.

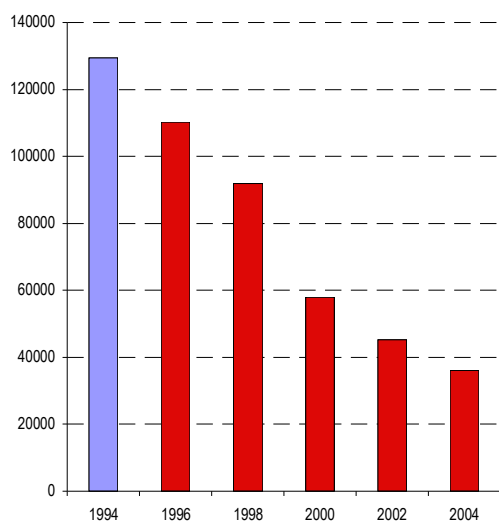
Diagram 5.4 Antalet öppna förskolor 1994–2004

Källa: Skolverket.

Vidare har antalet barn inskrivna i familjedaghem (hos kommunala dagbarnvårdare) minskat från 129 400 till 35 970, eller med 72 procent sedan 1994. Detta är resultatet av den ensidiga styrning av resurser till förskolan som Socialdemokraterna konsekvent ägnar sig åt. Genom maxtaxans införande försämrades familjedaghemmens möjligheter att konkurrera med förskolan.

Diagram 5.5 Antal inskrivna barn i familjedaghem 1994–2004

Källa: Skolverket.

Det minskande *antalet* barn i familjedaghem och i öppna förskolor är inte en effekt av att barnkullarna varit små under 1990-talet. Även *andelen* barn i

Fel! Okänt namn på

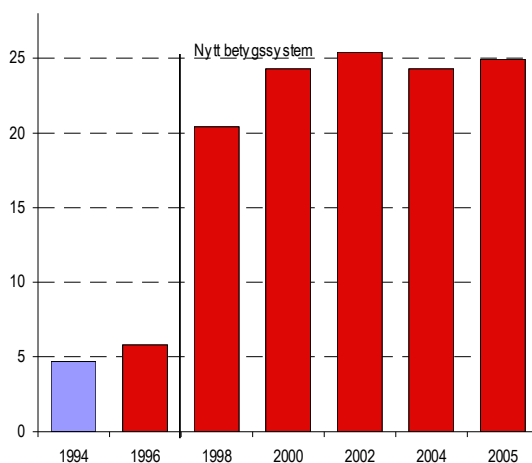
familjedaghem och öppna förskolor har minskat i samma utsträckning som antalet barn har gjort.

5.4 Tolv förlorade år för skolan

Mer än var fjärde elev i grundskolan uppnår inte kunskapsmålen. Andelen underkända elever har ökat varje år sedan det nya betygssystemet infördes. Efter en marginell förbättring 2003 och 2004 ökade andelen underkända elever igen förra året. Även i det tidigare betygssystemet försämrades resultaten varje år från 1994.

Diagram 5.6 Andel underkända elever

Procent

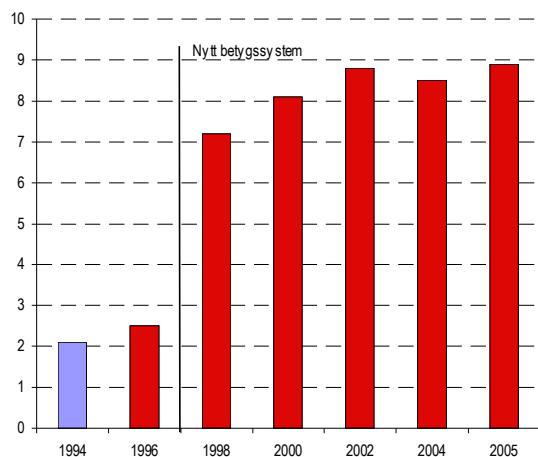

Anm. Statistiken avser elever som saknade ämnesbetyg eller slutbetyg 1993/94–1996/97 och elever som ej nått målen av dem som fått eller skulle ha fått mål- eller kunskapsrelaterade betyg 1997/98–2002/03.

Källa: Skolverket.

Om man betraktar andelen elever som saknar ämnesbetyg eller slutbetyg i högst ett ämne, eller som i det nya systemet inte fått mål- eller kunskapsrelaterade slutbetyg i ett ämne, är utvecklingen lika dystert.

Diagram 5.7 Andel elever som saknar slutbetyg i ett ämne
Procent

Källa: Skolverket.

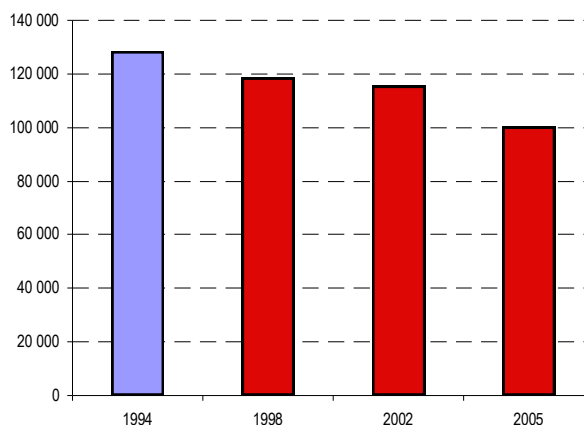
Den svenska skolan är därtill en av de stökigaste i världen, enligt OECD:s undersökningar. Den svenska skolan hamnade senast på 26:e plats bland de 30 OECD-länderna. Vidare har antalet lärare per 100 elever minskat från 8,3 läsåret 1993/94 till 8,0 läsåret 2004/05.

5.5 Tolv förlorade år för de äldre

Sedan Socialdemokraterna återkom till makten 1994 har nästan 30 000 platser försvunnit inom äldreomsorgen. Inför valet 2002 lovade statsminister Göran Persson att bygga 10 000 nya äldreboenden under den kommande mandatperioden. Med facit i hand kan vi konstatera att det i stället försvunnit 15 152 platser i de särskilda boendena för äldre.

Fel! Okänt namn på

Diagram 5.8 Antal personer över 65 år med plats i särskilt boende

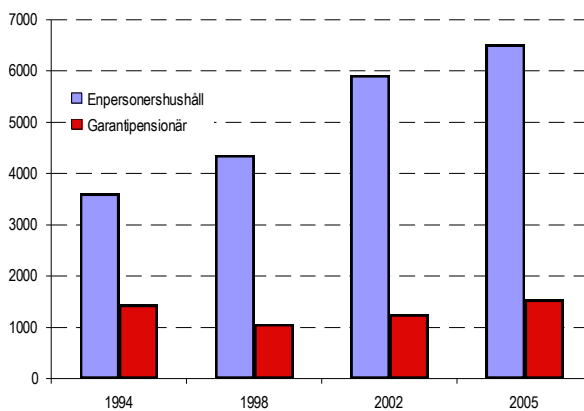
Anm. Från och med 1998 räknas endast permanentboende. Innan dess ingår även korttidsboende personer.

Källa: Socialstyrelsen.

Även de äldres ekonomi har fått stå tillbaka för andra prioriteringar när väns-terkartellen gjort upp i slutna rum. När andra grupper har fått del av den till-växt som den internationella högkonjunkturen har genererat så har de mest utsatta pensionärerna fått noll och intet. En ensamstående garantipensionär har i dag endast 105 kronor mer än hon hade 1994 att leva på varje månad efter att alla nödvändiga kostnader är betalda. Detta kan jämföras med andra enpersonshushåll som har fått 2 909 kronor mer att leva på varje månad eller tvåbarnsfamiljen som i genomsnitt fått 5 875 kronor mer per månad.

Diagram 5.9 Kvar att leva på 1994–2005

Kronor/månad

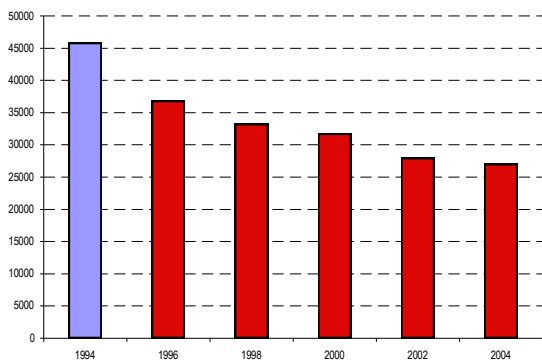
Källa: Föreningssparbanken.

5.6 Tolv förlorade år för sjukvården

Antalet vårdplatser i Sverige har minskat med 18 769 sedan 1994. Det motsvarar en minskning med hela 41 procent. På längre sikt är det naturligt att det till följd av nya behandlingsmetoder och bättre läkemedel inte behövs lika många vårdplatser som tidigare. Detta återspeglas i att medelvårdtiden har sjunkit. Men den mycket kraftiga minskningen av antalet vårdplatser sedan 1994 kan inte tillnärmelsevis uppvägas av sådana faktorer. En minskning av antalet vårdplatser med 41 procent innebär, allt annat lika, att den totala produktiviteten måste öka med 69 procent för att samma standard ska behållas. Produktivitetsutvecklingen har knappast varit så positiv sedan 1994. Vi vet också att antalet patienter inte har minskat i denna takt. Snarare kan resultatet av platsneddragningarna avläsas i de vårdköer som finns runtom i landet.

Antalet landstingsanställda, undersköterskor och vårdbiträden., har minskat med nästan 10 000 sedan 1994. Den minskningen uppvägs inte av att antalet läkare och sjuksköterskor ökat något under senare år. De har andra uppgifter.

Diagram 5.10 Antal vårdplatser i Sverige 1994–2003

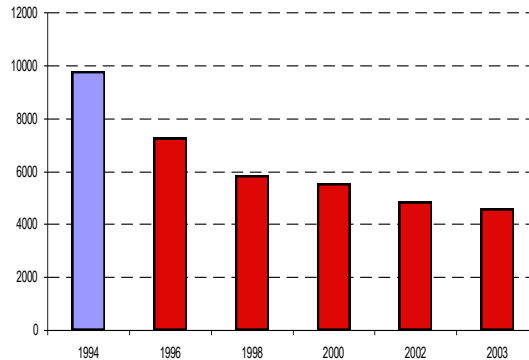

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting.

Minskningen av det totala antalet vårdplatser gäller också den landstingsdrivna psykiatrin. Där är minskningen sedan 1994 ännu större. Antalet platser har mer än halverats, från 9 797 platser 1994 till 4 606 platser 2003, en minskning med 53 procent.

Fel! Okänt namn på

Diagram 5.11 Antal vårdplatser inom landstingsdriven psykiatri 1994 till 2003

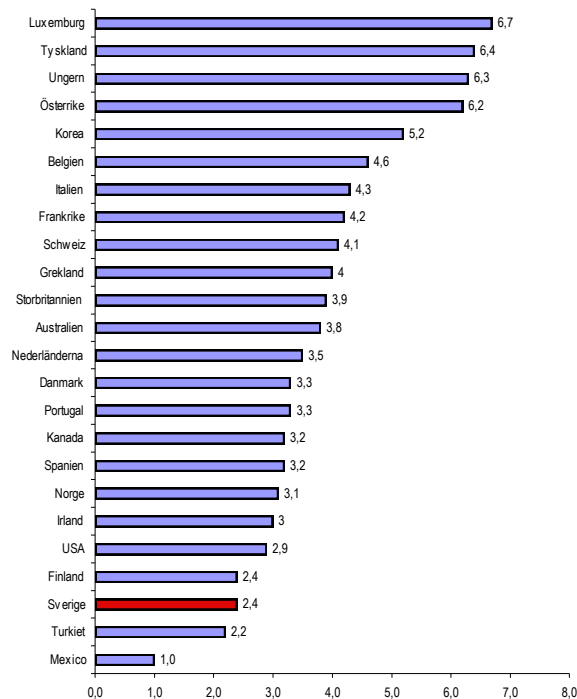

Källa: Statistisk årsbok för landsting 2005.

Anm. Psykiatireformen trädde i kraft 1 januari 1995.

Antalet vårdplatser per 1 000 invånare är mycket lågt i Sverige vid en internationell jämförelse. Sedan 1995 har denna andel minskat från 3 platser till 2,4. Ungern, ett land som ekonomiskt ligger långt efter Sverige, har mer än dubbelt så många platser – 6,3 per 1 000 invånare. Enligt OECD:s senaste statistik (2003) är det bara Turkiet och Mexiko bland medlemsländerna som har en lägre andel vårdplatser i korttidsvården per 1 000 invånare än Sverige.

Diagram 5.12 Antal vårdplatser i korttidsvård (akutplatser) per 1 000 invånare i 24 OECD-länder

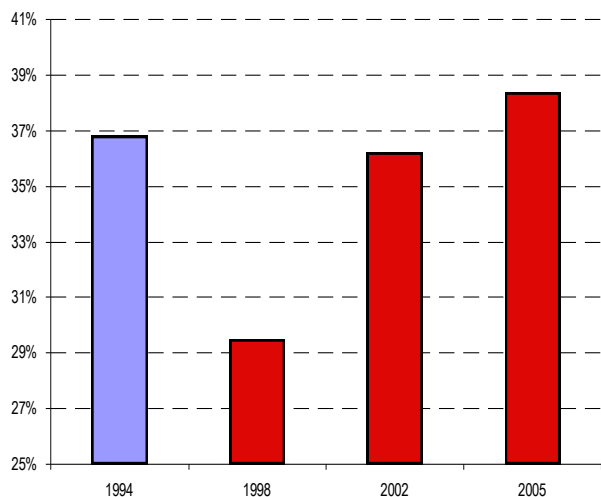

Källa: OECD 2003, Health at a Glance.

5.7 Tolv förlorade år för ungdomarna

Även om den totala ungdomsarbetslösheten har minskat sedan den djupa lågkonjunkturen under 1990-talets första hälft så har det relativt sett blivit svårare för ungdomar att få ett arbete. År 1994 var 36,8 procent av alla dem som ville arbeta men som inte hade ett jobb att gå till ungdomar mellan 16 och 24 år. I dag är motsvarande andel 38,4 procent.

Diagram 5.13 Andel ungdomar bland personer som vill arbeta men som antingen är arbetslösa eller utanför arbetskraften

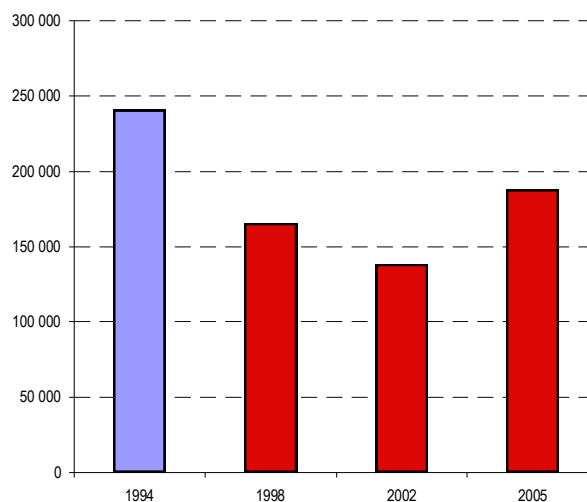

Källa: SCB.

Efter återhämtningen på arbetsmarknaden åren runt millennieskiftet har antalet arbetslösa ungdomar ökat kraftigt. Jämfört med år 2000 fanns det förra året över 55 000 fler arbetslösa ungdomar. Sammanlagt var det 2005 188 000 ungdomar mellan 16 och 24 år som ville arbeta men som antingen var arbetslösa eller stod utanför arbetskraften.

Fel! Okänt namn på

Diagram 5.14 Antal ungdomar som vill arbeta men som antingen är arbetslösa eller utanför arbetskraften

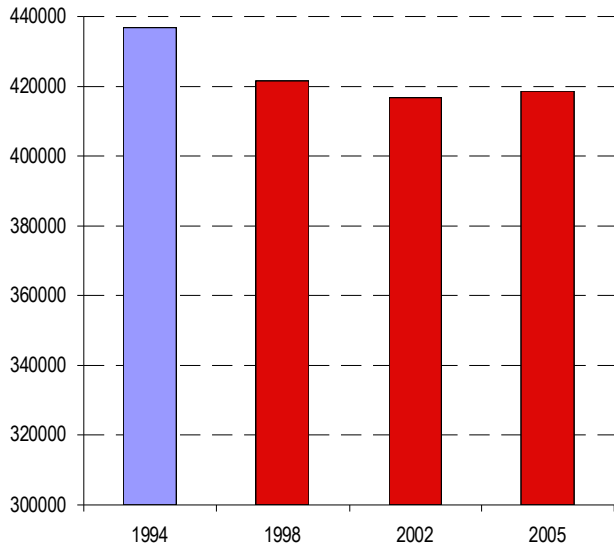
Källa: SCB.

5.8 Tolv förlorade år för företagandet

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning från mars 2006 har antalet företagare minskat med 27 500 sedan december 1994. Detta kan jämföras med att antalet företagare ökade med 61 700 under de tre borgerliga regeringsåren 1991 till 1994. Sverige har i dag bland den lägsta andelen nyföretagare i OECD-länderna.

Bristen på nyföretagande märks också i arbetslöshetsstatistiken. Trots flera år av ekonomisk tillväxt skapas inga nya jobb. Sverige har blivit världsbäst på det som kallas ”jobless growth”. I Danmark höjer 1 procent tillväxt sysselsättningen med 0,25 procent, i USA med 0,5 procent och i Spanien med 0,6 procent. I Sverige är sambandet mellan tillväxt och sysselsättning i det närmaste negativt.

Diagram 5.15 Antal egna företagare

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna.

Trots sju års utredande i Näringsdepartementets s.k. Simplexgrupp har enbart en handfull smärre och ofta irrelevanta regelförenklingar kommit till stånd. Sedan 1999 när regeringen inledde sitt arbete med regelförenklingar med målsättningen att ”inom en treårsperiod tydligt minska regelverkets administrativa börda för småföretag” har antalet nya eller förändrade föreskrifter och råd ökat med 3 141. Samtidigt är det bara 1 104 som upphävts. Nettoökningen är alltså 2 037 stycken.

Den socialdemokratiska regeringen framhåller själv bl.a. följande regelförenklingar i den senaste redogörelsen till riksdagen (skr. 2005/06:49) om regelförenklingsarbetet:

- Det har blivit enklare att söka lotteritillstånd genom att Lotteriinspektionen själv inhämtar de uppgifter man behöver från andra myndigheter.
- Genom en förändring i momsreglerna har det gjorts lättare att handla med gas och el över gränserna.
- Fastighetstaxeringen har förenklats genom att det nu går att lämna in sin fastighetsdeklaration via Internet.
- Konsumentverket har tillsammans med Elsäkerhetsverket, Arbetsmiljöverket, Kemikalieinspektionen och Läkemedelsverket tagit fram nya blanketter med anledning av den nya produktsäkerhetslagen.

5.9 Tolv förlorade år för arbetslösheten och sjukfrånvaron

Arbetslöshet, sjukdom och förtidspensionering av medicinska skäl innebär ett svårt mänskligt lidande. Men det innebär också stora samhällskostnader. De offentliga budgetarna belastas, och ett produktionsbortfall uppstår. Därför

Fel! Okänt namn på

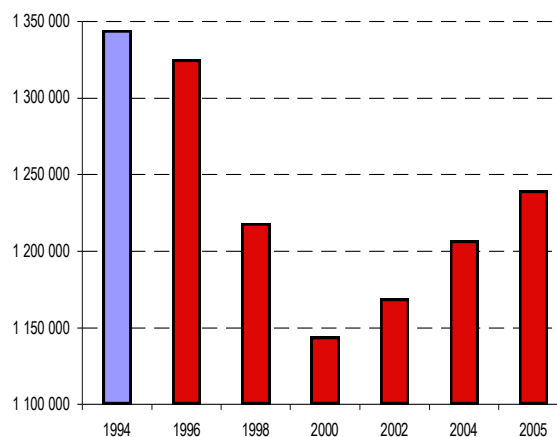
måste det betecknas som ett misslyckande av gigantiska mått att den sammanlagda kostnaden för arbetslöshet, sjukpenning inklusive rehabilitering samt förtidspension – ”olyckstalet” – har ökat med nästan 90 miljarder kronor sedan 1994 och ser ut att snart överstiga 200 miljarder kronor.

Den öppna arbetslösheten sjönk till 4,3 procent år 2001 och 2002, men steg till 5,3 procent år 2003 och har sedan dess fortsatt att stiga. Först i år har trenden med en ständigt ökande arbetslöshet brutits och den öppna arbetslösheten förväntas hamna på 4,9 procent. Minskningen av arbetslösheten uppvägs dock mer än väl av ökade sjukskrivningar, förtidspensioner (aktivitets- och sjukersättningar) och att arbetslösa flyttats till andra kolumner i statistiken.

För närvarande är det över 900 000 helårsarbetskrafter som uteblir i Sverige på grund av sjukskrivning samt aktivitets- och sjukersättning. Därtill ska läggas de 258 900 arbetslösa, de drygt 250 000 undersysselsatta personer som uppger att de vill arbeta mer men inte kan av arbetsmarknadsskäl, de 182 000 latent arbetssökande och de 34 400 som vill arbeta men är förhindrade (SCB:s Arbetskraftsundersökning för april 2006).

Diagram 5.16 Utanförskap

Helärsekvivalenter, totalt antal arbetslösa och latent arbetssökande samt förtidspensionärer och personer beroende av försörjningsstöd

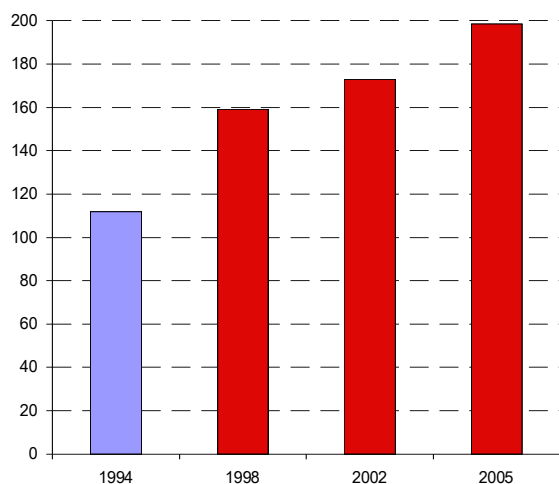

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

Enligt Socialdemokraternas beräkningar i budgeten för 2006 kommer den samlade kostnaden för olyckstalet att fortsätta öka fram till budgetperiodens slut år 2008. Kostnaden beräknas redan i år nå upp till nästan 200 miljarder kronor. Det motsvarar drygt 22 000 kronor per invånare.

Diagram 5.17 "Olyckstalet" 1994–2005. Total kostnad för arbetslöshet, sjukskrivning och förtidspension (aktivitetsersättning)

Miljarder kronor

Källor: Prop. 2003/04:100 för åren 1998–2002 (utgiftsområde 10 och 13) och för år 1994: Riksrevisionsverket, Budgetprognos nr 5, 1994/95, samt Statens finanser 1995. Beloppet för år 2005 är regeringens prognos från prop. 2005/06:1 (utgiftsområde 10 och 13).

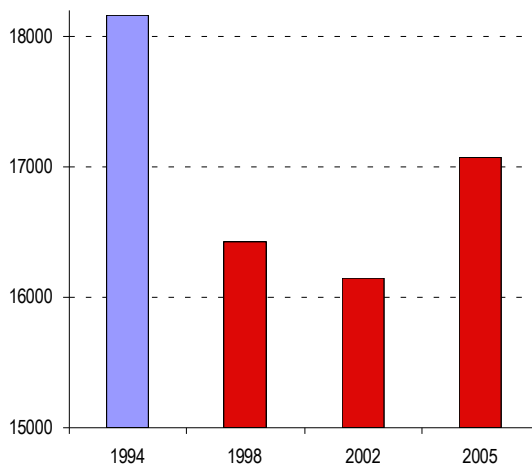
Enbart för perioden 1997–2004 var den sammanlagda kostnaden för olyckstalet hela 1 362 miljarder kronor. Det motsvarar värdet av drygt ett halvt års BNP, eller den samlade kostnaden för 65 års barnbidragsutbetalningar.

5.10 Tolv förlorade år för rättstryggheten

Antalet poliser i Sverige har minskats med nästan 1 100 sedan 1994, från 18 162 till 17 073 år 2005. Det motsvarar en minskning med 6 procent. Anorlunda uttryckt har det sedan 1994 i genomsnitt försvunnit drygt åtta poliser per månad. Antalet civilanställda inom polisen har under samma period minskats med ca 1 100, eller 14 procent. Detta har givetvis ytterligare försämrat polisens möjligheter att utreda brott och bidra till att skapa trygghet på gator och torg.

Fel! Okänt namn på

Diagram 5.18 Antal anställda poliser

Källor: Rikspolisstyrelsens årsredovisningar.

6 Vårpropositionen

6.1 Goda tider förlösas på valfläsk

Med regeringens ekonomiska vårproposition fortsätter vänsterkartellen den kraftfulla utgiftsexpansion som inleddes redan i höstas inför valåret 2006. Till de i huvudsak temporära satsningar på 10 miljarder per år som utlovades i september läggs nu ytterligare utgiftsreformer på 4,8 miljarder i år, 12,1 miljarder 2007 och 12,6 miljarder 2008 (se

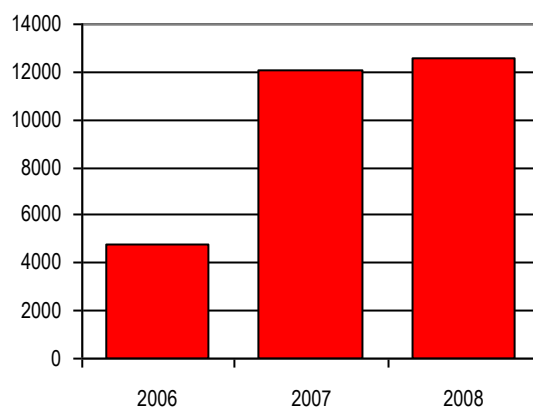
Fel! Okänt namn på

diagram 6.1). Syftet är detsamma – Göran Persson ska vinna valet.

Fel! Okänt namn på

Diagram 6.1 Förändringar i vårbudgeten – nettoförsvagning av den offentliga sektorns finanser

Miljoner kronor

Källa: 2006 års ekonomisk vårproposition (2005/06:100).

De ökade satsningarna är en indikation på vänsterkartellens ökade nervositet för att valet kan gå dem ur händerna. En viktig skillnad finns dock mot förslagen från i höstas. Denna gång rör det sig mer om permanenta utgiftsökningar än bara åtgärder som syftar till att skyla över vänsterkartellens misslyckanden med arbetslösheten, sysselsättningen och det växande utanförskapet. Det är visserligen till viss del politiska inriktningar som vi kristdemokrater välkomnar inom bl.a. tandvård och äldreomsorg. Men regeringen satsar också mer på arbetsmarknadspolitiska åtgärder och annat av den tandlösa politik som inte förmått bryta det växande utanförskapet bland ungdomar, förtidspensionärer, invandrare och sjukskrivna.

De nya satsningarna i vårbudgeten sker trots vetskapen om att den statsfinansiella förbättringen i huvudsak beror på temporära intäktsökningar till följd av de goda tiderna. När såväl börsen som fastighetsmarknaden slår nya rekord, stiger statens intäkter från reavinster och utdelningsskatten snabbt. Den internationella högkonjunkturen hjälper därtill den svenska exportindustrin till rekordvinster, vilket genererar ökade skatteintäkter från bolagskatten. Till detta bidrar också regeringens räntebeläggning av företagets periodiseringsfonder, som gör att statskassan fylls på i en snabbare takt än om reglerna varit oförändrade.

6.1.1 Efter valår kommer lågkonjunktur

De starka statsfinanserna och konjunkturlyftet är förstås glädjande – men samtidigt oroande. Precis som skedde vid inför valet 2002 så riskerar de permanenta utgiftsökningar som regeringen nu föreslår att följas av nya underskott i statsfinanserna den dag som börsen kyls av och stigande räntor dämpar prisutvecklingen på fastighetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Det har också blivit något av socialdemokratins signum att inför valrörelsen fylla på rikligt med valgodis till väljarna. Men året därefter dras de tillfälliga vallöftena tillbaka, och löften om reformer läggs på is i väntan på nästa konjunkturuppsving. Av det som talades vitt och brett om före valet blidde inte ens en munsbit kvar. Det kan de gamla i äldreomsorgen vittna om som blev utlovade 10 000 nya platser inför valet 2002. Av detta blev det hittills drygt 15 000 platser *färre* till och med slutet av 2005 (se 5.5).

I sak är detta inget nytt. Socialdemokraterna har en lång och trogen tradition av ”gas och broms” i den ekonomiska politiken för att väljarna ska hållas nöjda i samband med valår. Sedan de återtog regeringsmakten 1994 har de fört en ekonomisk politik som mer tar hänsyn till valcykeln än konjunkturcykeln.

Skandiabankens chefekonom Sven-Arne Svensson visade i en studie² i höstas att denna politik också har haft realekonomiska konsekvenser. Under valår har tillväxten dragit i väg, påeldad av en privat konsumtionstillväxt som härrör från de plånboksförstärkningar regeringen gjort lagom till valet. Men så fort valet vunnits dras godiset tillbaka, och väljarna får betala med lägre tillväxt, stigande arbetslöshet och fallande konsumtion (se tabell 6.1 och tabell 6.2).

Tabell 6.1 BNP-tillväxt 1970–2004 (Valår, året efter valår och övriga år)

Genomsnittlig BNP-tillväxt

År	BNP-tillväxt*
Valår (11 år)	2,7
Året efter valår (11 år)	1,7
Övriga år (13 år)	2,0
Totalt 1970–2004	2,1

* Aritmetiskt genomsnitt.

Källa: Skandiabanken.

² Makrokommentar 2005-09-05 ”Efter valår kommer lågkonjunktur”
(http://www.skandia.se/hem/templates/pages/PaperCommentPage____1080.aspx).

Fel! Okänt namn på

Tabell 6.2 Privat konsumtion 1970–2004 (Valår, året efter valår och övriga år)

Genomsnittlig ökningstakt

År	Konsumtionstillväxt*
Valår (11 år)	2,5
Året efter valår (11 år)	1,0
Övriga år (13 år)	1,5
Totalt 1970–2004	1,6

* Aritmetiskt genomsnitt.

Källa: Skandiabanken.

6.1.2 Expansion under valår betalas med engångsintäkter

Regeringens satsningar inför valet på sammanlagt 14 miljarder 2006, 22 miljarder 2007 och 12 miljarder 2008 sker mot bakgrund av ett stärkt statsfinansiellt läge. Men förstärkningen kom oväntat snabbt. Så sent som i höstas spådde regeringen fortsatta underskott under dessa år på sammanlagt 79 miljarder kronor. Nu räknar man i stället med balans.

Även andra bedömare har missat den snabba förstärkningen av statsfinanserna. Från december till mars tvingades Ekonomistyrningsverket ESV revidera upp sin budgetprognos med 37 miljarder kronor för 2006. Och Riksgäldskontorets prognos för upplåningen fick skrivas ned med 42 miljarder kronor.

Huvuddelen av överraskningen består av oväntat stora inkomstökningar, som man så sent som i höstas inte kunde förutse. Det handlar t.ex. om en kraftig ökning av bolagsskatteinkomsterna, delvis som en följd av räntebeläggningen av periodiseringsfonder, men också av en ökad skattebas till följd av ökade vinster i exportindustrin. Exportindustrins framgångar har därtill lyft börsen, vilket tillsammans med förändringar i kapitalbeskattningen för att möjliggöra kapitalförsäkringar gjort att reavinstintäkterna från aktieförsäljningar exploderat. Därtill har priserna fortsatt att stiga på fastighetsmarknaden, vilket också ökar reavinstskatteintäkterna.

Ser man till utgifterna så är förändringen marginell, de väntas enligt ESV bli 3 miljarder mindre än vad som förutsågs i december. Denna utgiftsminskning beror på att utgifter som planerats till 2006 tidigarelades till 2005. Det visar återigen att Socialdemokraterna inte har någon respekt för budgetlagen, som tydligt stipulerar att utgifter inte får flyttas mellan olika perioder.

6.1.3 Skattekrediteringar kringgår strama utgiftsramar

Förutom att i brott mot budgetlagen flytta utgifter mellan olika år så bygger regeringens utgiftsexpansion under de senaste åren på ett idogt budgettricksande på intäktssidan. För att kunna genomföra expansionen utan att bryta mot utgiftstaket har regeringen tagit till olika tekniker som de flesta bedömare ser som rent budgettricksande.

Anledningen till detta är mycket strama marginaler mellan beräknade utgifter och det av riksdagen fastlagda utgiftstaket. Den s.k. budgeteringsmarginalen upp till utgiftstaket för 2006 uppgick under fjolårets budgetarbete till

endast 1,5 miljarder kronor. Det motsvarar cirka två promille av de samlade statsutgifterna.

Först och främst sker tricksandet genom att regeringen i stället för utgiftsökningar ger krediter på skattekonton till kommuner och landsting. Det handlar om 17,9 miljarder kronor 2006, 12,1 miljarder kronor 2007 och 8,3 miljarder 2008. Sammantaget räknar regeringen med att budgettricksa på detta sätt för 59,6 miljarder kronor under perioden 2004–2008. Av detta tillkom 15,5 miljarder på grund av satsningarna i den senaste budgetpropositionen. Att vårpropositionens förslag innebär att 0,5 miljarder nu lyfts över till utgiftssidan minskar inte intrycket av en regering som medvetet mörkar hur snabbt statsutgifterna egentligen växer.

Tabell 6.3 Krediteringar av skattekonton 2004–08

Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007	2008	Totalt
Krediteringar skattekonton	-7,7	-13,6	-17,9	-12,1	-8,3	-59,6
varav nya förslag i BP05/06			-5,4	-6,9	-3,2	-15,5

Källa: Prop. 2005/06:100 (tabell 5.13) samt prop. 2005/06:1 (tabell 6.14).

6.2 Uddlös politik mot vår tids stora utmaningar

Sverige står just nu inför några av de största ekonomisk-politiska utmaningarna i modern tid. På kort sikt måste det växande utanförskapet på arbetsmarknaden brytas. På längre sikt väntar såväl inhemska utmaningar från den demografiska utvecklingen som internationella utmaningar av den tilltagande globaliseringen och jobbflytten till låglöneländer.

Socialdemokraternas politik för att möta dessa utmaningar har samtidigt kommit till vägs ände. I budgetpropositionen görs i stället satsningar som riskerar att leda till att problemen med utanförskap på arbetsmarknaden, svag jobbtillväxt och kapitalflykt till utlandet förvärras. Vänsterkartellen framstår som rejält handlingsförlamad, delvis till följd av sin egen slapphänta hantering av statsfinanserna men främst för att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet saknar såväl egna som gemensamma visioner för hur framtidens utmaningar ska mötas.

6.2.1 Utmaning 1: Utanförskapet

Uppemot 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder står av olika anledningar utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det motsvarar en total arbetslöshet, öppen som dold, på mellan 20 och 25 procent, enligt avhoppade LO-utredaren Jan Edlings rapport från våren 2005.

Utanförskapet är en tragedi för enskilda människor och en djup reva i det svenska välfärdssamhället. Känslan av att inte vara behövd och att inte kunna svara för sin egen försörjning får många människor att känna maktlöshet och frustration.

Fel! Okänt namn på

På dessa utmaningar har Socialdemokraterna inget svar. Arbetslinjen, som partiet påstått sig vara främsta garant för, är nu sedan länge övergiven. I stället är det bidragslinjen som gäller. Genom att slussa människor allt längre bort från arbetsmarknaden hoppas Socialdemokraterna kunna dölja det som nu är uppenbart för nästan alla – att Sverige blivit ett land med massarbetslöshet på europeisk nivå.

6.2.2 Utmaning 2: Demografin

Svenskarna blir allt äldre. Inte bara för att vi lever längre, utan för att de äldre generationerna snart kommer att vara större än de yngre. Redan från 2007 kommer den åldersklass som inträder i arbetsför ålder att vara mindre än den som lämnar arbetsmarknaden. Det innebär att andelen människor som inte är i arbetsför ålder kommer att öka. Och inte förrän mot slutet av 2020-talet väntas det förhållandet vända. Fram till dess kommer således försörjningsbördan att öka.

Denna utveckling innebär också en utmaning för de offentliga finanserna. Med fler utanför arbetsför ålder så ökar belastningen på ålderspensionssystemet. Det är visserligen numera frikopplat från statsutgifterna. Men verksamheten i offentlig sektor kan också väntas få ökade kostnader när allt fler äldre kräver sin rättmätiga vård och omsorg. Därför är det av central vikt att de samlade offentliga finanserna står på fast grund, och att kvaliteten i vården och omsorgen får gå före andra satsningar.

Här saknar Socialdemokraterna återigen en trovärdig politik. Statsbudgeten har den senaste mandatperioden dragits med de största underskotten sedan 1990-talets krisår. Och kvaliteten i de kommunala vård- och omsorgsverksamheterna har trots löften om offensiva satsningar fortsatt att försämrats.

6.2.3 Utmaning 3: Globaliseringen

Den tredje stora utmaningen kommer från en ökad internationalisering som lett till en global konkurrens om arbetskraften. Länder som tidigare ansetts för riskfyllda ur ett politiskt perspektiv och ofördelaktiga ur ett ekonomiskt perspektiv har under de senaste tio åren blivit alltmer integrerade i världsekonomin. Det gäller Kina och de övriga länderna i Öst- och Sydostasien, liksom de forna sovjetrepublikerna och deras före detta lydstat i diktaturens Östeuropa.

Resultatet av denna globalisering syns såväl i den svenska sysselsättningsstatistiken som i storföretagens resultaträkningar. Medan vinsterna i exportindustrin stiger till följd av att produktionen flyttar dit där den är billigare så blir antalet jobb som är kvar på hemmaplan allt färre. Stora varsel har blivit vardagsmat i tidningarnas rubriker, och ännu syns inga tendenser till att trenden är på väg att brytas.

Sveriges jämförelsevis höga lönekostnader är en konkurrensnackdel som måste kompenseras med ett ökat kunskapsinnehåll om det ska finnas konkurrensutsatta jobb kvar i landet även i framtiden. Även på detta område bistår socialdemokratin debatten med fler frågetecken än svar. I stället för att bryta dödläget med offensiva reformer så tycks metoden vara att skylla misslyckanden på Riksbankens räntepolitik och på att konjunkturen varit ogynnsam.

6.3 Socialdemokraterna gör självmål på alla uppsatta mål

Ett bevis på att utmaningarna inte möts kan också utläsas direkt ur budgetpropositionen. Socialdemokraterna har sedan tidigare satt upp ett antal mätbara mål inom viktiga politikområden och för budgetpolitiken. Det gäller målet för den offentliga sektorns finansiella sparande, målet om ökad reguljär sysselsättning, målet för öppen arbetslöshet, för ohälsa och för antalet socialbidragstagare. Målen är tidsmässigt bestämda till vissa årtal, och sedan nivåmässigt bundna för tiden därefter.

Det står redan klart att Socialdemokraterna har misslyckats med fyra av målen. Det femte, att halvera ohälsan till år 2008, kommer med stor sannolikhet inte heller att nås. Förklaringen till dessa misslyckanden på egen planhalva är att målen inte följts av kraftfulla åtgärder, eller åtminstone inte rätt typ av åtgärder. Det saknas också en verkningsfull politik för fler människor i arbete för att målen ska kunna nås. Målen har med andra ord blivit självmål – och tydliga exempel på att den förda politiken måste förändras.

6.3.1 Målet för finansiellt sparande räddas av premiepensioner

Målet för det finansiella sparandet är att överskottet i den offentliga sektorn ska vara 2 procent av BNP över en konjunkturcykel. Till följd av den kraftiga ökningen av skatteintäkterna så räknar regeringen med att leva upp till detta mål under femårsperioden mellan 2004 och 2008.

Tabell 6.4 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2004–2008 enligt budgetpropositionen

Procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008	Snitt 2004– 2008
Finansiellt sparande enl. regeringen	1,6	2,7	2,0	2,2	2,8	2,3
avgår premiepensioner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,1	-1,1	-1,0
Finansiellt sparande, netto	0,6	1,7	1,0	1,1	1,7	1,2

Källa: Budgetpropositionen för 2006, egen beräkning.

Det förväntade utfallet i de offentliga finanserna är delvis en förklaring av att konjunkturen är gynnsam. Justerar man därtill för att resursutnyttjandet inte är i linje med ekonomins potential så hävdar regeringen att det strukturella sparandet, efter justering i förhållande till det s.k. BNP-gapet, uppgår till 2,6 procent för femårsperioden.

Det finns dock en brist i hela regeringens beräkning, och det är att man tillgodoräknar sig intäkterna i premiepensionssystemet i sitt eget sparande. Detta sparande är dock att betrakta som hushållens privata pensionssparande, enligt Eurostats definitioner. Eurostat har bett den svenska regeringen att följa denna klassificering, men regeringen har hittills vägrat ändra sitt beräknings-

Fel! Okänt namn på

sätt. Räknar man bort premiepensionsavsättningarna, som uppgår till mellan 25 och 34 miljarder kronor per år, minskar det finansiella sparandet i offentlig sektor med omkring 1 procentenhet av BNP per år.

Detta medför att regeringen inte under något enskilt år väntas nå upp till sin egen målsättning om detta tas i beaktande.

6.3.2 Sysselsättningsmålet uppnås inte ens till år 2050

Socialdemokraternas mål var att 80 procent av befolkningen mellan 20 och 64 år skulle vara reguljärt sysselsatt senast år 2004. Som reguljärt sysselsatt räknas inte de personer som är sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Däremot räknas många sjukskrivna fortfarande som sysselsatta, liksom alla föräldralediga, friårslediga och vissa studerande.

År 2004 var ungefär 4,2 miljoner personer i denna åldersgrupp reguljärt sysselsatta, vilket motsvarar en sysselsättningsgrad på 77,2 procent. I år bedöms sysselsättningsgraden enligt budgetpropositionen uppgå till 77,8 procent.

Under perioden fram till 2008 räknar Finansdepartementet med att trenden ska fortsätta uppåt, så att sysselsättningsgraden når upp till 78,6 procent under 2008. Bedömningen är betydligt högre än den som gjordes i höstens budgetproposition. Den största skillnaden är emellertid att 2005 års utfall blev bättre än väntat och att regeringen därför räknar med att utvecklingen under innevarande och nästa år också ska bli något bättre. Det skulle ändå saknas omkring 130 000 reguljärt sysselsatta för att målet ska nås år 2008.

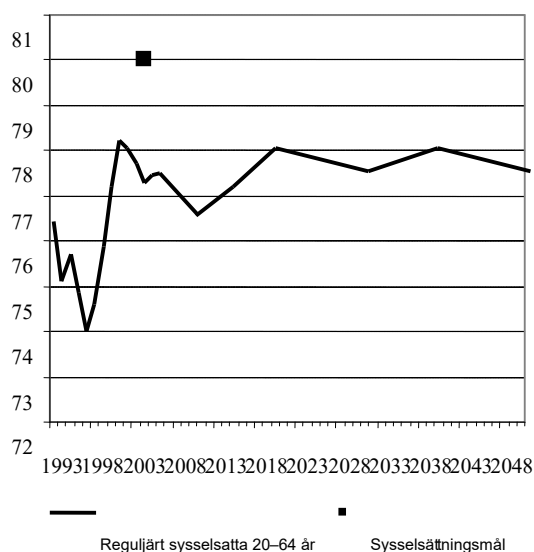
I höstens budgetproposition redovisades en översiktlig långsiktskalkyl som sträcker sig ända till år 2050. Den bygger i stora drag på den förväntade befolkningsutvecklingen och oförändrad sysselsättningsgrad bland olika grupper i befolkningen efter 2008. En mer optimistisk beräkning görs också av effekten av en antagen förbättrad integration av utrikesfödda svenskar på arbetsmarknaden.

Inte ens i denna mer optimistiska långsiktskalkyl nås sysselsättningsmålet till år 2050. I stället väntas sysselsättningen som bäst uppgå till 78 procent. Även om många invändningar kan riktas mot antaganden i denna typ av långsiktiga kalkyler måste man, tills något annat har framkommit, förutsätta att de är gjorda efter bästa förmåga av personer specialiserade på just denna typ av beräkningar. Snarare ligger det i farans riktning att även dessa kalkyler är för optimistiska.

Både de kortsiktiga bedömningarna fram till år 2008 och de mer långsiktiga kalkylerna visar alltså med all tydlighet att den nuvarande socialdemokratiska politiken inte duger. En ökad sysselsättning (fler arbetade timmar) är helt avgörande för den framtida välfärdsutvecklingen. Det är hög tid för en kursändring där kraftfulla åtgärder vidtas för att öka drivkrafterna för arbete och företagande.

Diagram 6.2 Reguljär sysselsättningsgrad 1993–2050 enligt regeringens optimistiska scenario

1 procent av befolkningen i åldern 20–64 år

Källor: Konjunkturinstitutet och budgetpropositionen för 2005, bilaga 2.

6.3.3 Målet om 4 procentens öppen arbetslöshet uppnås inte

Socialdemokraterna räknar i budgetpropositionen med en öppen arbetslöshet på 4,9 procent 2006, 4,5 procent 2007 och 4,4 procent 2008. Detta är något högre jämfört med antagandena i höstas. Regeringen skyller på att den förbättrade situationen på arbetsmarknaden leder till ett återflöde till arbetskraften av tidigare utanförstående. Det är förstås glädjande om utanförskapet viker nedåt, och att regeringen inser att målet om öppen arbetslöshet på 4 procent måste stå tillbaka när fler och fler som tidigare varit utanförstående återgår till att söka jobb.

Men regeringen hyser inte denna tilltro till sin egen politik. I stället beror minskning av den öppna arbetslösheten till stor del på ökade sysselsättningsåtgärder, framför allt i kommuner och landsting, men även på att alltfler deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Regeringen förutsätter också i kalkylen att den genomsnittliga arbetstiden minskar något. Särskilt under 2006 hänger kalkylen på att varje anställd minskar sin arbetstid för att arbetslöshetssiffrorna ska sjunka. Regeringen räknar med att varje anställd i genomsnitt minskar sin arbetstid med 0,7 procent. Det är i grunden ingen sund utveckling om arbetstiden minskar, eftersom Sverige behöver fler arbetade timmar om vi långsiktigt ska klara framtida åtaganden för de äldres pensioner liksom för kvaliteten i vården och omsorgen.

Sammantaget räknar regeringen med att missa målet om en halverad öppen arbetslöshet under perioden. Inte ens om man tar hänsyn till nya beräkningsgrunder för den öppna arbetslösheten kommer målet att nås någon gång under

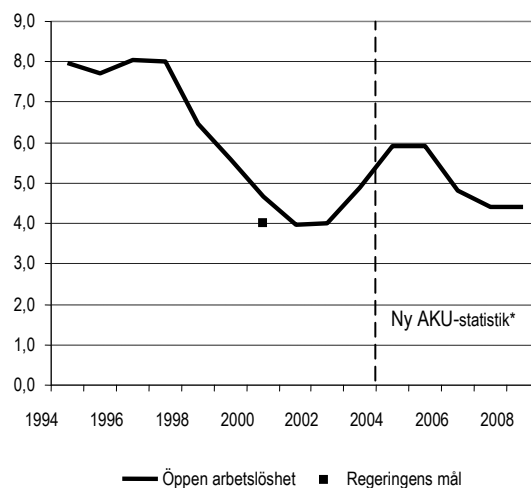
Fel! Okänt namn på

2007–2008. Årsgenomsnittet för prognosperioden ligger fortfarande tydligt över det uttalade 4-procentsmålet.

Detta betyder att socialdemokraternas mål om ”högst fyra procents öppen arbetslöshet och därefter full sysselsättning” inte på långa vägar är uppfyllt, trots ett idogt tricksande med såväl statistik som budgetmedel.

Diagram 6.3 Öppen arbetslöshet

Procent av arbetskraften

Källa: Konjunkturinstitutet och vårpropositionen 2005. Socialdemokraternas prognos för 2005–2008.

* Omläggningen av AKU höjer nivån med 0,2–0,4 procent från 2004.

6.3.4 Allt längre från målet om halverat antal socialbidragstagare

I 2001 års vårproposition föreslog regeringen ett mål om att halvera antalet socialbidragstagare mellan 1999 och 2004, och riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Detta ”rättvisemål” är formulerat så att det är antalet ”helårsekvivalenter” mellan 20 och 64 år som ska halveras. En helårsekvivalent motsvarar en individ som får fullt socialbidrag under ett år (exempelvis bildar två personer med socialbidrag under ett halvår vardera tillsammans en helårsekvivalent).

”Rättvisemålet” måste, vid sidan om sysselsättningsmålet, vara det allra största misslyckandet i Socialdemokraternas politik. Inte nog med att målet inte nåddes till 2004. Utvecklingen har på senare tid gått i rakt motsatt riktning. Mellan 2003 och 2006 ökar antalet helårsekvivalenter i socialbidragen enligt Konjunkturinstitutet från 85 000 till 91 000.

Socialstyrelsen noterar också ett trenderbrott när det gäller kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd, vilket styrker bilden av att regeringen återigen tappat kontrollen över socialbidragen. Detta kan ha sin följd i att målet om halverad ohälsa har fått Försäkringskassan att ifrågasätta människor som beviljats sjukpenning, och som därför tvingas söka socialbidrag. Det är tra-

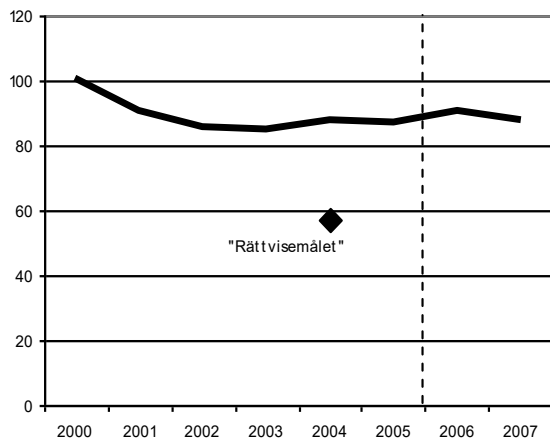
giskt för de många människor som drabbas, men också en utveckling som undergräver kommunernas finanser och hotar inkräkta på offentliga verksamheter inom vården, skolan och omsorgen.

För att uppnå målet om halverade socialbidrag jämfört med 1999 skulle det i år krävas en ytterligare minskning med omkring 34 000 helårsekvivalenter. Inte ens mot bakgrund av stigande sysselsättning spår Konjunkturinstitutet någon märkbar minskning till 2007, då fortfarande 88 000 personer väntas behöva socialbidrag för sin försörjning. Sammantaget kvarstår bedömningen att målet om halverade socialbidrag inte uppnås såvida inte åtgärder vidtas.

Några nya förslag läggs inte heller i budgetpropositionen, förutom en minimal satsning på hemlöshet. Regeringen nämner inte heller när målet om halverade socialbidrag väntas uppnås.

Diagram 6.4 Socialbidragstagare: helårsekvivalenter

Tusental

Källa: Konjunkturinstitutet, mars 2006.

6.3.5 Målet om halverad ohälsa nås inte utan kraftfulla åtgärder

Socialdemokraterna har satt som mål att ohälsan ska halveras till 2008. Målet innebär konkret att antalet nettodagar med sjuklön eller sjukpenning ska halveras mellan 2002 och 2008. Även karensdagen inkluderas i beräkningen. Samtidigt ska antalet nybeviljade aktivitets- och sjukersättningar (som tidigare kallades förtidspension) i snitt 2003–2007 vara lägre än 2002.

Ökningen av antalet nettodagar med sjukpenning har avtagit under de senaste två åren och vändes i slutet av 2002 till en minskning, vilket delvis beror på en förskjutning från heltids- till deltidssjukskrivningar. Fler och fler sjukskrivna skjutsas också över i förtidspensionering eller nekas helt sjukpenning, vilket får sjuktalen att minska per automatik.

Kostnaderna för sjukskrivningarna, som beror både på antalet sjukskrivna och på ersättningsnivån, planade ut temporärt under 2004. Enligt Ekonomistyrningsverkets senaste prognos kommer dock såväl nivån på kostnaderna som kostnadsökningen för sjukpenningen att vara högre framöver än i regeringens beräkningar. Till 2008 räknar ESV med att kostnaderna för sjukpen-

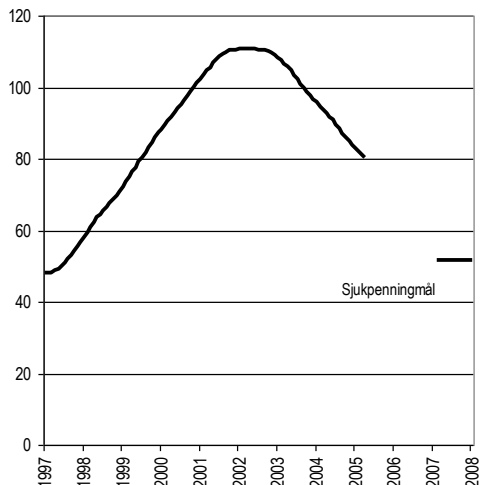
Fel! Okänt namn på

ning, rehabilitering, aktivitets- och sjukersättning har stigit till omkring 120 miljarder kronor, jämfört med knappt 110 miljarder 2004.

Målet om halverad ohälsa till år 2008 är ambitiöst och kommer som bl.a. Konjunkturinstitutet framfört i remissyttrande till promemorian Ds 2002:63 att kräva förändrade incitament för såväl arbetsgivarna, läkarna som de försäkrade. Det förefaller inte troligt att de åtgärder som hittills presenterats kommer att kunna ge den önskade utvecklingen, särskilt inte med tanke på att antalet sjuk- och aktivitetsersättningar fortsätter att öka.

Diagram 6.5 Ersatta sjukdagar

Miljoner dagar, rullande 12 månader

Källa: Försäkringskassan, mars 2006.

6.4 Inga förslag för långsiktig hög tillväxt

Sveriges långsiktiga tillväxtproblem kvarstår. Den långsiktiga BNP-tillväxten bedöms av regeringen, även vid en kraftfullt förbättrad integration på arbetsmarknaden av utlandsfödda medborgare, uppgå till i genomsnitt 1,9 procent per år till år 2050. BNP per capita växer långsammare, med ca 1,6 procent per år i genomsnitt. Det framgår av bilaga 2 i höstens budgetproposition som är framtagen av Finansdepartementets experter.

Trots detta finns inga verkningfulla åtgärder för ökad långsiktig tillväxt. I stället innehåller vårpropositionen ytterligare satsningar på att antingen hålla människor borta från arbetsmarknaden eller ge dem en temporär försörjning något längre bortom valet 2006. Detta ska läggas till de många miljarder som tidigare plöjts ned på samma typ av åtgärder – och som uppenbarligen inte givit någon varaktig effekt vare sig på sysselsättningen eller på tillväxten.

Socialdemokraterna har en dokumenterad ovilja eller oförmåga att på allvar genomföra verkningfulla tillväxtåtgärder, vilket också avspeglar sig i de dystra långsiktscalkylerna. I stället ägnar sig regeringspartiet och dess intres-

seorganisationer åt att bortförklara Sveriges tillväxt- och sysselsättningsproblem antingen med svagheter i omvärldens ekonomier eller brister i Riksbankens penningpolitik. Och i tider då omvärldskonjunkturen är god – som just för närvarande – göms de svenska strukturproblemen bakom en skönmålning av ekonomin med motivet att ”tillväxten” bevisligen är god – just då. Socialdemokraterna blandar således medvetet ihop tillväxtpolitik med de svängningar i BNP som konjunkturen ger upphov till.

Men tillväxtpolitik handlar om något helt annat, nämligen att genom en målmedveten och välanalyserad strategi förändra ekonomins långsiktiga, trendmässiga tillväxttakt och produktionsförmåga – alldeles oavsett hur konjunkturen i omvärlden utvecklas. Det är i huvudsak bristen på sådan politik som lett till att Sverige sjunkit i OECD:s tillväxt- och välståndsligor.

Kristdemokraterna vill därför koncentrera uppmärksamheten på de strukturproblem som regering och riksdag kan göra något åt, och som oavsett konjunkturläge kan öka Sveriges potentiella tillväxt.

Den internationella konjunkturen har givetvis på kort sikt betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Sverige. Framför allt påverkas vi av konjunkturen i Europa och USA, tack vare vårt mycket stora handelsutbyte med omvärlden. Men sambandet gäller endast på kort sikt. Och vad kan regering och riksdag göra åt den? Ingenting. I bästa fall går det att i någon mån parera de ekonomiska svängningar som beror på förändringar i omvärlden.

Denna uppgift – stabiliseringspolitiken – ligger i dag hos en självständig riksbank, en riksbank som alltför ofta får klä skott för de strukturella svagheter som hämmar den svenska ekonomins tillväxtförmåga på både kort och lång sikt. Att regeringen gömmer sig bakom en osedvanligt från kritik av Riksbankens penningpolitik är något som inte bara är rent ut olämpligt, det riktar också fokus från att det är de själva som bär det egentliga ansvaret.

Även om vi kristdemokrater hyser en betydligt större oro för hur bl.a. oljepriserna och en stigande skuldbörda i många länder kommer att påverka konjunkturen, så har vi ingen anledning att ha en annan uppfattning om den internationella konjunkturscenariot än vad regeringen har i sin proposition. Det är en i stora delar positiv syn på tillväxten i omvärlden, vilket bör ge fortsatt draghjälp åt svensk exportindustri – om än i lägre takt än under 2004 års exceptionellt starka uppsving (se kapitel 6).

Däremot hyser vi en välgrundad oro för den inhemska utvecklingen – inte minst mot bakgrund av att den politik som Socialdemokraterna presenterar på snart sagt varje punkt undviker att ta tag i de strukturella problemen. I vart fall ser vi ingen möjlighet att Sverige på allvar ska börja återhämta det tapp i välståndsligan som fortgått alltsedan början av 1970-talet. För det krävs strukturella reformer och ett kraftigt förbättrat näringspolitiskt klimat.

Den inriktning på politiken som riksdagen har att ta ställning till i vårpropositionen ger inte mycket hopp om att den relativa eftersläpningen ska brytas och förbytas i en återhämtning. Som bäst kan det bli fråga om att inte halka efter ytterligare.

Att propositionen saknar en djupgående diskussion om tillväxtbefrämjande åtgärder är den största – men långt ifrån enda – bristen i 2006 års vårproposition. Bland akuta problem framstår det alltså växande utanförskapet bland

Fel! Okänt namn på

unga och invandrare, kostnaderna för ohälsan och förtidspensioner och det minskade antalet företagare som särskilt alarmerande. Socialdemokraterna har när det gäller sjukskrivningarna redan uppmärksammat krisen, men möter den mest med helhjärtade förhoppningar och som bäst bara halvhjärtade insatser. Utanförskapet och det alltför låga företaget adresseras på sin sida inte alls.

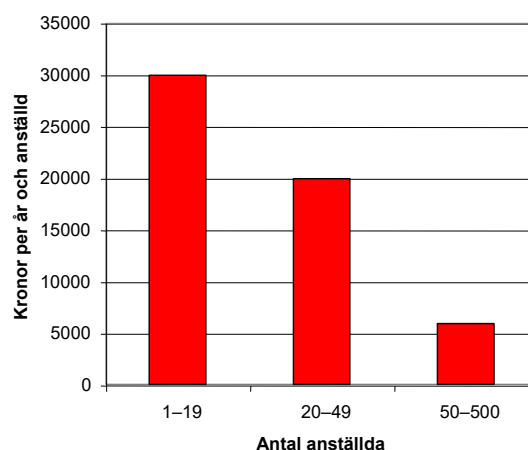
6.4.1 Den 25:e propositionen i rad utan verkningsfulla tillväxtåtgärder

Den ekonomiska vårpropositionen för 2006 har en sak gemensamt med samtliga tidigare 24 budget-, vår-, sysselsättnings- eller s.k. tillväxtpropositioner som socialdemokratiska regeringar lagt på riksdagens bord sedan hösten 1994 – att alla konkreta tillväxtförslag lyser med sin frånvaro.

Regelförenklingsarbetet har kört fast i flera omgångar. När 1 000 regler försvinner så tillkommer samtidigt 2 700 nya. Regeringens egen utvärdering visar tyvärr att Simplexförordningen hittills inte har efterlevts av vare sig myndigheter eller – vilket är mest anmärkningsvärt – ej ens Regeringskansliet självt.

Av totalt 77 myndigheter som avgett rapporter om sitt regelförenklingsarbete är det endast 8 som genomfört särskilda konsekvensanalyser. Att regelförenklingsarbetet är angeläget framgår inte minst av följande diagram som visar företagens kostnader per anställd för att administrera de olika regelverken.

Diagram 6.6 Företagens kostnader per anställd och år för regeladministration

Källa: OECD.

Tyvärr har Socialdemokraterna inte tagit chansen att i ett gynnsamt ekonomiskt läge rätta till de djupgående strukturella problem som bl.a. gör att kommuner och landsting, även under högkonjunktur och trots världens högsta skatter, lider av svår resursbrist. Som rapporterats under ett flertal år i medi-

erna tycks inte heller pengatillskott eller ens överskott i sektorn hjälpa – kommunerna anställer ändå inte eftersom de pengar som anslås är alltför hårt styrda.

Men Socialdemokraterna är bestämda. Dubbelbeskattningen av risksparende blir kvar, förmögenhetsskatten består – utom för de allra rikaste – liksom fastighetsskatten. De enda som fortsätter att uppmärksammas är en liten grupp med mycket låga inkomster och hög belåning bland alla dem som redan drabbats av de kraftigt höjda taxeringsvärdena och som de kommande tre åren dessutom väntas stiga ytterligare med uppåt 23 procent.

Socialdemokraterna har tidigare befriat 17 av landets 18 aktiemiljardärer från förmögenhetsskatt på sina aktieinnehav. Totalt har det handlat om en skattebefrielse på ca 240 miljoner kronor för dessa personer. Men fortfarande drabbas främst vanliga pensionärer som har nedamorterade villor i attraktiva lägen av förmögenhetsskatten. Det är i längden ohållbart för ett samhälle att bestraffa idoga och skötsamma medborgare. Resultatet blir att företag, kunskap och kapital fortsätter att fly landet.

För drygt åtta år sedan lade Småföretagsdelegationen fram 81 konkreta förslag till en uppröjning i den byråkrati- och regeldjungel som just nu håller på att kväva hårt kämpande småföretagare. Socialdemokraterna har hittills bara orkat genomföra cirka en tredjedel av förslagen, vilket sänder tydliga illavarslande signaler till Företagarsverige. Och vad värre är – för varje regel som Socialdemokraterna lyckas förenkla så tillkommer nästan tre nya. På detta område är man inte lika rapp som när det gäller att slå till med nya stopplagar och skattehöjningar mot åkare, bönder, landsting och boende.

6.4.2 Tillväxtpolitiken dömd att misslyckas så länge vänsterkartellen styr

Sveriges undermåliga tillväxt har gjort att vi som nämnts tidigare halkat efter flertalet övriga OECD-länder de senaste 30 åren. Den konjunkturuppgång som skedde åren före millennieskiftet och återhämtningen under de senaste åren har enbart inneburit att vi för tillfället inte halkat efter ytterligare. Men någon återhämtning i förhållande till omvärlden är det inte fråga om.

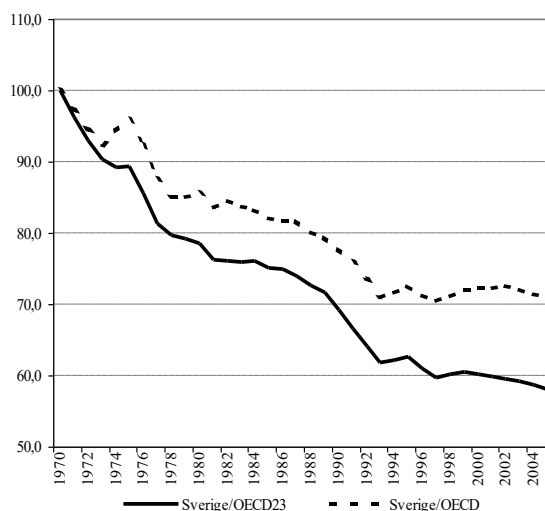
Av diagram 6.7 nedan framgår att Sverige sedan 1970 har halkat efter ca 30 procent i BNP-utvecklingen jämfört med samtliga OECD-länder. Jämfört med de mindre OECD-länderna har Sverige tappat drygt 40 procent sedan 1970.

Irland kommer under perioden 1970–2005 att ha vuxit nästan dubbelt så snabbt som OECD-genomsnittet. Denna fantastiska tillväxtkraft har gjort att Irland klättrat snabbt i välståndsligan de senaste åren, från en 20:e plats 1994 till en 6:e plats år 2000 och en 3:e plats år 2005.

Fel! Okänt namn på

Diagram 6.7 Relativ BNP-utveckling, Sverige/OECD och Sverige/OECD 23 1970–2005

Index 1970=100

Källor: OECD.

Anm.: OECD omfattar samtliga OECD-länder. OECD 23 omfattar de 23 mindre länderna dit bl.a. Sverige hör. Data för 2004 och 2005 är prognoser.

6.4.3 Sveriges tillväxt – verklighet eller chimär?

Socialdemokraterna framhäver gärna i många sammanhang den relativt goda tillväxten som Sverige uppvisat de senaste tio åren. Under tioårsperioden 1995–2005 var tillväxten i genomsnitt 2,9 procent per år, vilket är markerat högre än snittet för EU-15 på 2,1 procent, eller snittet för tillväxten de 25 åren mellan 1970 och 1995 på bara 1,8 procent per år.

Få konkreta resultat har dock synt av den höga tillväxten. Och märkligt nog har Sverige inte hämtat igen något i OECD:s tillväxt- och välfärdsligor, när man korrigerar för den köpkraft som tillväxten medfört för gemene man.

Anledningen till detta kan vara en statistisk chimär. BNP mäts nämligen i volymtermer, vilka räknas fram genom att försäljningen av varor och tjänster delas med prisindex inom relevanta delar av ekonomin. Det innebär också att prisutvecklingen spelar en avgörande roll i vilket utfall som BNP-siffrorna får.

I det här avseendet kan det vara värt att lyfta fram den svenska utrikeshandeln, som ensam svarar för omkring en tredjedel av volymtillväxten i BNP under den aktuella perioden. Här finner man en märklig trend när det gäller relationen mellan export- och importpriser. Det visar sig nämligen att Sverige under den senaste tioårsperioden successivt fått mindre och mindre betalt för de varor vi exporterar i relation till vad vi betalar för importen. Detta bytesförhållande, som också kallas terms of trade, har försämrats med nästan 13 procent sedan 1995.

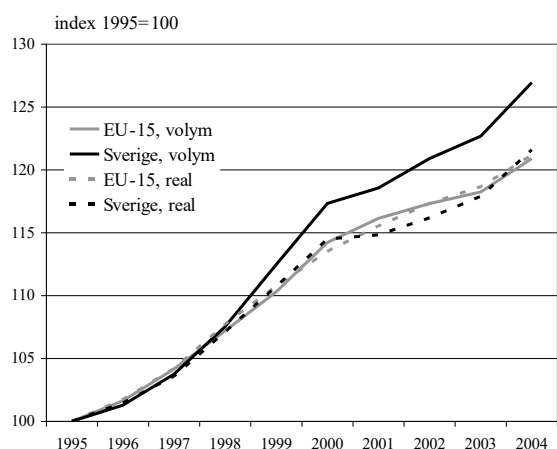
Statistiska centralbyrån SCB har i en promemoria medgivit att detta medfört att omkring en halv procentenhet av den årliga tillväxten aldrig resulterat

Fel! Okänt namn på

i någon faktisk förbättring av köpkraften. Detta kan man också se när man korrigerar BNP för bytesförhållandet genom att beräkna real BNP.

Som diagram 6.8 nedan visar så har Sverige bara genom denna korrigering snarast haft samma tillväxt som EU-15 under den aktuella tidsperioden.

Diagram 6.8 Real BNP-utveckling, Sverige visavi EU-15 1995–2004

Källa: SCB och Eurostat.

SCB har därtill börjat väga in effekten av att allt fler svenska företag flyttat ut produktion till låglöneländer. Kvar i Sverige blir då bara värdet av produktutvecklingen, den s.k. *merchanting*-vinsten. Bara under 2004 gav *merchanting* ett bidrag till BNP på 0,4 procentenheter. Ett bidrag som alltså inte renderar fler jobb i vår egen ekonomi.

Men mätproblemen i BNP stannar inte här. SCB medger att ytterligare överskattningar i BNP kan finnas i effekterna av såväl "outsourcing" (utlejning) av underleveranser och tjänster som "offshoring" (utflyttning) av den reguljära verksamheten. Statistiken kan alltså i värsta fall vara så missvisande att Sveriges BNP-utveckling i själva verket varit sämre än i genomsnittet för EU-15 under den aktuella tidsperioden.

6.4.4 Glädjekalkyl eller realism bakom hög svensk tillväxt?

Sveriges BNP väntas trots en inbromsande internationell konjunktur utvecklas väl under treårsperioden 2006–2008. Sverige bedöms av regeringen utklassa samtliga de nordiska länderna, liksom EU-15 och Japan. Däremot når vi fortsatt inte i närheten av tillväxttalen i USA. Se tabell 4.2 nedan.

Frågan är dock hur mycket realism som ligger bakom kalkylen, inte minst när det gäller åren efter valåret. Som visades i avsnitt 4.1 så tenderar BNP-tillväxten i Sverige att vika när löfteskarusellen under valåret ska betalas de nästföljande åren. Eftersom regeringens politik i detta avseende är närmast identisk med valet 2002 så vore det rimligare att anta att tillväxten hamnar närmare två än tre procent under både 2007 och 2008.

Fel! Okänt namn på

Tabell 6.5 BNP-utveckling i Sverige och i omvärlden 2006–2008 enligt budgetpropositionen

Procentuell årsförändring

	2006	2007	2008	Snitt 2006– 2008
Världen	4,5	4,1	3,8	4,1
USA	3,5	2,9	3,0	3,1
Japan	3,2	2,6	2,0	2,6
Storbritannien	2,2	2,5	2,7	2,5
Norden ex Sverige	3,0	2,4	2,0	2,5
Sverige	3,6	3,0	2,8	3,1
Euroområdet	2,1	1,9	1,9	2,0

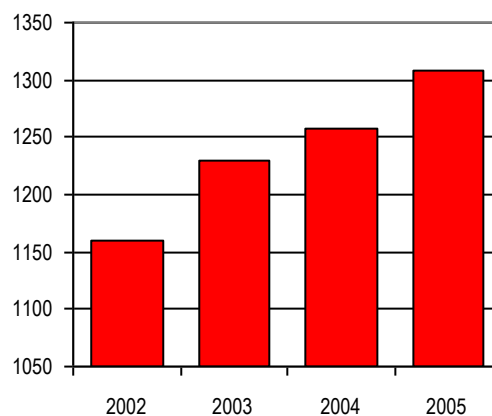
Källa: Prop. 2005/06:100.

6.5 Konjunkturrella intäkter döljer svaga statsfinanser

Efter flera år av ökande statsskuld har lånekarusellen äntligen gjort halt. Dessförinnan hann vänsterkartellen med att öka på statsskulden med 149 miljarder kronor från valet 2002 till och med slutet av 2005 (se diagram 6.9). Den ökade statsupplåningen skedde trots att såväl kommunsektorn som ålderspensionssystemet visade överskott eller var nära balans. Endast mot andra halvan av 2005 började statsfinanserna uppvisa överskott igen efter drygt fyra år av ständiga underskott.

Diagram 6.9 Statsskuldens storlek per den 31/12

Miljarder kronor

Källa: Riksgäldskontoret.

De kommande åren väntas statsfinanserna visa överskott. Regeringen räknar med samlade överskott på 42 miljarder kronor under åren 2006–2008. Det är en väsentlig förbättring jämfört med höstens budgetproposition.

Fel! Okänt namn på

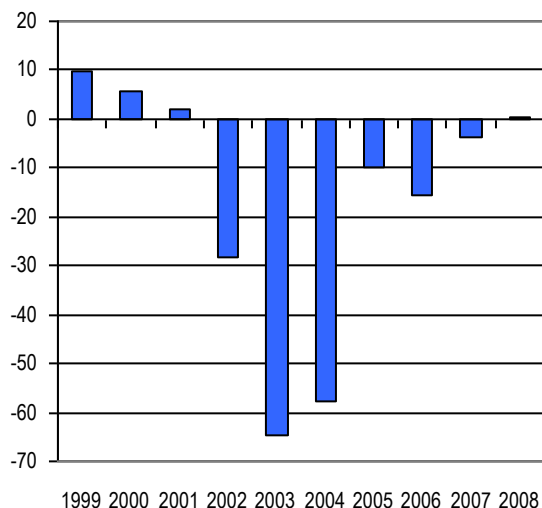
Frågan är dock hur bestående denna förbättring kommer att bli? Förbättringen av statsfinanserna beror nämligen till stor del på deras starka konjunkturkänslighet. När den inhemska efterfrågan tilltar och sysselsättningen tilltar så minskar i regel den offentliga sektorns kostnader för arbetslöshetsunderstöd samtidigt som skatteintäkter ökar. Till detta kommer också effekten av räntebeläggningen av företagens periodiseringsfonder som bidragit till oväntat stora skatteintäkter från bolagsskatt. Dessa engångsintäkter uppgår till 20 miljarder kronor årligen både 2005 och 2006, vilket motsvarar nästan 0,8 procent av BNP per år.

Statskulden ökade under perioden 2002–2005 med ca 102 miljarder kronor per dygn. Tack vare en hög tillväxt i BNP så har dock statskuldens andel av ekonomin minskat till 45,9 procent av BNP i slutet av 2006. Det är dock nästan 700 miljarder kronor mer än den nivå, också ca 45 procent av BNP, som rådde vid ingången av lågkonjunkturen 1990–1991.

Statsbudgetens underliggande saldo³ beräknas enligt ESV till 175,9 miljarder kronor i underskott 2002–2006 enligt den senaste prognosen (mars 2006). Det är en förbättring jämfört med i höstas. Statsbudgetens underliggande saldo beräknas alltså uppgå till –15,5 miljarder kronor för 2006, –3,9 miljarder kronor 2007 och 0,4 miljarder kronor 2008.

Diagram 6.10 Statsbudgetens underliggande saldo 1999–2008

Miljarder kronor

Källa: ESV, budgetprognos 2006:1.

Anm.: Det underliggande saldot är det budgetunderskott/överskott som uppstår när man räknar bort sådant som tillfälligt under enskilda år påverkar budgeten, t.ex. indragningen från Riksbanken på 20 miljarder kronor år 2002.

³ Statsbudgetens saldo rensat för engångseffekter, ett mått som visar den långsiktiga utvecklingen.

Fel! Okänt namn på

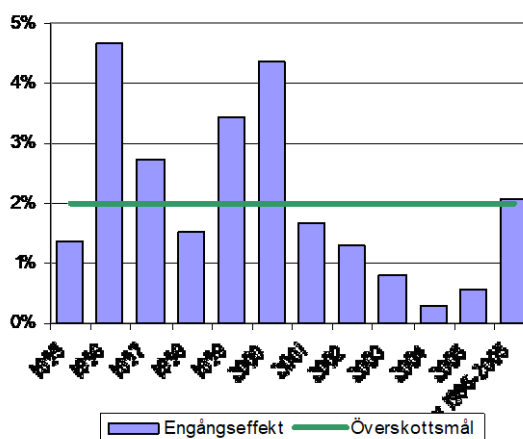
6.5.1 Engångseffekter överskuggar stora underskott

Den underliggande utvecklingen av statsbudgeten, mätt som finansiellt sparande, beräknas till ett samlat underskott på 19 miljarder kronor till och med år 2008. Det är en förbättring med 83 miljarder kronor jämfört med samma prognos i höstas, framför allt när det gäller underskottet för åren 2005 och 2006. Den övervägande delen av denna förbättring beror dock främst på engångsintäkter. Dessa uppgick 2005 till 23,8 miljarder kronor, och i år väntas de uppgå till 22,8 miljarder kronor.

Engångsintäkter har länge varit en stadig inkomstkälla för staten. Från 1994 fram till 2005 har staten haft engångsintäkter på 467 miljarder kronor. Det är delvis intäkter från utförsäljningar, som exempelvis Telia och delar av aktierna i Nordea. Omläggningen av pensionssystemet har också bidragit, liksom regelförändringar i bolagsbeskattningen som givit upphov till stora engångsintäkter under framför allt 2005 och 2006. Som diagram 6.11 visar har engångsintäkter stått för en ansenlig del av intäkterna, och flera år varit större än överskottsmålet i den offentliga sektorn.

Diagram 6.11 Engångseffekter, netto

Andel av BNP

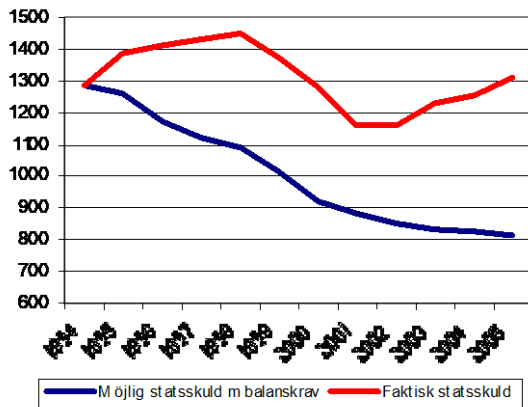

Källa: ESV, egen beräkning.

De stora engångsintäkterna har möjliggjort en underbalanserad statsbudget trots att den borde ha varit i balans. Diagram 6.12 visar att statsskuldens andel av BNP med ett balanskrav på staten hade kunnat minska betydligt fortare än vad som faktiskt varit fallet under de gångna tio åren. Engångsintäkter har därför till stor del finansierat den offentliga utgiftsexpansion som ägt rum under Socialdemokraternas styre. Kristdemokraterna anser att det är en farlig väg för framtiden att i så stor grad bygga de offentliga åtagandena på tillfälliga inkomster.

Diagram 6.12 Faktisk och möjlig statsskuld med ett balanskrav på staten

Miljarder kronor

Källa: ESV, egen beräkning.

6.5.2 Utgifterna för sjukpenning och förtidspensioneringar är fortsatt utom kontroll

Utgifterna för ohälsan (utgiftsområde 10 i statsbudgeten) upptar enligt preliminära beräkningar ca 17 procent av statsbudgetens utgiftssida. Utgifterna har ökat med omkring 15 miljoner kronor per arbetsdag under perioden 2002–2005. År 1997 var de samlade utgifterna på detta område 70 miljarder kronor. För 2006 beräknas de nu till 117 miljarder kronor.

Regeringen räknar med att kostnadsökningen har avtagit och hävdar att detta kan finansiera nya utgiftsreformer. Ekonomistyrningsverket anser dock att det finns ett konjunkturellt samband mellan kostnader för sjukskrivningar och sysselsättningen. Ökad sysselsättning betyder fler sjukskrivna. Därför anser verket att denna siffra kommer att öka igen i takt med att sysselsättningen ökar. Sammantaget innebär detta att även om utgifternas ökningstakt på detta område hejdas något så förväntas ohälsoutgifterna fortsätta att växa under fyraårsperioden.

6.5.3 Kraftiga utgiftsökningar i tilläggsbudget

Socialdemokraterna föreslår nya ofinansierade utgifter under utgiftstaket på tilläggsbudget nummer ett för i år på 5 794 miljoner kronor. Samtidigt antar regeringen en betydligt mer optimistisk utgiftsprognos, delvis till följd av att sparsamma myndigheter inte tillåts använda sina anslagna medel. Av budgeteringsmarginalen kvarstår därefter 2,9 miljarder kronor för 2006. Det motsvarar endast strax under 3 promille av de takbegränsade utgifterna.

Även för år 2007 är budgeteringsmarginalen orimligt låg. Av ett utgiftstak på 939 000 miljoner kronor har utgifter på 929 300 miljoner kronor redan in-tecknats. Kvarstår gör en marginal för oförutsedda utgifter på bara 9 700 miljoner kronor. Sammantaget utgör budgeteringsmarginalen för 2007 bara en hundradel av de takbegränsade utgifterna.

Fel! Okänt namn på

6.6 Socialdemokraterna klarar inte utmaningarna från omvärlden

Tillvaron blir alltmer internationaliserad. Människor, kapital och företag rör sig snabbt och enkelt över nationsgränser på jakt efter goda tillväxtbetingelser. Detta förhållande ställer stora krav på Sverige. Erbjuder vi en jordmån som gör att nya företag startas? Finns vårt land med på listan över tänkbara länder när etableringar och investeringar planeras? Är företagsbeskattningen tillräckligt konkurrenskraftig i förhållande till omvärlden? Är inkomstskatterna så utformade att de snarare attraherar än stöter bort människor med expertkunskaper? Har vi stabila och gynnsamma spelregler för företagen?

Tyvärr blir svaren på flertalet frågor av den arten nedslående, nedslående med tanke på den fortsatta massarbetslösheten och på möjligheterna att långsiktigt finansiera angelägna åtaganden när det gäller t.ex. vården och omsorgen. Globaliseringens effekter tycks Socialdemokraterna inte ta någon som helst hänsyn till, trots att de efter långa vedermödor låtit tillsätta en utredning i ämnet. Utredningen har lämnat ett angeläget betänkande (Skattebasutredningen, SOU 2002:47), men ännu saknas verkningsfulla åtgärder. I stället fortsätter den politik som Socialdemokraterna för att bädda för ett successivt utländskt övertagande av det svenska näringslivets pärlor.

På mindre än ett decennium har ägarförhållandena i några av Sveriges mest namnkunniga verkstadsföretag förändrats dramatiskt. Sedan 1992 har det utländska ägandet fyrdubblats i de svenska storföretagen. Majoriteten av de utländska ägarna är okända till namnet och ägandet är spritt på många små innehav. Utvecklingen under 1990-talet har inneburit att även många svenska storföretag är mer utländska än svenska när faktorer som andel anställda i utlandet, andel av fakturering i utlandet, andelen utländska ägare, etc. vägs samman.

I och med PPM-valet och AP-fondernas nya placeringsregler har många miljarder kronor placerats i utländska fonder. Dessa portföljjusteringar är en viktig förklaring till att kronan försvagats. Dessutom har utländska investerare sålt sina svenska värdepapper i ökande utsträckning.

Det allvarliga är att alla dessa aktörer oberoende av varandra gör bedömningen att investeringar lönar sig bättre i andra länder än i Sverige.

Allt detta är bevis på att den globaliserade världens villkor för investeringar, sparande och företagande har förändrats i grunden. De statliga AP-fondernas styrelser och större delen av det svenska folket inser detta. Men det gör uppenbarligen inte landets socialdemokratiska regering.

6.7 Fortsatt straffskatt på svenskars sparande i Sverige

Det svenska näringslivet övertas successivt av utländska ägare samtidigt som svenskarnas direktägen minskar. Den höga och skadliga beskattningen på risksparande driver företag och arbetstillfällen ut ur landet.

Bakgrunden till de ökade utförsäljningarna är att svenskt ägande är utsatt för en särskild straffskatt. Svenska ägare drabbas av den numera nästintill unika förmögenhetsskatten, och fram till nyligen också av en konfiskatorisk arvs- och gåvoskatt som gjort det hart när omöjligt att låta nya generationer företagare ta över det som idoga entreprenörer byggt upp under ett livsverk.

Förmögenhetsskatt och dubbelbeskattning driver kapitalet ur landet. Endast de allra rikaste slipper betala förmögenhetsskatt för sina aktiemiljarder. Kapitalflykten kan enligt Skatteverket snabbt få allvarliga välfärdseffekter. Men Socialdemokraterna behåller skygglapparna på.

Dubbelbeskattningen av en svensk individs aktieinnehav i Sverige leder till att en utländsk köpare kan betala avsevärt mer för en aktie än en svensk köpare och ändå få samma avkastning på sin investering efter skatt. Med en sådan politik är det troligt att utförsäljningen fortsätter i oförminskad takt så länge "lagret" räcker.

Att ägarskapet hamnat i utlandet har också fått effekter på företagets basering. Från 1997 till 2000 flyttade 47 tidigare svenskbaserade koncernhuvudkontor från Sverige. Denna utveckling har bromsats på senare tid, delvis som en följd av färre internationella företagsfusioner i spåret av börsrasen i början av 2000-talet.

Inget har dock gjorts för att undvika att en ny flyttsituation uppkommer. Det är ännu ett symptom på att Socialdemokraterna bedriver en verklighetsfrämmande politik som Sverige inte har råd med. Det höga svenska skattestrycket bidrar till att hämma Sveriges långsiktiga tillväxtförutsättningar.

6.7.1 Fastighetsskatten ökar – fler tvingas att flytta

Regeringen har vid ett flertal tillfällen hävdat att skatteuttaget på boende hålls oförändrat. Så är inte fallet. Trots att skatteuttaget som andel av BNP faktiskt minskat något på senare tid, har uttaget av fastighetsskatt i reda pengar fortsatt att öka. Vid årsskiftet till 2006 inträdde nästa uppskrivning av taxeringsvärdena. Då väntas intäkterna från fastighetsskatten öka ytterligare kraftigt. Totalt beräknas statens intäkter från fastighetsskatten öka med totalt 7 miljarder kronor (23 procent) mellan 2003 och 2008 till drygt 32 miljarder kronor. Räknat från år 2001 blir ökningen 10,4 miljarder kronor, eller nästan 40 procent. Trots att regeringen infört en mycket begränsad begränsningsregel för de med allra lägst inkomster så kommer många hårt arbetande familjer att tvingas sälja sina hus enbart på grund av fastighets- och förmögenhetsskatterna de kommande åren.

6.7.2 Lönebildningen och arbetsmarknaden lämnas åt sitt öde

Lönebildningen har en helt central funktion för en fortsatt god välfärdsutveckling. Mot bakgrund av detta är det förvånande att Socialdemokraterna underlåter att ens diskutera de konkreta reformförslag som framförs av internationella organisationer som EU, OECD och IMF.

Priset för en bristande lönebildning och en illa fungerande arbetsmarknad är att den höga arbetslösheten består, liksom grundproblemet bakom arbetslösheten: de strukturella problemen i svensk ekonomi. Fortsatt passivitet från

Fel! Okänt namn på

regeringens sida riskerar att leda till en kombination av löneinflation och flaskhalsproblem på arbetsmarknaden, vilket ytterligare bromsar den ekonomiska utvecklingen och skapar ökad arbetslöshet.

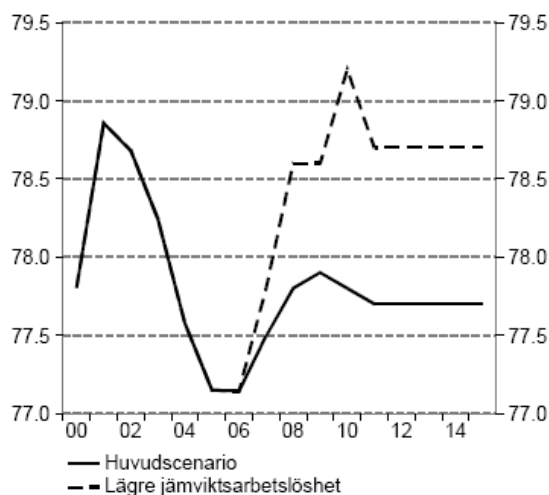
Under de senaste decennierna har den svenska lönebildningen inte fungerat tillfredsställande. Lönerna i Sverige har ökat snabbare än i våra viktigaste konkurrentländer. Tidigare har detta ”rättats till” genom ständigt återkommande devalveringar med försvagad köpkraft som följd. Nu borde den vägen vara stängd och låginflationspolitiken etablerad även om kronkursen fortfarande är flytande.

Att Sverige efter folkomröstningen om euron för överskådlig tid kommer stå utanför EMU:s tredje steg gör det än mer angeläget att lönebildningen fungerar tillfredsställande. Svenska avtal måste stå i samklang med konkurrentländernas om vi ska lyckas bringa ned arbetslösheten och öka sysselsättningen genom fler riktiga jobb.

Statliga Konjunkturinstitutet (KI) gör sedan några år tillbaka en årligt återkommande utvärdering av lönebildningens betydelse för samhällsekonomin. Hösten 2001 redovisade KI den första upplagan för regeringen, därefter har ytterligare fyra redogörelser lämnats. Av dessa rapporter framgår vilken central och i vissa delar helt avgörande betydelse lönebildningen har för den svenska ekonomins utveckling, såväl när det gäller sysselsättningen som tillväxten.

I diagram 6.13 visas den senaste bedömningen av vad en lönebildning som syftar till en procentenhet lägre jämviktsarbetslöshet under perioden 2006–2015 betyder för sysselsättningsutvecklingen. För att uppnå detta krävs att timlönerna utvecklas 0,5–0,7 procentenheter långsammare än i Konjunkturinstitutets huvudscenario.

Effekten skulle därtill bli att BNP växer 0,5–0,7 procentenheter snabbare än i huvudscenariot. Med bibehållet skattetryck skulle det ge ca 16 miljarder kronor i starkare statsfinanser, vilket exempelvis kan användas till att förbättra de offentliga verksamheterna eller genomföra nödvändiga skattesänkningar.

Diagram 6.13 Lönebildningens betydelse för sysselsättningsutvecklingen*Reguljär sysselsättningsgrad i procent av befolkningen 20–64 år*

Källor: Konjunkturinstitutet 2005.

Enligt Konjunkturinstitutet (oktober 2005) väntas de svenska arbetskraftskostnaderna i genomsnitt öka med 4,6 procent under perioden 2006–2010. Detta är betydligt högre än den senaste femårsperioden och innebär – trots en stark produktivitetstillväxt – att vi tappar i konkurrenskraft mot några av våra viktigaste konkurrentländer.

Det finns också betydande risker mot bakgrund av den demografiska utvecklingen framöver. När det stigande antalet pensionärer ska ersättas med annan arbetskraft, riskerar lönekostnaderna att stiga snabbare än vad som är långsiktigt hållbart. Det gäller särskilt om matchningen av arbetskraften gentemot de lediga tjänsterna inte fungerar, exempelvis till följd av geografisk trögrörlighet eller brist på utbildade inom specifika områden.

Om Socialdemokraterna genomfört bättre spelregler på arbetsmarknaden och förmått skapa det ”företagarklimat i världsklass” som f.d. näringsminister Björn Rosengren talade om, hade förutsättningarna att nå sysselsättningsmålet varit bättre. Men nu skylls misslyckandet beträffande sysselsättning och tillväxt på en svag internationell konjunkturutveckling samt på Riksbankens penningpolitik.

Vi noterar att när den internationella konjunkturen är stark och det går bra för svensk ekonomi då är det Socialdemokraterna som tar åt sig äran. Men när det går sämre har samma socialdemokrater lämnat kommandobryggan för att från åskådarplats skylla på omvärlden eller andra institutioner.

Konjunkturinstitutets slutsats av sina framskrivningar av den svenska ekonomin till år 2010 är:

Den höga produktivitetstillväxten ger utrymme för jämförelsevis snabbt stigande reallöner. En mer återhållsam löneutveckling skulle dock leda till att jämviktsarbetslösheten blir lägre och därmed till att sysselsättningen kan bli varaktigt högre.

Fel! Okänt namn på

Men den socialdemokratiska regeringen gör ingenting för att uppnå denna bättre situation av högre sysselsättning, lägre arbetslöshet och starkare tillväxt. Det kan inte betecknas som annat än högst oansvarigt och ett svek mot den svenska befolkningen.

Inte minst mot bakgrund av att det under 2007 stundar en omfattande avtalsrörelse på den svenska arbetsmarknaden borde regeringen skyndsamt tillse att åtgärder vidtas som motverkar att Sverige för de kommande två tre åren drar på sig löneökningar som överstiger dem i vår omvärld. Att stillasittande se på riskerar annars att leda till avtal som omöjliggör den viktiga uppgiften att minska arbetslösheten och få människor att gå från utanförskap till försörjning genom eget arbete.

6.8 Utanförskapet fortsätter att öka

Det totala olyckstalet, summan av kostnaderna för arbetslöshet, sjukfrånvaro och sjukersättning/förtidspensioner, ser ut att stabiliseras under de kommande åren. Då bör man dock ta i beaktande att Socialdemokraternas beräkningar är optimistiska inte minst när det gäller kostnaderna för sjukfrånvaron.

Ser man till det totala antalet personer som försörjs av sociala ersättningar så sker dock ingen större förbättring. Under 2006 väntas 1 051 000 människor vara heltidsberoende av sociala ersättningar för sin försörjning. Det är 15 000 fler än 2002 (se tabell 6.6).

Tabell 6.6 Personer försörjda av sociala ersättningar

Antalet helårsekvivalenter

i	2002	2003	2004	2005	2006
Ohälsa	677	668	660	652	636
Arbetsmarknad	273	280	319	333	324
Socialbidrag	86	85	88	87	91
Summa	1036	1033	1067	1072	1051

Källa: Konjunkturinstitutet (mars 2006).

Anm. En helårsekvivalent motsvarar en person som försörjs med full ersättning under ett helt år. Det vill säga att två personer som varit arbetslösa ett halvt år var motsvarar en helårsekvivalent tillsammans.

Ser man till SCB:s arbetskraftsundersökning och statistik från Försäkringskassan så är det för närvarande omkring 710 000 personer som är helt eller delvis frånvarande från arbetet i Sverige till följd av sjukskrivning samt aktivitets- och sjukersättning (förtidspension). Det motsvarar nästan 640 000 helårsarbetskrafter som uteblir.

Därtill ska läggas 246 000 öppet arbetslösa i slutet av mars, drygt 144 000 personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och 196 000 personer som är latent arbetssökande (dvs. de vill jobba, men söker inte aktivt efter ett arbete). Av de latent arbetssökande är nästan 113 000 personer studerande som – ofta ofrivilligt – genomgår en högre utbildning i väntan på ett jobb. Till utanförskapsstatistiken ska också läggas 270 000 personer som är ”undersysselsatta”,

dvs. personer som har ett arbete – ofta tidsbegränsat – och som skulle vilja arbeta mer men inte kan det på grund av arbetsmarknadsskäl.

Sammantaget var den totala frånvaron från arbetsmarknaden i mars 2006 drygt 1,5 miljoner människor en vanlig arbetsdag, vilket motsvarar mer än var femte svensk i arbetsför ålder.

Tabell 6.7 Utanförskapet i mars 2006

Tusental personer

Sjukskrivna	155,2
Förtidspensionerade	556
Arbetslösa	246,1
I åtgärder	144
Latent arbetssökande	195,9
– varav studerande	112,6
Undersysselsatta	270,2
Summa	1 567,4

Källa: SCB Arbetskraftundersökning, Försäkringskassan.

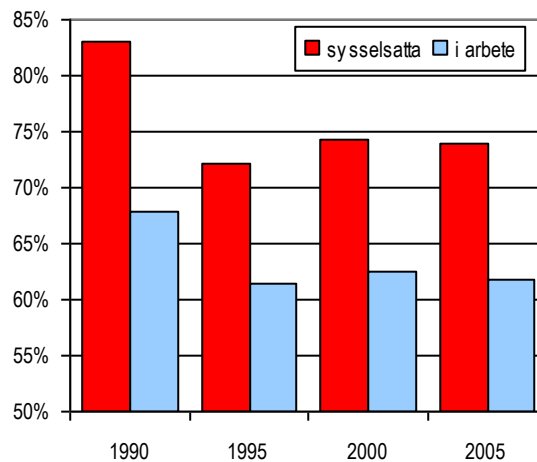
Den skenande sjukfrånvaron avspeglar sig också i att endast ca 70 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år faktiskt befinner sig i arbete, medan ca 8 procent i samma grupp är sjukfrånvarande. Som sysselsatt räknas i den officiella statistiken både den som faktiskt arbetar och den som är tillfälligt frånvarande från arbetet. Totalt var det drygt 300 000 personer som var semester-, friårs- eller föräldralediga och som därigenom inte heller kunde bidra till produktionen.

I sitt utredningsmaterial visade regeringens sjukskrivningsutredare Jan Rydh att den faktiska andelen människor (20–64 år) i arbete endast ökade med 8 promille mellan 1997 och 2000. Då räknade han ändå med de människor som deltar i vissa arbetsmarknadsåtgärder, men som ändå räknas som sysselsatta i den officiella statistiken. I diagram 6.14 har detta korrigerats, så att det är andelen sysselsatta i befolkningen som redovisas i enlighet med SCB:s Arbetskraftundersökning. Därtill redovisas andelen människor som faktiskt befinner sig i arbete.

Som framgår så har andelen i arbete fallit från 2000 till 2005. Det beror inte minst på den skenande sjukfrånvaron, men också på att regeringen genomdrivit åtgärder, t.ex. friåret, som gör att sysselsättningen per automatik överskattas. Människor som är sjukskrivna räknas nämligen som sysselsatta, liksom de friårslediga och deras vikarier.

Fel! Okänt namn på

Diagram 6.14 Sysselsättningsbubblan – andelen reguljärt sysselsatta mellan 16 och 64 år
Procent av befolkningen

Källor: SCB Arbetskraftsundersökningen.

Det är sammantaget fråga om extremt stora resurser som går förlorade till följd av frånvaron på arbetsmarknaden. Det medför också ett omätbart lidande i form av förlorad självkänsla för de arbetslösa, undersysselsatta eller latent arbetssökande. Därtill kommer den allvarliga samhällsekonomiska effekt som uppstår när drygt 710 000 personer i arbetskraften är helt eller delvis sjukskrivna eller förtidspensionerade. Incitamenten för dessa människor att återgå till arbete är ofta små. Nio av tio sjukskrivna kvinnor skulle till och med förlora på att gå tillbaka till arbete, enligt en studie från Karolinska Institutet som publicerades på DN Debatt under våren 2005⁴.

Detta skapar en brist på arbetskraft – massarbetslösheten till trots. Härigenom förvärras den svenska löneinflationen. Den ligger redan trendmässigt över våra viktigaste konkurrentländers. Om Riksbanken till följd av löneinflationen tvingas höja räntan bidrar det till att kväva en eventuell konjunkturförbättring i sin linda.

6.9 Välfärdens sprickor blottläggs alltmer

Vårdköerna är på många håll fullständigt oacceptabla. Antalet vårdplatser har med Socialdemokraterna vid makten minskat med hela 40 procent, eller nästan 18 000 platser färre år 2004 jämfört med år 1994 (se avsnitt 5.6). Nu behövs både nytt kapital, nytt företagande och de vårdanställdas kreativitet för att få ordning, framtidstro och entusiasm i vården. Socialdemokraternas försök att lagstiftningsvägen genom den s.k. stopplagen utestänga privata entre-

⁴ DN 2005-02-10.

Fel! Okänt namn på

prenörer och sparkapital från t.ex. aktiefonder från investeringar för kortare värdkörer är både cyniskt och kontraproduktivt.

Människor har rätt att ställa sig flera frågor om tillståndet för den svenska välfärden:

- Varför ska gamla människor behöva vänta så länge på en trygg och bra omsorg om de offentliga finanserna är så bra som Socialdemokraterna hävdar?
- Hur kunde sjukförsäkringskostnaderna öka med 50 procent på två år i Sverige?
- Hur kan rättssamhället få förfalla i ett land med så goda ekonomiska förutsättningar?
- Hur uppfattar vanligt folk den växande otryggheten på gator och torg, ständiga bil- och cykelstölder, bilinbrott och lägenhetsinbrott som avskrivs redan på polisstationen och tusentals mål som väntar på domar i Regeringsrätten?
- Hur kan regeringen så lättvindigt vifta bort Skolverkets larmrapporter om tillståndet i den svenska skolan?
- Varför lider ca 20 procent av barnen i Sverige av depression?

Bristerna i den svenska välfärden består och i vissa delar förvärras. Men Socialdemokraterna säger sig vara stolta – om än inte nöjda – över vad de har åstadkommit.

Fortfarande pågår också en avfolkning av stora delar av landet. Vad kunde statsmakterna ha gjort åt det? Ett par exempel: Sverige har under senare år gått miste om minst 3,5 miljarder kronor av anslagna EU-medel till lantbruk och glesbygd. Den genomförda skatteväxlingen på bl.a. diesel och bensin på snart 16 miljarder kronor har sin udd riktad mot glesbygd och lantbruk.

Socialdemokraternas familjepolitik trampar på i samma gamla banor. I sann socialistisk anda styr regeringen föräldrarna. Deras egna önskemål om barnomsorg duger inte. Maxtaxan är en gökunge i den kommunala ekonomin som riskerar att tränga ut andra viktiga behov, samtidigt som den drivit fram allt större barngrupper i förskolan. Familjepolitik och barnomsorg måste handla mer om valfrihet, rättvisa och mer tid för barnen. Den familjepolitik som Kristdemokraterna föreslår främjar valfrihet och rättvisa för småbarnsfamiljerna och ger föräldrarna möjlighet till mer tid för barnen.

Från 1999 till 2004 satte Socialdemokraterna som mål att halvera socialbidragsberoendet, vilket ju förstås var vällovtigt (se avsnitt 6.3.4). Målet nåddes emellertid inte, och inte tycks det finnas något recept på hur man ska vända en trend som sedan ett år går i motsatt riktning.

Problemet är att Socialdemokraterna inte på något sätt preciserat hur man ska åstadkomma en varaktig förbättring. Receptet lyder:

Rätten till arbete och en god nivå på den generella välfärden är de viktigaste insatserna för att minska socialbidragsberoendet.

Det som krävs är en målmedveten politik som gynnar arbete framför bidrag. De svenska låginkomsttagarna, som tillhör de högst beskattade i världen, måste få sänkt skatt! Det skulle radikalt minska bidragsberoendet.

Fel! Okänt namn på

När konjunkturen försämras riskerar det att främst drabba svaga grupper i samhället. Inte minst från denna utgångspunkt är det allvarligt att Socialdemokraterna inte vårdar grunden för en långsiktigt hållbar välfärd. Det är oacceptabelt att gamla fortsätter att fara illa, att barnen inte får en trygg och bra skola, att rättssamhället förfaller och att företag, kapital och kunskap flyr landet. En välfärd som förlitar sig på världens högsta skattesatser blir i grunden otrygg när den baseras på lättflyktiga och redan flyende skattebaser.

Ett ytterligare exempel på fortsatt handlingsförlamning är att Socialdemokraterna ännu inte har kunnat samla sig till ett förslag som öppnar en laglig och vit tjänstemarknad riktad till de privata hushållen. Både efterfrågan och tillgång finns och statsfinansiellt skulle det kosta ytterst lite att göra svarta jobb vita. Det sista är viktigt eftersom alltför nu skolas in i att både köpa och sälja svart, ett tillstånd som undergräver det etiska medvetandet och rättssamhället.

7 Den ekonomiska utvecklingen

7.1 Världstillväxten håller i sig men Europa stagnerar

År 2005 kom i många delar av världen att bli ett "annus horribilis". Svälten och inbördeskriget härjade och plågar ännu Darfurprovinsen i Sudan. Kriget och oroligheterna tycks aldrig ta slut i Irak. Tsunamin svepte med sig såväl många människoliv som den inkomstkälla turismen innebär för de drabbade länderna i Asien alltmedan orkaner – för året med kvinnonamn som Katrina och Rita – drog fram över Karibiska öarna och med förödande kraft mot USA:s sydkust.

Allt detta har bidragit till att både råoljepriser och priserna på raffinerade produkter rakat i höjden på ett sätt som varken Internationella valutafonden (IMF) eller andra erkända prognosmakare trodde var möjligt. Nu har det ändå hänt – råoljepriserna har i svåra stunder överträffat den ena "barriären" efter den andra och prissatts över 75 dollar per fat på världsmarknaden.

Den dystra bakgrunden har dessvärre fortsatt i början av 2006 med oron kring Irans kärnanrikningsanläggningar och nya oljeprisrekord. Ändå mår världsekonomin till synes bra. Tillväxten i världen beräknades till 4,8 procent under 2005, och världshandelsvolymen växte med 10,4 procent. Optimismen är också god, såväl IMF som OECD räknar med att tillväxten under 2006 och 2007 fortsätter i utstakad riktning. IMF räknar med 4,9 procent i år och 4,7 procents tillväxt under 2007, och det är betydligt mer optimistiskt än vid höstens prognosuppdatering.

Världstillväxten leds numera av Kina med grannländer i Sydostasien, men även Central- och Östeuropa liksom länderna i Ryssland och forna Sovjetunionen (OSS) visar tilltagande ekonomisk aktivitet. Det rör glädjande nog också Afrika, liksom Mellanöstern, vars oljeinkomster förstås skjutit i höjden till följd av den rådande prisuppgången på olja.

Oljepriset till trots så räknar inte IMF med någon prisexplosion – därtill håller globaliseringens krafter tillbaka utvecklingen. De globala konsumentpriserna väntas stiga med endast 2,3 procent, vilket delvis också förklarar den goda realekonomiska utvecklingen i många länder.

Tabell 7.1 BNP-utveckling i världen 2005–2007

Procentuell förändring

	Utfall	Prognos		Jmf september	
	2005	2006	2007	2006	2007
Världen	4,8	4,9	4,7	0,6	0,3
USA	3,5	3,4	3,3	0,2	-0,3
Euroområdet	1,3	2,0	1,9	0,2	-0,3
Tyskland	0,9	1,3	1,0	0,1	-0,5
Frankrike	1,4	2,0	2,1	0,3	-0,4
Italien	0,1	1,2	1,4	-0,2	-0,3
Japan	2,7	2,8	2,1	0,8	0,5
Storbritannien	1,8	2,5	2,7	0,3	-0,1
Central- och Östeuropa	5,3	5,2	4,8	0,7	0,2
Ryssland och OSS	6,5	6,0	6,1	0,3	0,6
Sydostasien inkl. Kina	8,6	8,2	8,0	1,0	0,8
Mellanöstern	5,9	5,7	5,4	0,6	0,1
Afrika	5,2	5,7	5,5	-0,1	0,6
Sydamerika	4,3	4,3	3,6	0,5	0,1

Källa: IMF World Economic Outlook, apr 2006.

7.1.1 Växande obalanser gentemot USA måste korrigeras

Trots den goda tillväxten varnar IMF för att det finns faror lurande bakom hörnet. Det handlar främst om de globala obalanser i produktion och efterfrågan som finns mellan länder och som på sikt kan få stora implikationer på växelkurser och handelsutbyten.

Den enskilt största av dessa obalanser är den mellan USA och omvärlden. USA utgör den största ekonomin i världen, och det gör den automatiskt till en magnet för kapital och export. Men landet lever på lånad tid, enligt IMF. Genom alljämt växande handels- och bytesbalansunderskott växer den amerikanska ekonomins skuldsättning gentemot omvärlden.

Till viss del är detta en effekt av oljeprisuppgången. Den amerikanska ekonomin står för ungefär en fjärdedel av världens energikonsumtion och är därmed den ojämförligt största oljekonsumenten. Försämringen i handelsbalansen är därför till största del prisdriven och beror inte på att handelsvolymerna på något avgörande sätt försämrats till USA:s nackdel.

IMF konstaterar också att USA:s nettoposition mot omvärlden inte har utvecklats fullt så illa som man kan tro av de stora underskotten. Tvärtom så har

Fel! Okänt namn på

amerikanska tillgångar i omvärlden stigit snabbare än omvärldens tillgångar i USA. Det beror i sin tur på en mer modest börsutveckling i USA än i andra länder.

IMF varnar dock för att med lättja se på den obalans som finns mellan vad USA:s ekonomi årligen producerar och hur mycket den å andra sidan konsumerar. Visserligen finns ingen akut oförmåga att finansiera dessa underskott i dag. Men när obalansen ofrånkomligen ska rättas till innebär det att länder med stora överskott mot USA, framför allt Kina, Japan och andra asiatiska ekonomier, kommer att se en stärkt valutakurs gentemot USA-dollar. För att inte justeringen ska ske under tumultartade former kräver det att investerare i dessa länder vill behålla sina amerikanska tillgångar, trots att de riskerar att förlora pengar på dollarfallet.

Är de villiga att ta den förlusten kan obalansen rättas till utan större åthävor för världsekonomin. Men om utlänningar snabbt väljer att fly amerikanska tillgångar riskeras i stället en betydligt större negativ effekt på världsekonomin, med en snabb avkylning som sprider sig även till länder som i utgångsläget har en balanserad position i handeln med USA.

7.1.2 Nya hot från pandemi och snabb ränteuppgång

IMF ser två nya hot för världsekonomin jämfört med den tidigare prognosen. Det första är associerat till spridningen av fågelinfluensa, och risken för att det virus som orsakar influensan muterar så att det kan spridas mellan människor.

Effekterna av ett sådant scenario är extremt svåra att bedöma, där ett ”i värsta fall”-scenario ger betydande återverkningar på samtliga drabbade länder. IMF går inte in på mer detaljer i sin prognos, utan nöjer sig med att understryka vikten av att berörda beslutsfattare vidtar åtgärder för att tillgodose att sjukvården kan hantera en ökad belastning, såväl inom det egna landet som i länder med behov av ekonomiskt understöd. IMF påtalar också behovet av handlingsplaner såväl inom samhällsviktiga funktioner som inom företag och andra institutioner där personalen riskerar att drabbas.

IMF lyfter också fram effekterna av att de finansiella förhållandena håller på att stramas åt på många håll. Det tidiga 2000-talet har sett den mest expansiva penningpolitiken sedan 1960-talet på många håll i världen, och övergången till mer normala förhållanden kan bli smärtsam. IMF ser ännu inga betydande hinder för att en anpassning till ett högre ränteläge också förväntas av marknadsaktörer, men understryker vikten av att framför allt hushållen ställer in sig på att tiden med extremt låga räntor är över. Detta är av stor betydelse i framför allt länder där fastighetsmarknaden kraftigt bidragit till att stärka hushållens köpkraft och pekar på exemplet Storbritannien vars ekonomi det senaste året upplevt en inbromsning i hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar till följd av högre räntor.

7.1.3 Reformers och ledarskap krävs för att undvika nya kriser

Trots höga tillväxtsiffror är IMF:s huvudbudskap till de politiska beslutsfattarna alltså strävt. IMF manar de ansvariga politikerna att utnyttja upp-

gången i konjunkturen för att åtgärda mer tillväxthämmande strukturella svagheter och rådande budget- och/eller bytesbalansunderskott.

Det handlar, enligt IMF, om att rusta sig för de chocker som obehagliga kommer och att möta mer förutsägbara utmaningar. För att minska den globala obalansen vore det önskvärt att länder med stora handels- och bytesbalansöverskott tillät appreciering av uppenbart undervärderad valuta. Så har i begränsat mått skett genom Kinas under fjolåret genomförda valutareform.

Pekpinnarna vad gäller stora budgetunderskott riktas i första hand mot Washington, där man menar att åtgärder måste till för att minska den offentliga belåningen och samtidigt stimulera hushållen till att spara. IMF menar att ju tidigare USA kan rätta till sitt låga inhemska sparande, desto mindre plågsam kommer anpassningen av handels- och bytesobalansen mot resterande världen att bli. Även Kina bär där ett ansvar att fortsätta skriva upp värdet på sin valuta så att överskottet i handeln mot USA minskar till mer hanterbara storheter.

IMF pekar på att även andra länder bär på obalanser i sina ekonomier, även om det då rör sig om interna obalanser snarare än externa. Det gäller inte minst Japan och länder i Europa, vars budgetar går med underskott och statskuldena därigenom vuxit de senaste åren. Behovet är stort att genomföra pensionsreformer som kan trygga ett sparande till de framtida generationer som annars riskerar att få betala dyrt för att regeringen avhänt sig vapnen för att möta framtida chocker genom att ställa ut lån på deras bekostnad.

Även när det gäller världshandeln vill IMF se åtgärder för att globaliseringens effekter ska komma fler till del. Det gäller också att genomföra den s.k. Doha-rundan i världshandelsamtalen med ett så ambitiöst mål som möjligt. Även om vissa framsteg har gjorts i de inledande samtalen, skiljer fortfarande alltför mycket i olika länders positioner för att tidsplanen för förhandlingar ska vara realistisk. IMF menar att en uppgörelse som innebär mindre ambitiösa förändringar eller en försening kommer att ha stora återverkningar på världshandeln och därmed på tillväxten.

7.2 Sverige rider på världskonjunkturen

Vad gäller Sverige så konstaterar många prognosmakare, inklusive regeringen, att den snabba uppgången i världskonjunkturen spridit sig även hit. De goda tiderna driver på vår exportindustri, vars stigande vinster eldar på intäkterna i statsbudgeten och därmed också vad som kan lämnas tillbaka till hushållen i form av skattesänkningar, sysselsättningsåtgärder eller andra offentliga utgifter.

Prognosmakarna är dock tämligen eniga om att det senaste årets starka konjunkturuppgång inte kommer att sträcka sig så långt bortom valdagen i höst. Tvärtom spår de flesta prognosinstituten – inklusive regeringen – att tillväxten viker ned kraftigt redan under 2007.

Skandiabankens chefekonom Sven-Arne Svensson beskriver i sin konjunkturprognos som presenterades veckan före vårpropositionen Sverige som en ”dopingekonomi” som pumpas upp av konjunkturrellt starka skatteintäkter.

Fel! Okänt namn på

Han varnar för att regeringen överskattar tillväxten såväl för innevarande år som för nästa. Det beror i sin tur på en avstannade världshandel, högre räntor och att arbetsmarknaden inte väntas få något bestående lyft till följd av att de åtgärder som vidtas i huvudsak är temporära. Hushållen är därtill förutseende, och trots en stark realinkomstökning så väljer man att spara en anseelig del av förbättringen till sämre tider.

Även andra konjunkturprognosmakare lämnar en blandad bild av utvecklingen. Statliga Konjunkturinstitutet (KI) är förvisso optimistiskt om såväl tillväxten som arbetsmarknaden, men prognosen bygger på att reporäntan kan hållas på samma låga nivå som i dag fram till oktober 2006. Uttalanden från Riksbanken tyder dock på att fler räntehöjningar kommer under sommaren, ja kanske så tidigt som vid nästa möte i maj.

Tabell 7.2 Några av regeringens nyckeltal i jämförelse med andra bedömare

Procentuell förändring

Institut	BNP		KPI*		Arbetslöshet	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Regeringen	3,6	3,0	1,4	2,1	4,9	4,5
IMF	3,5	2,4	1,5	1,8	4,5	4,2
Handelsbanken	3,8	2,8	1,5	2,2	5,2	4,7
Skandiabanken	3,1	2,2	1,0	1,7	5,0	5,0
Folksam	3,8	2,4	1,5	2,4	–	–
KI	3,7	3,2	2,0	2,4	4,9	4,3
LO	3,9	2,7	1,1	1,6	5,0	5,4
Svenskt Näringsliv	3,3	2,6	0,6	1,0	5,0	5,2
HUI	3,2	2,4	1,2	1,5	5,0	5,0
SEB	3,3	3,0	1,7	1,9	5,2	5,0
Nordea	3,6	2,8	1,3	2,0	5,0	4,8
Danske Bank	3,2	2,8	1,4	1,9	4,9	4,2
Riksbanken	3,5	2,8	1,1	2,1	5,0	4,8
FS-Banken	3,4	2,6	1,8	1,8	5,3	5,2
SBAB	3,2	2,8	1,6	2,1	5,4	5,3

*** Årsgenomsnitt

** Mdkr eller procent av BNP.

* Prognoseerna baserar sig på SCB:s nya arbetskraftsundersökning.

Föreningssparbanken pekar på att det är den expansiva finanspolitiken som kortsiktigt bidrar till att lyfta den svenska ekonomin, inte minst för att den riktar in sig på sysselsättningsskapande åtgärder. Men åtgärderna har ingen långsiktig effekt på ekonomin – för att åstadkomma detta krävs strukturreformer, och inte minst en skattereform står högt på önskelistan enligt bankens chefekonom Hubert Fromlet.

Fromlet menar också att risken för en sämre global utveckling inte får negligeras. I en känslighetsanalys där USA:s ekonomi går in i en recession mot slutet av året skulle den svenska ekonomins tillväxt under 2007 kunna bli så låg som bara 1 procent.

Kollegorna på SEB är inte fullt så alarmistiska, utan anser att konjunkturen i Sverige står på solid grund. De anser dock att det är främst den expansiva finans- och penningpolitiken som underbygger uppsvinget i Sverige, och deras prognos bygger på att Riksbanken höjer räntan försiktigt upp till 2,5 procent i slutet av 2006.

SEB:s chefekonom Klas Eklund menar att regeringen kommer att sjsätta ytterligare stimulanser i samband med valmanifestet, men tror att statsfinanserna kommer att klara de nya utgifterna till följd av de för närvarande så konjunkturstarka skatteintäkterna.

Handelsbankens chefekonom Jan Häggström ser också ett starkt lyft för den svenska ekonomin, men menar att den expansiva finanspolitiken får Riksbanken att agera mer kraftfullt för att tidigt stämma i bäcken mot eventuellt kommande inflationstryck. Inom två år kommer räntan att ha fördubblats till 4 procent, vilket i sin tur kommer att göra kronan starkare och därmed också bidrar till att bromsa konjunkturutvecklingen.

7.2.1 Sysselsättning och arbetslöshet

När det gäller sysselsättningen och arbetslösheten råder det delade meningar om utväxlingen av regeringens politik. Såväl regeringen själv som statliga Konjunkturinstitutet tror på relativt starka effekter av politiken på den öppna arbetslösheten, medan exempelvis Skandiabanken ser betydande svårigheter att pressa tillbaka arbetslösheten till följd av ett ökat arbetsutbud. Visserligen tror de att det tillkommer 65 000 jobb under 2006, men detta balanseras av att 25 000 personer som tidigare inte sökt jobb återvänder till arbetsmarknaden.

Effekterna av åtgärdsprogrammen bedöms av de flesta som kortsiktiga i att skapa sysselsättning, och därtill skapar de undanträngning av jobb som skulle ha tillskapats även utan en åtgärd. Till och med LO-ekonomerna bedömer att arbetslösheten med nuvarande politik kommer att stiga igen så snart valåret passerat. Deras prognos är att arbetslösheten stiger till 5,4 procent igen under 2007 från att temporärt ha varit nere på 5,0 procent under valåret. Även Svenskt Näringsliv bedömer att arbetslösheten kommer att stiga igen under 2007.

7.2.2 Investeringar

De totala investeringarna föll under åren 2001–2003 för att 2004 vända uppåt igen och under 2005 nå hyggliga 8,3 procent. En viktig förklaring är det av lågräntepolitiken kraftigt stimulerade bostadsbyggandet som under 2005 steg med hela 16,9 procent – en ökningstakt som väntas dämpas måttligt till fortfarande höga 9,2 procent under innevarande år. De totala investeringarna spås öka med 5,1 procent.

Räknar man bort bostäder är näringslivets investeringar mer bekymmersamma. Efter kraftiga minskningar i framför allt industrin under 2002 och även 2003 har dessa ökat ordentligt under 2005 – eller med 8,6 procent enligt budgetens prognos. I år väntas de bromsa in igen till 5,1 procent och under 2007 vara tillbaka på måttliga 3,6 procent.

Fel! Okänt namn på

KI har länge visat tilltro till att bruttoinvesteringarna kommer att hålla god fart framöver och spår att fjolårets uppgång håller i sig även under större delen av 2006. Högt kapacitetsutnyttjande, låga räntor och goda vinster talar för att en ny investeringsvåg även bortsett från det ökade byggandet borde vara möjlig – men än så länge är investeringsplanerna försiktiga.

En ihållande kraftig investeringsökning i näringslivet i stil med den KI förutspått skulle vara ett tecken på att misstron mot Sverige som investeringsland minskat. Kristdemokraterna tvivlar dock på att en vändning redan har inträffat och bibehåller en försiktigt pessimistisk syn på möjligheterna för Sverige att under nuvarande regelverk locka till sig investerare från andra länder.

7.3 Problemområden

7.3.1 Svensk ekonomi – påfrestningarna ökar i det fördolda

Den socialdemokratiska regeringen målar upp en ljus bild av den svenska ekonomin. Tack vare en god internationell konjunktur, en exportledd tillväxt, stora överskott i kommunerna och tillfälliga stora skatteintäkter är vår offentliga ekonomi bland de bästa i Europa. Men både OECD och IMF varnar för att vänsterkartellens bristande budgetdisciplin kan stå Sverige dyrt.

IMF konstaterar i sitt senaste Selected Issues paper om Sverige att den nya budgetordningen har fungerat väl för att strama upp ekonomin men att det nu börjar synas tecken på att systemet utsätts för växande påfrestningar. Statsbudgeten har flera år i rad uppvisat ett underskott, och utgiftstaket har förvandlats till en chimär då utgifter i stället har flyttats till budgetens intäktsida. Detta samtidigt som budgeteringsmarginalen har blivit allt mindre.

OECD framför samma kritik och menar att vänsterkartellens politik inte är långsiktigt hållbar eftersom den inte förbereder Sverige för de påfrestningar som välfärdssystemen kommer att utsättas för när befolkningen blir allt äldre. Den socialdemokratiska regeringen har väntat alltför länge med att uppnå målet om 2 procents överskott i de offentliga finanserna och OECD uttrycker oro för att det inte längre räcker med att nå 2-procentsmålet. För att konsolidera ekonomin och inte skjuta över en alltför stor börda på framtida generationer bör regeringen överväga om överskottsmålet inte snarare bör sättas till 3 procent.

Under de första åren på 2000-talet har Socialdemokraterna genomfört kostnadsdrivande reformer som har minskat det finansiella sparandet med 1 procent av BNP per år. Detta motsvarar den konsolidering av ekonomin som genomfördes under åren 1995 till 1998. Flera ofinansierade reformer har genomförts bl.a. för att återställa, men även höja, nivåerna i bidragssystemen. Och även om regeringen har vidtagit åtgärder för att minska marginaleffekterna samt avskaffat arvs- och gåvoskatten i enlighet med OECD:s rekommendationer, får dessa reformer kritik eftersom inte heller de har finansierats.

Både IMF och OECD konstaterar att det behövs en förbättrad budgetdisciplin och nya ekonomiska målsättningar ifall Sverige ska klara framtidens

utmaningar. Samtidigt behöver antalet arbetade timmar öka och strukturella reformer genomföras för att förbättra servicen och produktiviteten i den offentliga sektorn.

Den kraftiga uppgången av oljepriset och den förhållandevis svaga utvecklingen i eurozonen har (ännu) inte brutit nacken av en på det hela taget fortsatt god världskonjunktur.

Kristdemokraterna delar IMF:s syn att den goda tillväxttakten – skör som den ändå kan visa sig vara – bör utnyttjas för att genom strukturella reformer och ett högre finansiellt sparande göra ekonomin bättre rustad för chocker som kan komma och för den demografiska utveckling som vi har framför oss.

7.3.2 Alltför få arbetar alltför lite

Den höga öppna och dolda arbetslösheten och det alltjämt växande utanförskapet mitt i en högkonjunktur med hygglig tillväxt är stora problem i sig men också det tydligaste symtomet på att ekonomin inte fungerar väl.

Den socialdemokratiska regeringen möter problemen med kraftiga men tillfälliga stimulansåtgärder. På så sätt kan den öppna arbetslösheten tvingas ned med kanske en eller annan procentenhet. Men man löser inte några långsiktiga problem den vägen. För samtidigt som vänsterkartellen satsar på arbetsmarknadspolitiska åtgärder och sysselsättning i offentlig sektor pågår en utflyttning och en utslagning av jobb inom det privata näringslivet utan vilken välfärden inte kan finansieras.

Sverige har en jämförelsevis hög sysselsättningsgrad, trots det arbetar vi mindre än de flesta inom OECD. Ifall vi ska kunna behålla en god och väl fungerande vård, skola och omsorg i framtiden behöver vi vidta åtgärder för att försörjningsbalansen ska rubbas så lite som möjligt.

Antalet arbetade timmar påverkas negativt av höga marginalskatter samt av bristerna inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Kristdemokraterna har tillsammans med de andra partierna inom Allians för Sverige föreslagit betydande skattesänkningar för människor i låga och vanliga inkomstlägen. Dessutom presenterar vi i denna motion ett förslag om att den s.k. brytpunkten för statlig inkomstskatt ska flyttas upp så att tjänstemän och akademiker får behålla mer av sin lön.

Dessa reformer tjänar till att öka arbetsutbudet och ligger väl i linje med de rekommendationer Sverige fått från OECD. De bidrar tillsammans med förbättrade möjligheter till rehabilitering och arbetsmarknadspolitisk matchning till att förbättra möjligheterna att öka antalet arbetade timmar för att klara välfärden för framtida generationer.

I likhet med OECD anser vi också att friåret bör avskaffas och att reformer behövs för att dels hjälpa unga in på arbetsmarknaden, dels uppmuntra seniorer att stanna kvar längre i arbetslivet på hel- eller deltid.

7.3.3 Sjukskrivningstalen fortfarande alarmerande höga

Sjukskrivningstalen har sjunkit men är fortfarande på en skrämmande nivå och är sedan flera år tillbaka en farlig gökunge i statens budget. Ett skäl till att långtidssjukskrivningarna minskat är att alltfler fått sjuk- och aktivitetser-

Fel! Okänt namn på

sättningar beviljade, dvs. det har blivit förtidspensionerade. Enligt OECD måste nu regeringen sätta som sin främsta prioritet att få ned sjukskrivningstalen.

Kristdemokraterna satsar i vårt budgetförslag därför stort på rehabilitering av långtidssjukskrivna. Vi har också i flera år uppmärksammat att det förekommer ett icke oväsentligt missbruk av sjukförsäkringen – ett missbruk som måste beivras genom kontroll men också genom upplysning och förstärkning av den allmänna värdegrunden.

7.3.4 Dålig tillgänglighet i vården

OECD konstaterar att den svenska vården håller hög kvalitet men att det finns brister i tillgängligheten. Alltför många hänvisas till sjukhusvård på grund av bristen på allmänläkare och begränsade öppethållanden på vårdcentralerna.

Det finns betydande skillnader i vårdens kvalitet och effektivitet mellan olika delar av landet. Viktiga förbättringar kan enligt OECD göras genom att öka mångfalden inom vården samt genom ett förbättrat samarbete mellan kommuner och landsting.

7.3.5 Sverige tappar mark som investeringsland

För att nå framgång måste Sverige åter bli ett attraktivt investeringsland. Här har vi tappat mark – inte minst under senare år. Investeringarna ligger år efter år på en lägre nivå som andel av BNP än genomsnittet för EU-15. Att exportframgångarna är stora ska vi alla glädjas åt medan de varar. Men svenskt näringsliv tar inte hem exportinkomsterna och investerar dem i Sverige i önskvärd utsträckning. De investerar mer i utlandet än utländska företag investerar i Sverige. Statistik från FN-organet Unctad tyder på att Sverige tappar mark som investeringsland.

Mot detta ska ställas KI:s prognos om kraftigt ökade investeringar i näringslivet de kommande åren. Kristdemokraterna hoppas att det inte är fråga om en allvarlig prognosmiss, men skulle känna större säkerhet om något gjordes för att öka förtroendet för Sverige som investeringsland. Det kunde exempelvis göras genom att avveckla förmögenhetsskatten och på så sätt öppna för att en stor del av de mellan 500 och 1 500 miljarder kronor som svenskar placerat i utlandet kan tas hem och bl.a. fungera som riskkapital i nya satsningar. För att förbättra investeringsklimatet bör förmögenhetsskatten avvecklas helt under nästa mandatperiod.

Att exporttillväxten varit god kan till dels tillskrivas svensk industri och svenska industriarbetares skicklighet och höga produktivitet. Men det handlar också om en svagt värderad, enligt många undervärderad, krona och successivt försämrade utbytesförhållanden (terms of trade). Våra exportvaror blir relativt billigare i förhållande till importvarorna, vilket i praktiken översätts i press nedåt på våra reallöner.

7.3.6 Hushållen lånar

Hushållens skulder som andel av den disponibla inkomsten ökar i snabb takt. Upplåningen börjar närma sig den nivå som rådde i slutet av 1980-talet, vilket vi tycker är oroväckande. Ränteläget är fortfarande väldigt lågt, varför många tycker sig klara både räntor och amorteringar på hus och bostadsrätter. Priserna i attraktiva lägen har stigit till nya rekordnivåer. Räntekostnaderna som andel av disponibel inkomst är visserligen avsevärt lägre än under slutet av 1980-talet. Men räntan kommer att stiga, uppvärmnings- och underhållskostnaderna likaså.

Kristdemokraterna står fast vid sitt förslag om ett avskaffande av den statliga fastighetsskatten. Förslaget finansieras i huvudsak genom en låg årlig kommunal avgift som ska täcka kommunernas kostnader för infrastruktur och underhåll samt en höjd reavinstskatt på fastigheter. Till finansieringen hör också att den som säljer sin bostad med vinst inte kan skjuta upp skatten på den behållningen mer än till hälften. För att förhindra inlåsnings effekter på fastighetsmarknaden införs ett tak för hur mycket reavinstskatten kan uppgå till. Om vi vinner gehör för vårt förslag kommer förutsättningarna att själv kunna styra över sina boendekostnader att förbättras eftersom den löpande beskattningen sänks med drygt 10 miljarder kronor. Risken för att av ekonomiska skäl tvingas flytta kommer därmed att minska radikalt för människor med små eller måttliga inkomster.

8 Kristdemokraternas alternativ

8.1 En politik för valfrihet och trygghet

I detta kapitel presenteras inriktningen av Kristdemokraternas ekonomiska politik samt de områden som vi anser vara särskilt prioriterade de närmaste åren. På samtliga dessa områden behövs reformer i ordets verkliga betydelse. De är:

- Jobb och tillväxt
- En skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön
- En ny familjepolitik för valfrihet och rättvisa
- De sämst ställda pensionärerna
- Värdig vård och omsorg
- Ett återupprättat rättssamhälle

8.2 Kristdemokratins utgångspunkter

8.2.1 Social marknadsekonomi

Kristdemokraterna bygger sin ekonomiska politik på social marknadsekonomi. Detta innebär att demokratin och marknadsekonomi utgår från en medveten människosyn och etik. Grundläggande är således ett förhållnings-

Fel! Okänt namn på

sätt som hämtar sin inspiration från kristen etik och västerländsk humanism. Ett uttryck för detta är förvaltarskapstanken. Det arv vi fått från tidigare generationer ska inte förödas utan förädlas och föras vidare till kommande generationer. Förvaltarskapet handlar konkret om att – för att ta uppenbara exempel – visa miljöhänsyn på både lokal och global nivå. Det handlar också om att föra vidare den människosyn och etik som vi vill ska genomsyra vårt samhälle även fortsättningsvis. Vi menar att detta är avgörande för Sveriges framtida välstånd och säkerhet.

Demokrati och marknadsekonomi kan ses som spelregler för vårt politiska och ekonomiska agerande. Etiken handlar om att följa spelets regler men att också göra det genom att individuellt och kollektivt delta i utbytet på ett sätt som inom sporten brukar beskrivas som ”fair play”. Samspelet mellan människor på en marknad fungerar bäst inom ramen för fasta spelregler och ”fair play”.

Företrädare för modern institutionell ekonomi har kompletterat klassisk ekonomisk teori genom att lyfta fram betydelsen av institutioner för samhällsutvecklingen. Med institutioner avses då formella och informella spelregler i samhället som lagar, förordningar, normer och sociala konventioner. En ekonomi som vilar på stabila och väl fungerande institutioner utmärks av en hög grad av säkerhet. Det innebär i praktiken att såväl staten som enskilda respekterar äganderätten, avtal, muntliga överenskommelser samt att rättsväsendet är effektivt. Dessutom krävs att marknadens aktörer kan känna förtroende för att lagar efterlevs och avtal fullföljs. Att öka säkerheten och minska osäkerheten kräver merarbete, tid och kostar pengar.⁵ Andra forskare har lyft fram betydelsen av särskilda kulturella drag och etos för ekonomisk tillväxt med betoning på arbetsetik, driftighet, ärlighet, tålamod och ihärdighet.⁶ En väl fungerande marknadsekonomi förutsätter således ordning och regler. För Kristdemokraterna sammanfattas detta i begreppet social marknadsekonomi. Det bygger på vår människosyn, en gemensam värdegrund och etiska spelregler för marknaden.

Ingenjörerna bakom efterkrigstidens ekonomiska under i Västtyskland, kristdemokraterna och ekonomerna Ludwig Erhardt och Alfred Müller-Armack, arbetade fram konceptet social marknadsekonomi. De slog fast att marknadsekonomi behöver ordning och regler för att etableras och fungera. Denna ordning är inte spontant tillkommen. Den har växt fram ur vårt kulturarv med dess betoning på rätt och fel samt grundläggande värden och dygder som hederlighet och duglighet. Värdegrundens betydelse för att skapa en effektiv och rättsskaffens statsförvaltning och stabila finansmarknader kan svårligen överskattas. Samtidigt är målet att all offentlig verksamhet ska kunna utföras utifrån ett gott förvaltarskap med invånarnas gemensamma medel.

⁵ Douglas North Institutions, Institutional Change and Economic Performance (Cambridge, 1990), SOU 2004:47 Näringslivet och förtroendet, m.fl.

⁶ David Landes The Wealth and Poverty of Nations (1998).

En kristen människosyn innebär att alla har samma människovärde. Men det är inte bara lika för alla. Det är också absolut och okränkbar. Med FN:s deklaration om människans allmänna fri- och rättigheter hävdar vi att varje människa har en inre värdighet. Hon är en ansvarig person och har rätt att förverkliga sina allmänt giltiga fri- och rättigheter. Hon är ett mål i sig och inte ett medel och hon är ansvarig för sina handlingar. En ”god moral” på marknaden innebär därför en ömsesidig respekt för alla människors inre värdighet. Kravet på jämställdhet med likabehandling på arbetsmarknaden och rättvis lönesättning är således en direkt följd av den kristna människosynen. Den gemensamma värdegrunden, som den uttrycks i internationella deklarationer och svensk rätt, kan i detta sammanhang sammanfattas i begrepp som sanning, frihet och kunskap. Dessa grundläggande värden ska vara tillgängliga och möjliga att förverkliga för alla aktörer på ett rättvist sätt inom näringslivet och på de finansiella marknaderna.⁷

Sett i ett internationellt perspektiv är förtroendet mellan människor och tilliten till företag, myndigheter och organisationer hög i Sverige.⁸ Detta är en tillgång för vårt land. Vi har en tradition av att ett handslag gäller. Det bidrar till att sänka transaktionskostnaderna i ekonomin. Men det finns hot mot detta sociala kapital. När företagare upplever att det är svårt att följa alla lagar och regler och att betala alla skatter, på grund av konkurrens från mindre nogräknade företag, undergrävs förtroendet för rättsstaten. När rättsvårdande myndigheter inte lyckas förebygga, utreda och framgångsrikt beivra brott skapas grogrund för kriminella strukturer. När rättstryggheten, som ska hindra ekonomiska brottslingar från att konkurrera ut laglydiga företagare, undergrävs, är också välfärden i fara. Lägre skatter och enklare lagar minskar frestelsen till överträdelser och förbättrar möjligheterna för dem som lever lagligt.

Skatter är nödvändiga för att finansiera den gemensamma välfärden. Skatter kan också användas för att främja samhällsekonomisk balans, tillväxt och ekologisk hållbarhet och för att garantera alla invånare trygghet och värdighet. Samtidigt innebär skatter större eller mindre – i Sverige ofta större –

⁷ Etikens betydelse för en fungerande marknadsekonomi uttrycktes på ett träffsäkert sätt av Finansmarknadsutredningen (SOU 2000:11) från år 2000. ”Lika lite på det finansiella området som på andra samhällsområden är offentliga lagar och regler, och de organ som övervakar och beivrar brott mot dessa regler, en tillräcklig förutsättning för en väl fungerande verksamhet. Detta nät är alltför grovmaskigt. Vad som därutöver krävs är en i huvudsak informellt utvecklad och informellt övervakad uppsättning etiska och moraliska normer; en gemensam uppfattning om ”rätt” och ”fel”. Detta utgör det organisatoriska ”kitt” som är nödvändigt för förtroende och stabilitet och därmed för den långsiktiga konkurrenskraften. Affäretiken och skyddet av långivares och anställdas intressen är också viktiga för att signalerna från marknaderna effektivt ska omsättas i korrekta beslut i företagen. Som nämnts finns här ett strukturellt problem eftersom internationaliseringen och branschglidningen gör att den branschrelaterade normbildningen sannolikt successivt kommer att försvagas.”

⁸ Se t.ex. Holmberg Sören, 1996, Medborgerlig tillit i det civila samhället, i Sören Holmberg och Lennart Weibull (red) Mitt i nittioalet, SOM undersökningen 1995, SOM-institutet, Göteborg.

Fel! Okänt namn på

ingrepp i medborgarnas privatekonomi. Förutom att skatterna självklart måste ha legalt stöd måste de vara moraliskt legitima. Skatter har således ett statligt perspektiv. Det är ett brott mot skattemoralen, när medborgare undandrar sig sin skattskyldighet. Men skatter har också ett medborgarperspektiv. Sett ur detta perspektiv är det angeläget att staten uppfyller sin skyldighet gentemot medborgarna att förvalta skattemedlen väl och att utfärda och upprätthålla en moraliskt legitim skattelagstiftning. Begreppet ”moraliskt legitim skattelagstiftning” innebär att skattelagstiftningen ska vara i enlighet med mänskliga fri- och rättigheter, grundläggande etiska värden och vedertagna skatterättsliga principer. Den totala skattenivån, enskilda skattenivåer och enskilda skatters konstruktioner ska således fortlöpande granskas avseende sin moraliska legitimitet.

8.2.2 En social och ekologiskt hållbar marknadsekonomi

En helt otyglad marknadsekonomi leder till miljöförstöring. Det beror på att vissa naturresurser i ett sådant system kan utnyttjas till ringa kostnad för den som exploaterar resurserna. I enlighet med förvaltarstanken är det inte bara tillrådligt utan en tvingande nödvändighet för statsmakterna att via ekonomiska och andra styrmedel skapa motiv för att agera miljövänligt och stå för de kostnader som uppstår för att reparera skadorna på natur och miljö. Ett nära samarbete med näringslivet är en viktig del i detta arbete. För att skapa och vidmakthålla en god livsmiljö krävs också att handelspolitiken och miljöpolitiken utformas så att de stöder varandra. Ett gott samhälle byggs utifrån en socialmarknadsekonomi baserad på en kristen människosyn och etiska principer samt styrd av sociala och ekologiska hänsyn.

8.3 Den ekonomiska politikens inriktning

Kristdemokraternas ekonomiska politik inriktas på att genomföra strukturförändringar för att öka tillväxten. Det handlar bl.a. om ett lägre skattetryck och starkare statsfinanser. Därför bör de takbegränsade utgifterna minska som andel av BNP. Det handlar också om att förbättra lönebildningen och arbetsmarknadens funktionssätt, att förbättra företagsklimatet och den inhemska konkurrensen samt att öka valfriheten när det gäller offentligt finansierade individuella servicetjänster. Socialdemokraterna har försuttit chansen att rätta till de strukturproblem som finns i den svenska ekonomin medan förutsättningarna var goda. Sak samma sker under innevarande högkonjunktur.

Möjligheten att genom sänkta skatter flytta en del av beslutsmakten tillbaka till familjer och medborgare måste prioriteras. Sänkta inkomstskatter handlar om att människor får bestämma över en större del av sin egen lön. Minskade marginaleffekter handlar om att de val enskilda och familjer gör i mindre utsträckning påverkas av den offentliga sektorns regler.

Om Sverige ska vara ett land för företagande, investeringar och tillväxt kan vi inte ha kvar regler som gör att företag, kapital och kompetens har

starka ekonomiska skäl att lämna landet. Vi kan t.ex. inte ha kvar en orimligt hög beskattning av lätttrörliga skattebaser.

Vår strategi är att vidta sådana åtgärder som förstärker utbudet av arbete och kapital och därmed motverkar riskerna för ett ökat inflationstryck i högkonjunkturer. Efter tolv år av socialdemokratisk handlingsförklaring är det hög tid att rätta till de strukturfel som den svenska ekonomin lider av:

- Högt skattetryck och stora marginaleffekter som gör att det lönar sig dåligt att arbeta och skapar ett osunt bidragsberoende för stora grupper.
- Svårt att locka och behålla företag, kapital och kompetens i landet med nuvarande orimligt höga beskattning av svenskt ägande och av lätttrörliga skattebaser.
- Dåligt fungerande lönebildning och arbetsmarknad vad gäller rörlighet, flexibilitet och effektivitet i de arbetsmarknadspolitiska åtgärdsprogrammen.
- Bristande konkurrens i stora delar av ekonomin, bl.a. offentlig tjänsteproduktion, bygg- och livsmedelssektor, vilket leder till ett högt prisläge och låg köpkraft jämfört med andra länder.

Dessutom måste ett övergripande mål för den ekonomiska politiken vara att uppnå en uthålligt högre tillväxt än de knappa 2 procent Sverige har haft de senaste 30 åren. Målet för Kristdemokraternas tillväxtpolitik är en varaktigt hållbar BNP-tillväxt på minst 3 procent över konjunkturcykeln.

8.3.1 Målet är 3 procents uthållig tillväxt

De *överordnade* målet för den ekonomiska politiken är att skapa en i alla delar god livsmiljö för människorna. Därför måste den ekonomiska politiken både främja och skapa möjligheter för en uthållig tillväxt av den totala nationalförmögenheten.

Inom ramen för detta synsätt kan vår inriktning av den ekonomiska politiken sammanfattas på följande sätt:

Målet för den ekonomiska politiken är att lägga grunden för att höja den långsiktigt hållbara tillväxten till åtminstone 3 procent per år i genomsnitt över konjunkturcykeln.

För att möjliggöra detta krävs en politik som:

- slår vakt om den statsfinansiella stabiliteten genom lägre utgifter, lägre skattetryck, sänkt skuldkvot och minskad statsskuld. Därigenom minskar den svenska ekonomins sårbarhet,
- skapar bättre villkor för arbete och företagande genom konkurrenskraftiga skattenivåer, ett bättre utbildningssystem och en reformerad lönebildning,
- skapar förutsättningar för att alla ska kunna växa och förverkliga sina ambitioner och på så sätt minska de regionala och sociala obalanserna,
- ökar valfriheten och säkrar både mäns och kvinnors kontroll över den egna tillvaron,
- förbättrar den inhemska konkurrensen, bl.a. i offentlig tjänsteproduktion, bygg- och livsmedelssektor.

Fel! Okänt namn på

En beskrivning av vad 3 procents tillväxt innebär jämfört med Sveriges nuvarande tillväxtkraft illustreras i avsnittet nedan.

8.3.2 Sunda statsfinanser

Kristdemokraterna har i tidigare motioner lagt förslag som sammantaget innebär överskott i de *offentliga* finanserna på i genomsnitt 2 procent per år över en konjunkturcykel, sänkt skattetryck samt lägre utgifter och utgiftstak för staten. Genom en snabbare utförsäljningstakt av statligt aktieinnehav uppnås därtill ett väsentligt starkare budgetsaldo än vad regeringen budgeterar för, vilket leder till en minskad statskuld. Det finansiella sparandet i *staten* beräknas också vara något starkare än vad regeringen räknar med.

Detta i kombination med våra förslag till strukturella förbättringar på arbetsmarknads- och skatteområdet leder till att svensk ekonomi i allmänhet och de svenska statsfinanserna i synnerhet kommer att bli mindre sårbara vid konjunktursvängningar.

Sedan 1997 har den socialdemokratiska regeringen låtit ohälsotalen öka på ett okontrollerat sätt. Kostnaderna för detta utgör nu den utan jämförelse enskilt största belastningen på de offentliga finanserna. I kombination med den höga arbetslösheten och Socialdemokraternas misslyckande med att nå det uppsatta sysselsättningsmålet utgör det minskade arbetsutbudet dessutom ett betydande problem för ekonomin i stort.

8.4 Prioriterat område: Tillväxtpolitik för nya jobb och ökad välfärd

Grundbulten i kristdemokratisk ekonomisk politik är att ge stabila och goda villkor för fler och växande företag och därigenom öka sysselsättningen, minska arbetslösheten och trygga välfärden. Detta åstadkoms genom en balanserad finanspolitik för sunda statsfinanser i kombination med strukturella åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt och avlägsnar de seglivade bromsmekanismer som i mer än 30 år underminerat den svenska ekonomins utvecklingskraft och bäddat för dagens höga totala arbetslöshet och brister i välfärden.

Modern institutionell ekonomisk teori visar också att en sund och väl fungerande marknadsekonomi förutsätter institutioner som lagar, förordningar, normer och sociala konventioner, en ekonomi som vilar på väl fungerande institutioner – såsom förutsägbart rättssystem, personligt ansvarstagande, god affärsetik och hederlighet i uppträdande människor emellan – utmärks av låg osäkerhet. Det kostar både tid och pengar för att kompensera och reducera osäkerhet. Låg osäkerhet främjar därför en hög tillväxt.

8.4.1 Utbildningsnivån avgörande för tillväxten

Ett lands utbildningssystem och andelen personer i arbetskraften med längre högskoleutbildning har en central betydelse för den långsiktiga tillväxten. Senare års forskning har visat att det går att fastställa relativt starka samband

Fel! Okänt namn på

mellan utbildningssatsningar och ekonomisk tillväxttakt liksom mellan befolkningens genomsnittliga utbildningsnivå och teknologisk utvecklingsnivå. För ett litet land som Sverige är därför kvaliteten i vårt utbildnings- och forskningssystem än viktigare om vi ska kunna hävda oss i den internationella konkurrensen och samtidigt har ambitionen att ta igen något av den konkurrenskraft vi tappat gentemot omvärlden de senaste 30 åren.

I andra länder som Japan och USA har de stora utbildningssatsningarna på främst naturvetenskapliga och tekniska områden motiverats huvudsakligen med utbildningsekonomiska argument. Utbildningssatsningar har setts som investeringar. I Sverige har utbildningssatsningar av socialdemokratiska regeringar motiverats som en insats för att nå ökad jämlikhet. I själva verket har det aktuella läget på arbetsmarknaden spelat en avgörande roll för inriktningen på de satsningar som gjorts.

Att utgifter för högre utbildning ger högre ekonomisk tillväxt är därför inte självklart. Det som i slutändan avgör om utbildningssystemet bidrar positivt till tillväxten är kvaliteten i och inriktningen på utbildningarna, hushållningen med kompetens i näringslivet och avvägningen mellan spets- och breddutbildning. Den avvägningen har enligt Kristdemokraterna gjorts på ett långt ifrån optimalt sätt. Jämfört med våra viktigaste konkurrentländer inom OECD ligger Sverige sämst till när det gäller andelen av befolkningen med längre högskoleutbildning. Sverige är dessutom det enda land inom EU-15-området som har en lägre andel med högskoleutbildning bland de unga än genomsnittligt för hela befolkningen. Om man även räknar in kortare högskoleutbildning hamnar Sverige över snittet men fortfarande efter länder som Finland, Japan, USA och Kanada (se tabell 8.1). Ett första och naturligt steg för att förbättra utbildningsväsendet och på sikt öka andelen personer med lång högskoleutbildning är att satsa på grund- och gymnasieskolan. Det som missas under dessa perioder är ofta mycket svårt att ta igen senare i livet.

Tabell 8.1 Andel av befolkningen med lång högskoleutbildning samt andelen med kort och lång högskoleutbildning

Procent

Fel! Okänt namn på

	Lång högskoleutbildning 25–34 år	Lång högskoleutbildning 25–64 år	Kort och lång högskoleutbildning 25–64 år
USA	27	27	35
Norge	27	24	26
Nederländerna	27	24	24
Kanada	23	19	39
Japan	23	18	30
Storbritannien	17	15	24
Danmark	16	15	22
OECD	16	14	21
Irland	16	11	21
Frankrike	15	11	21
Tyskland	14	14	23
Finland	14	13	29
Sverige	10	13	28

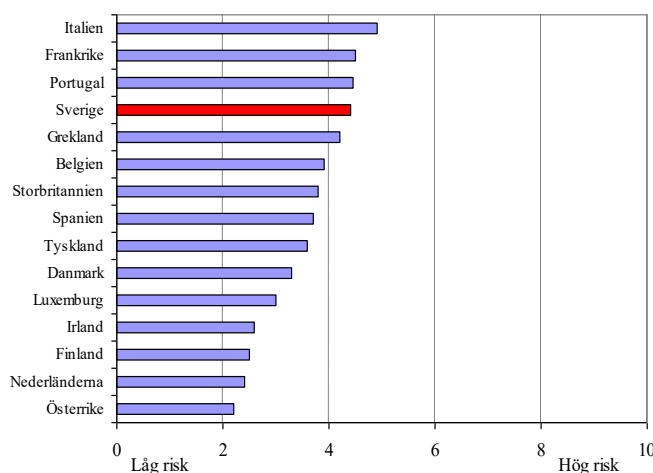
Källa: OECD, Education at a Glance, 2000.

Inom högskoleutbildningen bör det betonas att kvaliteten i utbildningen aldrig får offras till förmån för kvantitet. De senaste åren har kvaliteten, under en i sig angelägen utbyggnad av högskolan, blivit lidande just på grund av att den socialdemokratiska regeringen av arbetsmarknadsskäl velat pressa in så många studenter som möjligt i högskolan.

En framgångsrik satsning på forskning och utbildning kräver också ett konkurrenskraftigt skattesystem och ett näringslivsklimat som gör att de som utbildat sig i Sverige också vill stanna kvar och arbeta här. Risken för s.k. brain-drain, dvs. att just de högutbildade flyttar utomlands, mäts årligen av IMD i World Competitiveness Yearbook. Att döma av de företagsledare som intervjuas där har Sverige en bit kvar för att kunna hävda sig mot viktiga konkurrentländer (se diagram 6.1). Problemet beror för Sveriges del främst på det höga svenska skattetrycket. Detta skapar inte bara problem vid högre utbildnings- och inkomstnivåer. Det är t.ex. ofta inte lönsamt för en undersköterska att utbilda sig till sjuksköterska. Löneskillnaden efter skatt täcker inte ens ränta och amortering på den nya studieskulden.

Diagram 8.1 Risk för brain-drain. Företagsledarranking, skala 1–10 från mycket låg risk till mycket hög risk

Fel! Okänt namn på

Källa: IMD, World Competitiveness Report 2002.

8.5 Förslag för jobb och tillväxt

Kristdemokraterna är övertygade om den problematiska situationen för jobben och företagandet kraftigt kan förbättras med en skatte- och näringslivspolitik signerad av den icke-socialistiska alliansen snarare än de socialdemokratiska axelmakterna.

8.5.1 Inkomstskattesänkningar som förbättrar lönebildningen och arbetsutbudet

Arbete och företagande måste löna sig bättre. Skatten i vanliga inkomstlagen måste därför sänkas kraftigt de närmaste åren genom ett jobbavdrag som Kristdemokraterna föreslår tillsammans med övriga partier inom Allians för Sverige. Jobbavdraget är utformat så att hela arbets- eller näringsinkomsten upp till 31 500 kronor per år är skattefri och att 20 procent av inkomsten därutöver läggs till det skattefria beloppet. Maximalt kan jobbavdraget uppgå till 46 800 kronor per år i det första steget. Alliansen är också överens om att införa ett andra steg som uppgår till högst 53 500 kronor per år. Finansiering av detta steg kommer att presenteras senare.

Syftet med jobbavdraget är att göra det mer lönsamt att gå från arbetslöshet eller sjukskrivning till arbete än vad det är för närvarande. Det blir också mer lönsamt att gå från deltidarbete till arbete på heltid, inte minst för låg- och medelinkomsttagare.

Därutöver föreslår Kristdemokraterna 2008 höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt från 2006 års 317 700 kronor per år till 360 000 kronor per år. Brytpunkterna har inte justerats upp i takt med löneutvecklingen, vilket inneburit att allt större andelar av de heltidsarbetande löntagarna betalar statlig inkomstskatt. Kristdemokraterna anser inte att de som tjänar under 30 000

Fel! Okänt namn på

kronor per månad ska betraktas som höginkomsttagare utan att inkomster upp till denna nivå endast ska beskattas med kommunal beskattning.

För år 2006 beräknas andelen av de heltidsarbetande som betalar statlig inkomstskatt bli 35,9 procent. I år tillhör 33 procent av gymnasielärarna och 26 procent av sjuksköterskorna denna grupp och hela 78 procent av landets heltidsarbetande poliser. Sammantaget är det 1,3 miljoner svenskar som i år väntas betala statlig inkomstskatt.

Med vårt förslag får alla dessa sänkt inkomstskatt med som mest 705 kronor per månad. Marginalskatten sänks med 20 procentenheter för 11 procent av de heltidsarbetande motsvarande knappa 400 000 löntagare. Det kan också ha en positiv inverkan på lönebildningen, eftersom en större andel av de heltidsarbetande kommer att få behålla upp till 70 procent av de avtalade löneökningarna vid nästa års avtalsrörelse.

Tabell 8.2 Kristdemokraternas skattesänkning vid olika månadsinkomster

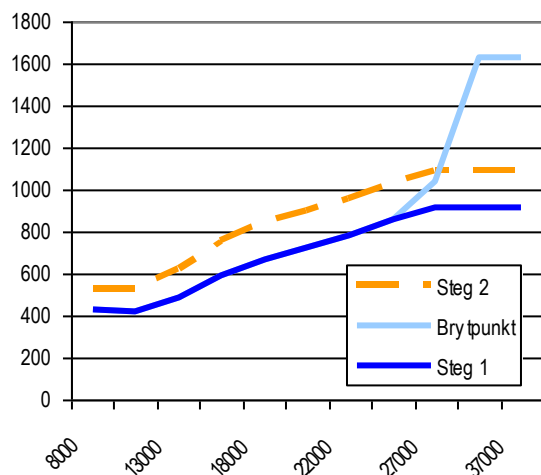
Kronor per månad

Månadsinkomst	Skattesänkning		
	2007	2008	Steg 2
13 000	490	490	619
16 000	595	595	756
18 000	666	666	835
22 000	785	785	953
27 000	919	1041	1209
33 000	919	1624	1793

Källa: Skatteverket, egen beräkning.

Diagram 8.2 Kristdemokraternas skattesänkning vid olika månadsinkomst

Kronor per månad

Källa: Skatteverket, egen beräkning.

Högre utbildning måste löna sig bättre, och utländska experter vilja arbeta i Sverige i högre utsträckning. Därför föreslår Kristdemokraterna att värmskatten avvecklas från år 2009.

8.5.2 Ytterligare förslag för jobb och tillväxt

Tillsammans med de andra partierna i Allians för Sverige föreslår Kristdemokraterna en rad skattesänkningar och regelförenklingar i syfte att stimulera jobb och företagande:

- Sänkta arbetsgivaravgifter för tjänstesektorn.
- Avvecklad förmögenhetsskatt. Från 2007 föreslås att förmögenhetsskatten halveras från dagens 1,5 procent till 0,75 procent.
- Ett riskkapitalavdrag bör införas, där investeringar i onoterade företag blir avdragsgilla mot inkomst av tjänst eller inkomst av kapital.
- Tjänstesektorn ska ges helt nya möjligheter att växa genom en skattereduktion för de privata hushållens köp av tjänster i det egna hemmet.
- Rättvis beskattning av fåmansbolagen.
- Höjd förmånsrätt för bankernas företagshypotek.
- Tillåt småföretagare som sålt sitt företag att skjuta upp sin reavinstskatt om han eller hon väljer att investera i ett nytt företag.
- Inför ett statligt kreditgarantisystem för små och medelstora företag.
- Avskaffa företagets medfinansieringsansvar.
- För högskolestuderande bör bidragsandelen av studiemedlen höjas och det s.k. fribeloppet för heltidsstuderande slopas. Den som har extrainkomster ska inte straffas för detta genom studiemedelssystemet. Dessutom ska studenter kunna låna ytterligare 1 000 kronor om de så önskar till samma förmånliga ränta som tidigare.

Fel! Okänt namn på

8.5.3 Omläggning av egendoms- och kapitalbeskattningen

De senaste årens utveckling har visat på svårigheterna att behålla förmögenhetsbeskattningen. Anledningen står främst att finna i den ökande internationaliseringen som gör det omöjligt för Sverige att i det långa loppet bibehålla ett skattetryck som avsevärt överstiger omvärldens.

Enligt Skatteverkets beräkningar från 2002 håller svenska hushåll ca 500 miljarder kronor på oredovisade konton utomlands. Förmögenhetsbeskattningen som tidigare motiverats med fördelningspolitiska skäl får i dag helt andra effekter än de tänkta. Detta har tydliggjorts bl.a. genom att Socialdemokraterna befriat huvudägarna i aktiebolag från förmögenhetsskatt medan t.ex. normalinkomsttagare som råkar ha sin villa belägen i ett attraktivt område till följd av de kraftigt höjda taxeringsvärdena tvingas betala förmögenhetsskatt. I dag är Sveriges aktiemiljardärer befriade från förmögenhetsskatten på sitt aktieinnehav. Motivet för detta är att de annars med största sannolikhet skulle välja att lämna Sverige med sina tillgångar. De som inte har de stora resurserna får stanna kvar och finna sig i att betala skatten.

Inkomstbeskattningen (arbetsinkomster och bolagsvinster) och kapitalinkomstbeskattningen (räntor och reavinster) innebär att en faktisk inkomst beskattas. Förmögenhetsbeskattningen, däremot, bygger till stor del på fiktiva värden. Detta kan ge fördelningspolitiskt orimliga effekter. Många småhusägare tvingas t.ex. att utöver den höga fastighetsskatten betala förmögenhetsskatt. Detta trots att förmögenheten som är bunden i fastigheten inte går att omsätta till inkomster med mindre än att bostaden säljs.

Förmögenhetsskatten skapar också den orimliga effekten att investeringar som kan vara både privatekonomiskt och samhällsekonomiskt lönsamma inte kommer till stånd. Detta gäller särskilt vid högre inflationstakt. Men redan vid det mål som Riksbanken satt upp på 2 procents inflationstakt leder främst förmögenhetsskatten till att den reala beskattningen blir högre än 100 procent på investeringar som ger en real avkastning på 4 procent före skatt. Alla investeringar som reallt skulle ge en avkastning på 4 procent eller lägre kommer alltså inte till stånd i Sverige med dagens skattesystem.

Kristdemokraterna anser att en omläggning snarast behöver genomföras av egendoms- och kapitalbeskattningen. Förmögenhetsskatten bör fasas ut ur det svenska skattesystemet liksom dubbelbeskattningen på investeringar och risksparande. För att delvis finansiera detta kan vi tänka oss en något höjd bolagsskatt, dvs. skatten på företagens *faktiska* vinster. Vi gör bedömningen att den nuvarande förmögenhetsskatten är väsentligt mer skadlig för ekonomin och utvecklingskraften i vårt land än en liten höjning av bolagsskatten. En höjning från 28 till 30 procent innebär att bolagsskatten ändå kommer att tillhöra Europas lägsta. Om hänsyn tas till de goda möjligheterna till avsättningar till periodiseringsfonder, blir den effektiva skatten efter en sådan höjning endast 28,46 procent vid 3 procents realränta.

8.5.4 Nystartsjobb

Arbetsmarknaden måste reformeras så att fler människor kommer i arbete. Det är särskilt viktigt att vidta åtgärder för ungdomar, så att de snabbt kom-

Fel! Okänt namn på

mer in på arbetsmarknaden, och att underlätta för människor som har en svag förankring i arbetslivet att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Alliansen föreslår därför att nystartsjobb införs.

Erfarenheter från andra länder och forskningen tyder på att en effektiv väg för att förbättra sysselsättningsläget för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden är att sänka arbetsgivaravgifterna.

I flera europeiska länder med hög arbetslöshet och med betydande grupper som står utanför arbetsmarknaden har också olika typer av skatterabatter använts med gott resultat, bl.a. i Nederländerna, Belgien och Frankrike. I Tyskland och Storbritannien har riktade skattelättnader introducerats i form av sänkta sociala avgifter eller andra skatter för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden eller med låga inkomster.

8.5.5 Folkhögskolorna

För att förstärka folkhögskolornas möjligheter att utbilda lågutbildade som behöver gymnasiekompetens och förbereda sig för arbetsmarknaden föreslår Kristdemokraterna att anslag 25:1 till Folkbildningsrådet, med syfte att riktas till folkhögskolorna, ökar med 100 miljoner kronor. Förslaget skulle uppskattningsvis kunna leda till att mellan 1 000 och 1 500 nya platser kan beredas.

8.5.6 Avskaffa andra sjuklöneveckan!

Kristdemokraterna anser att staten ska ta försäkringsrisken för människors sjukdom. En överskjutning av det ansvaret till arbetsgivarna kommer att leda till en mer cynisk arbetsmarknad i vilken människor med sjukdomshistorik inte får plats. Företagen har sedan det s.k. medfinansieringsansvaret infördes samt den andra sjuklöneveckan lades på arbetsgivarna sett sig tvungna att skärpa kontrollen vid nyanställningar. Detta är en olycklig med fullt förutsägbar utveckling.

Kristdemokraterna anser att arbetsgivarna ska kunna anställa personer utan att behöva göra en djupgående medicinsk utvärdering först. Staten ska ta ansvar för människors sjukfrånvaro med hjälp av de skatter som samlas in kollektivt. Vi föreslår därför att den andra sjuklöneveckan slopas och att detta finansieras med en höjning av arbetsgivaravgifterna med 0,17 procentenheter.

8.6 Prioriterat område: En skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön

Under förra avsnittet beskrevs Kristdemokraternas och alliansens förslag till jobbavdrag. Förutom denna kraftiga skattesänkning på arbete föreslår Kristdemokraterna en rad saker för att underlätta för hushållen.

8.6.1 Avskaffad fastighetsskatt

Kristdemokraternas principiella kritik mot fastighetsbeskattningen tar sin utgångspunkt i övertygelsen att alla skatter måste vara begripliga, rättvisa och

Fel! Okänt namn på

därmed ha en moralisk och politisk legitimitet. Fastighetsskatten står genom sin konstruktion i konflikt med såväl äganderätten som den social- och skatterättsliga principen om skatt efter bärkraft. Den statliga fastighetsskatten kan inte heller motiveras utifrån intresseprincipen, eftersom det inte finns någon som helst koppling mellan å ena sidan den skatt man tvingas betala och å andra sidan någon form av förmån eller nytta man har som fastighetsägare. Den nuvarande konstruktionen är också svårmotiverad även om man accepterar det s.k. kapitalinkomstperspektivet, och någon utvecklad logik med att beskatta boende *både* som kapital (fastighetsskatt) och konsumtion (moms) finns inte.

Kristdemokraterna står därför fast vid att den statliga fastighetsskatten bör slopas helt för småhus (egnahem) och bostadshyreshus (hyresrätter och bostadsrättsföreningar), kommersiella lokaler samt industrienheter. Reformen bör delvis finansieras genom att kommunerna ges rätt att ta ut en avgift för de kostnader man har som direkt härrör till de fastigheter som finns i kommunen.

Därtill blir det även logiskt att höja kapitalvinstskatten vid försäljning av privatbostäder från 20 till 30 procent. Denna skattehöjning ska dock inte gälla redan beviljade uppskov utan bara vid framtida reavinster vid bostadsförsäljningar. Dessutom föreslår Kristdemokraterna att ett tak införs för reavinstbeskattningen så att skatten aldrig ska kunna överstiga 20 procent av det totala försäljningsvärdet.

8.6.2 Kommunal fastighetsavgift

I Sverige motiverades en gång i tiden fastighetsbeskattningen som en s.k. kommunal garantibesättning, där fastighetsägare skulle betala för samhällstjänster i form av vatten, avlopp, tillfartsvägar etc. Denna beskattning legitimerades av ett intresse från fastighetsägarens sida av dessa fastighetsanknutna tjänster (intresseprincipen). Men dessa samhällstjänster är i dag kommunala och finansieras genom avgifter, statsbidrag till kommunerna och kommunalskatt. Fastighetsbeskattningen däremot är statlig och fyller enbart syftet som en intäktskälla för staten.

Samtidigt som den statliga fastighetsskatten slopas för småhus (egnahem) och bostadshyreshus (hyresrätter och bostadsrättsföreningar), kommersiella lokaler och industrienheter (dock inte elproduktionsenheter) bör kommunerna ges rätt att ta ut en låg fast avgift per småhus, per bostadslägenhet samt per kvadratmeter lokalyta för kommersiella lokaler och industrienheter. Den totala kommunala avgiften får inte överstiga kommunernas självkostnader för gator/vägar och parkering, räddningstjänst samt fysisk planering. Därför sätts ett tak för den kommunala fastighetsavgiften på 2 800 kronor per år för småhusen.

Denna kostnad är lägre än det golv Socialdemokraterna har satt inom ramen för sin begränsningsregel för fastighetsskatten. I *Socialdemokraternas* system ska alla betala oavsett inkomst givet att man har ett hus som taxerats till minst 280 000 kronor. För hyreshusenheterna bör avgiften högst uppgå till ett belopp motsvarande 900 kronor per lägenhet och år.

Fel! Okänt namn på

Ett viktigt motiv för en kommunal fastighetsavgift är det incitament kommunerna på sikt får för utveckling av infrastrukturen, ett offensivt bostadsbyggande och en bra näringspolitik. När även företagssektorns lokaler och industrier utgör en del av avgiftsunderlaget i kommunerna, blir effekten ett långt större incitament än i dag att verka för det lokala näringslivet och för nya arbetstillfällen. En ytterligare aspekt är att kommunerna genom en kommunal avgift får intäkter från fritidsbebyggelse som i vissa kommuner är omfattande, men som inte genererar några kommunala intäkter i dagens system.

Tabell 8.3 Reformöversikt. Slopad fastighetsskatt, delvis växlad mot låg kommunal avgift för fastighetsanknuten service. Effekter för hushållen, företagen, primärkommunerna och staten

Miljarder kronor, fullständigt periodiserad redovisning av bruttoeffekten på skatter och avgifter

Hushåll (småhus, bostads- och hyresrätter)	2007	2008
Ingen fastighetsskatt	+21,6	+23,5
Kommunal avgift, 2 800 kr per småhusenhet (egnahem)	-7,0	-7,2
Kommunal avgift 900 kr per lägenhet	-2,5	-2,6
Kapitalvinstskatt på privatbostäder 30 %, ej på hist. Värden	-3,8	-3,9
Halverat uppskov	-4,9	-4,9
Summa	+3,4	+4,9
Företag (kommersiella lokaler och industrier)		
Ingen fastighetsskatt	+8,5	+8,6
Kommunal avgift (ca 63 resp. 17 kr per kvm)	-7,4	-7,6
Summa	1,1	1,0
Primärkommuner		
	2006	2007
Kommunal avgift, 2 800 kr per småhusenhet (egnahem)	+7,0	+7,2
Kommunal avgift, 900 kr per lägenhet	+2,5	+2,6
Kommunal avgift för kommersiella lokaler och industrier	+7,4	+7,6
Minskat statsbidrag	-16,9	-17,4
Summa	0,0	0,0
Stat		
Utebliven fastighetsskatt	-30,2	-32,2
Minskat statsbidrag till primärkommuner	+16,9	+17,4
Kapitalvinstskatt på privatbostäder 30% och halverat uppskov	+8,7	+8,8
Minskad administration t.f.a. avvecklad fastighets- & förmögenhetsskatt, egnahem	+0,2	+0,2
Övrig finansiering inom budget	+4,5	+5,8
Summa	0,0	0,0

Fel! Okänt namn på

8.6.3 Sänkt skatt på bensin

Kristdemokraterna ser med oro hur priset på drivmedel ständigt ökar. För pendlare innebär det höga bensinpriset att det blir dyrare och dyrare att arbeta. För barnfamiljer innebär det att det blir svårare att motivera skjutsningarna till barnens fotbollsträningar och ridtävlingar.

Det stigande världsmarknadspriset på olja är dessvärre bara halva problemet. Socialdemokraterna och stödpartierna har medvetet höjt skatterna på drivmedel så att de nu utgör nära 70 procent av det totala drivmedelspriset vid pumparna. De höga skatterna innebär att världsmarknadspriset får en särskild hävstångseffekt i Sverige då en prisökning dessutom beskattas med mervärdesskatt.

Vi kristdemokrater föreslår därför att den rörliga delen av beskattningen av alla drivmedel, dvs. momsens, halveras till 12 procent i stället för nuvarande 25 procent. Detta skulle sänka priset för slutkonsumenterna med omkring 1:30 kronor per liter bensin och diesel, och runt en krona för etanol. Det skulle även göra bensinpriset mindre fluktuerande, vilket underlättar för hushållen att planera sin ekonomi.

8.7 Prioriterat område: En reformerad familjepolitik för valfrihet och rättvisa

I ett levande och vitalt samhälle måste barnens behov av omsorg och trygghet tillgodoses. Såväl kvinnor som män måste också ha möjlighet att komma till sin rätt, både som yrkesverksamma och som familjemedlemmar. Det ställer krav på en familjepolitik som anpassar sig till de enskilda människornas önskemål och till familjernas olika behov. Observera att det enligt Kristdemokraternas synsätt är familjepolitiken som ska anpassas efter familjerna, inte tvärtom.

Familjefrågorna har haft en central ställning i Kristdemokraternas politiska arbete ända sedan partiet bildades. Det handlar både om barns rätt till och behov av en trygg uppväxt och givetvis om familjens ställning och ansvarstagande i samhället samt om utformningen av det offentliga familjestödet. Kristdemokraternas arbete har varit inriktat på att hitta de modeller för valfrihet och mångfald som vi tror skapar de bästa förutsättningarna för barnen och föräldrarna. Familjepolitiken kommer även fortsättningsvis att vara en huvudfråga eftersom den har en så central betydelse för hela samhällsbyggandet och framför allt för barnen.

Genom att styra alla resurser till ett fåtal barnomsorgsformer har Socialdemokraterna i praktiken tagit över många beslut som familjerna själva borde fatta. Stora statliga och kommunala resurser har ensidigt satsats på de familjer som velat och kunnat få del av den offentliga barnomsorgen. De som på hel- eller deltid vill sköta barnomsorgen på egen hand eller vill ha en annan lösning har därför ofta mycket svårt att förverkliga sin önskan.

Det familjepolitiska system som byggts upp genom åren har flera brister från såväl valfrihets- som fördelningspolitisk synvinkel: *Fördelningspolitiskt* därför att barnomsorgssubventionerna i stor utsträckning tillfaller redan re-

sursstarka hushåll. Föräldrapenningen är lägre ju sämre ekonomisk situation föräldrarna har innan de får barn och omvänt högre för redan välavlönade kvinnor och män. Barnbidraget utbetalas lika för alla. Endast bostadsbidraget kan sägas gynna resurssvaga hushåll på ett särskilt sätt. Bostadsbidraget har dock skurits ner och försämrats kraftigt under senare år av den socialdemokratiska regeringen.

Ur *valfrihetsynpunkt* är det en brist att det familjepolitiska stödet inte medger flera alternativa barnomsorgsformer. Regeringen har genom införandet av maxtaxa inom den kommunala barnomsorgen utökat detta fördelningspolitiska missförhållande ytterligare, eftersom maxtaxan gynnar de mest välbestämda familjerna mest. Valfriheten och rättvisan förbättras inte genom maxtaxan. Det är fortfarande enbart om familjen väljer den offentligt finansierade barnomsorgen som den får del av stödet från offentlig sektor. De som inte vill, eller kan, utnyttja denna får inte del av stödet.

Kristdemokraterna vill förbättra familjepolitiken både när det gäller valmöjligheter och när det gäller fördelningen av stöden. Inriktningen på våra förslag presenteras i följande avsnitt.

8.7.1 Rättvist barnbidrag!

Kristdemokraterna föreslår att det nuvarande barnbidraget slopas helt och ersätts med ett barnbidrag som är nästan dubbelt så högt fast tas upp till beskattning. Det nya bidraget ska utgå med 1 800 kronor per barn och månad med tillägg på 400 kronor per månad för det tredje barnet, 1 400 kronor per månad för det fjärde barnet, 2 500 kronor per månad för det femte barnet samt med ett tillägg på 4 200 kronor för det sjätte barnet.

För en låg- och medelinkomsttagare som inte betalar statlig inkomstskatt blir det nya barnbidraget en nettohöjning mot det nuvarande med ungefär 200 kronor per barn.

Kristdemokraterna anser att den fördelningsmässiga träffsäkerheten i barnbidraget måste öka. Samtidigt vore t.ex. en ren behovsprövning av barnbidraget olämplig eftersom den skulle medföra kraftigt höjda margineffekter för hushåll med barn.

8.7.2 Höjd grundnivå

Föräldraförsäkringen fyller den viktiga funktionen att ge ekonomisk standardtrygghet för föräldrar under den period de har svårt att upprätthålla denna på annat sätt. De flesta unga föräldrar har ju av naturliga skäl inte hunnit bygga upp något mer omfattande sparande. Därför är en höjning av golvnivån viktig. Vi vill höja grundnivån i föräldraförsäkringen från 180 till 230 kronor per dag.

8.7.3 Barndagar – flexibelt och rättvist

Efter föräldraförsäkringstiden vill Kristdemokraterna införa ett nytt system med något vi kallar barndagar. För varje barn som fyllt ett år tilldelas barnets föräldrar eller vårdnadshavare 300 barndagar. Varje barndag är värd 200 kronor.

Fel! Okänt namn på

Syftet med barndagar är att ge föräldrar en ekonomisk möjlighet till mer tid med barnen när de är små. Syftet är också att föräldrars skiftande önskemål gällande barnomsorg bättre ska kunna tillgodoses på ett flexibelt sätt. Ett mål vid utformandet av förslaget har också varit att inte ytterligare bidra till den sneda resursfördelning som föräldraförsäkringen innebär.

Barndagarna kan tas ut som hel, trefjärdedels, halv, fjärdedels eller åttondels dag. För varje veckodag kan också 2, 3 eller 4 barndagsbelopp tas ut, dvs. maximalt 800 kronor per dag.

Barndagarna fördelas med 150 dagar till vardera föräldern, men kan överlåtas fritt dem emellan. En ensam vårdnadshavare får 300 barndagar. Barndagarna kan också om föräldrarna så önskar överlåtas till en annan fysisk person som föräldrarna väljer, eller till juridisk person som inte får del av något offentligt stöd för att bedriva barnomsorg.

Barndagarna kan tas ut samtidigt som en plats inom offentligt finansierad barnomsorg nyttjas på deltid, men inte om platsen nyttjas på heltid. Med deltid avses maximalt 20 timmar per vecka, för ensamboende enskild vårdnadshavare dock maximalt 30 timmar per vecka.

Barndagar kan sparas tills barnet fyllt 12 år men inte tas ut samtidigt som föräldrapenningdagar tas ut.

Vid adoption kan barndagar tas ut när barnet varit hos sina nya föräldrar i ett år.

Barndagsbeloppen utgör skattepliktig inkomst och är således pensionsgrundande.

Möjligheter och effekter med barndagarna

Föräldrarna ges stor beslutsmakt över stödet. De kan själva välja ersättningsnivå beroende på under hur lång tid de tar ut barndagarna. Tar man ut barndagarna kontinuerligt under ett år blir ersättningen 5 000 kronor per månad.

Möjligt för både ensamstående och sammanboende att korta arbetstiden även efter föräldraförsäkringen och kombinera uttag av barndagar med kommunal barnomsorg.

Möjligt för båda föräldrarna och för en ensamstående förälder att förlänga tiden hemma med barnet.

Möjligt att anlita någon annan för barnomsorgen: privat föräldrakooperativ, grannar, mor- eller farföräldrar, eller barnomsorg på den egna arbetsplatsen. Många nya alternativ kommer att kunna växa fram utifrån hela familjens önskemål.

Barndagarna utgår med samma totalbelopp per barn, vilket gör att den skeva resursfördelningen i föräldraförsäkringen inte permanentas.

Barndagar kan sparas och användas som kontaktdagar under barnets skolår.

8.7.4 Valfrihet och rättvisa inom barnomsorgen – kommunalt vårdnadsbidrag

Den för några år sedan införda maxtaxan har inte bidragit till att uppfylla våra krav på valfrihet och rättvisa inom barnomsorgen. Resursförstärkningen går enbart till dem som väljer den kommunalt finansierade barnomsorgen, och de som hade högst inkomster vann mest på reformen. Därmed bidrog reformen varken till ökad valfrihet eller till ökad rättvisa. Kvaliteten i barnomsorgen har också urholkats i takt med en ökad efterfrågan på dagisplatser.

Föräldrarna får med Socialdemokraternas politik allt mindre möjlighet att själva bestämma över barnomsorgen för sina barn. Barnomsorgspolitikerna måste därför utvecklas så att stödet till barnomsorg omfattar alla barn.

Familjen ska fritt kunna välja mellan att anlita barnomsorg i kommunal regi och annan barnomsorg. I skollagen bör därför införas en skyldighet för kommunerna att ge ett ekonomiskt stöd per barn till enskild förskoleverksamhet och skolbarnomsorg som motsvarar de kostnader som kommunen själv har per barn i motsvarande verksamheter.

Föräldrar ska också kunna välja att själva ordna med barnomsorgen under förskoleåren. Kommunerna ska därför även ha en skyldighet att lämna ersättning direkt till de föräldrar som själva önskar ta hand om sina barn i form av kommunala vårdnadsbidrag.

Familjepolitik i sammandrag

Kristdemokraternas förslag till reformerad familjepolitik kan sammanfattas med följande förslag:

- Grundnivån i föräldraförsäkringen bör höjas till 230 kronor per dag.
- Fördubblat barnbidrag för alla och beskattat för att öka den fördelningsmässiga träffsäkerheten.
- För varje barn som fyller ett år tilldelas föräldrarna 300 barndagar. Varje barndag är värd 200 kronor. Dagarna kan användas flexibelt i tiden. Upp till fyra barndagsbelopp kan tas ut per veckodag, men även delar av ett barndagsbelopp kan tas ut. Föräldrarna bestämmer själva hur de vill fördela barndagarna över tiden, och mellan varandra. Barndagarna kan även överlåtas till en annan fysisk person som föräldrarna väljer.
- Kommunerna ges en skyldighet att införa etableringsfrihet inom barnomsorgen på samma sätt som i dag gäller för friskolor.
- Kommunerna ges skyldighet att lämna ersättning direkt till de föräldrar som själva önskar ta hand om sina barn i form av kommunala vårdnadsbidrag. För detta avsätter Kristdemokraterna 2 miljarder både 2007 och 2008.
- Bostadsbidraget bör stärkas för att förbättra för de ekonomiskt sämst ställda barnfamiljerna.
- Kristdemokraterna anser att socialförsäkringssystemen ska bygga på de inkomster man faktiskt har haft och betalat avgifter på. Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) bör därför beräknas som genomsnittet av de senaste två årens inkomster. Detta påverkar även föräldraförsäkringen.

Fel! Okänt namn på

Studier ska dock räknas som överhoppningsbar tid för den som har haft förvärvsinkomster innan studierna påbörjades.

- En viss höjning av maxtaxan föreslås genom att taxan höjs med 0,6 procentenheter för de tre första barnen samt att inkomsttaket lyfts bort.

Till följd av barndagarna som träder in när barnet fyller ett år, och de kraftiga förbättringarna av föräldraförsäkringen, kan den 13:e månaden i föräldraförsäkringen liksom de 90 lägstanivådagarna dras in. Detta bidrar till att finansiera ovanstående reformer.

8.8 Prioriterat område: Pensionärerna

8.8.1 Höjd garantipension med 853 kronor till 7 900 kronor per månad

De fattigaste pensionärerna har varit de verkliga förlorarna de senaste 15 åren i Sverige. Kristdemokraterna anser därför att en rejäl nivåhöjning nu krävs för att standarden för de sämst ställda pensionärerna ska kunna höjas. Vi föreslår att nuvarande garantipension på 7 047 kronor per månad höjs med 853 kronor till 7 900 kronor per månad. Förslaget skulle enligt riksdagens utredningstjänst kosta staten 4,3 miljarder kronor, vilket Kristdemokraterna finansierar i sitt budgetalternativ.

Förslaget ska inte påverka andra inkomster som pensionärer kan ha som exempelvis bostadstillägg. Över 800 000 pensionärer lever med denna synnerligen låga inkomst, vilket i sig är beklämmande.

8.8.2 Höjt grundavdrag för alla pensionärer

Kristdemokraterna föreslår också att alla pensionärer får sänkt skatt genom att grundavdraget höjs med 5 000 kronor per år. I kombination med garantipensionsförslaget ovan leder detta till att de 800 000 garantipensionärerna får mer än 1 000 kronor extra varje månad. För pensionärer med högre inkomster än garantipension medför det höjda grundavdraget en förstärkt inkomst på 1 500 kronor per år.

8.8.3 Fritidsfastighet ska inte räknas med när bostadstillägg beräknas

Kristdemokraterna anser att pensionärer ska kunna ha kvar sina sommartorp på ålderns höst om de så önskar. Därför föreslår vi att fritidsfastigheter exkluderas vid beräkning av bostadstillägg.

8.9 Prioriterat område: Vården och omsorgen

8.9.1 Boendegaranti för 85-plus

Att inte veta om man får ett anpassat boende när man behöver det skapar otrygghet hos många äldre. Kristdemokraterna anser att en boendegaranti bör införas. Boendegarantin innebär att den som uppnått en viss ålder ska vara garanterad plats på anpassat boende. En lämplig ålder är då man räknas som "äldreäldre", dvs. 85 år.

Boendegarantin ska vara ett kommunalt ansvar, men stöd av statliga åtgärder kan komma att krävas på många håll. Men målsättningen måste vara att samtliga av landets kommuner närmar sig eller uppfyller de krav boendegarantin ställer under nästa mandatperiod. Boendegarantin förutsätter ingen tvingande lagstiftning – den är att betrakta som en målsättning för kommunerna att uppfylla. Med dessa ökade krav på kommunerna är det viktigt att också skapa bättre ekonomiska förutsättningar för kommunerna att klara dessa åtaganden.

Kristdemokraterna föreslår därför att ett statligt bidrag om 1 miljard kronor införs för att boendegarantin ska kunna omfatta landets samtliga kommuner. Resurstillskotten ska gå till att understödja finansiering av nybyggnad och ombyggnad av boenden för äldre. Medlen fördelas enligt ett ansökningsförfarande, där byggherren/fastighetsägaren ansöker om medel, som vid beviljande utbetalas efter bostädernas färdigställande. Mottagare av stödet kan vara kommunen, kommunens bostadsbolag eller en privat, kooperativ eller ideell aktör i samverkan med kommunen. För att stödet på bästa sätt ska möta behoven ska vid ansökan beläggas att det i kommunen finns ett behov av nybyggnad eller ombyggnad av äldreboenden för att den kommunala boendegarantin ska kunna uppfyllas på kortare och längre sikt.

8.9.2 Kristdemokratiska satsningar i alliansen

Öppna upp för mångfald och förnyelse inom hälso- och sjukvården

Stopplagen ska avskaffas. Ett avknopningsstöd inrättas till vårdpersonal som vill ta över driften av en klinik eller motsvarande. Stödet syftar till att göra det möjligt för anställda att förbereda ett övertagande av landstingsdriven verksamhet. Kristdemokraterna har tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige anslagit 40 miljoner kronor för detta ändamål. Anslaget fördelas efter ansökan till Socialdepartementet. En översyn bör också inledas av lagstiftning, regelverk och institutioner så att konkurrensneutralitet skapas mellan vårdens olika aktörer och så att långsiktighet och kontinuitet gagnas i vårdgivet.

Kvalitetssatsningar inom hälso- och sjukvården

En åtgärdsplan för mätning av kvalitet och rankning inom hälso- och sjukvården behöver utformas av stat och landsting i samarbete. Kristdemokraterna och övriga partier i Allians för Sverige satsar därför i ett första steg 50 miljoner kronor på ett projekt att förbättra vårdens IT-infrastruktur. Det behövs en

Fel! Okänt namn på

nationell standard för informationsöverföring inom vård och omsorg. Denna standard ska vara obligatorisk för samtliga vårdgivare och omfatta regler exempelvis för överföring av information i elektroniska patientjournaler och uppgifter om utförda åtgärder. Anslaget ska även avse utveckling av standarder för överföring av medicinsk information.

Socialstyrelsen tilldelas vidare 30 miljoner kronor för att i samverkan med landstingen utveckla vårdens ersättningssystem och förbättra metoderna för klassifikation av utförda åtgärder. Jämförelser av hälso- och sjukvårdens prestationer och en därmed förknippad kvalitetsutveckling förutsätter också att en oberoende granskningsenhet inrättas. 30 miljoner kronor avsätts till detta ändamål. Granskningsenheten, med organisatorisk hemvist vid Socialstyrelsen, ska vara fullt verksam från och med 2008.

Övriga äldreomsorgssatsningar

Ett riktat statsbidrag om 300 miljoner kronor utgår för att förbereda en Fritt Val-reform i kommunerna. Reformen innebär i korthet att äldre personer, efter bedömning av vårdbehov, ges möjlighet att välja utförare av hemtjänst, omsorgstjänster och boende. Anslaget tilldelas efter ett ansökningsförfarande. Kristdemokraterna anser vidare att äldreomsorgen och äldreården behöver utökade resurser. En miljard kronor tillförs kommunerna för att förbättra det medicinska omhändertagandet och det sociala innehållet i äldreomsorgen, i synnerhet för äldre med stora och sammansatta problem och behov.

8.9.3 Kristdemokratisk satsning på rehabilitering

De skenande ohälsotalen och bristen på en fungerande rehabilitering är ett akut problem, såväl mänskligt som offentligfinansiellt. Kristdemokraterna anser därför att en helt ny rehabiliteringsförsäkring snarast måste införas, i huvudsak enligt den modell som föreslagits i Rehabiliteringsutredningen (SOU 2000:78). Kristdemokraterna föreslår att ca 2,8 miljarder kronor anslås år 2007 på denna reform för att nedbringa de extremt höga ohälsotalen. Denna reform ska sedan byggas ut ytterligare de kommande åren.

8.10 Prioriterat område: Ett stärkt rättssamhälle

Regeringen tillför mer resurser till rättsväsendet, men det räcker inte. Kristdemokraterna vill intensifiera polisutbildningen så att antalet poliser år 2010 uppgår till 20 000. Vid utgången av 2005 fanns det 17 073 poliser. Situationen är akut. För att skapa ett tryggt samhälle behöver polis, åklagare och domstolar mer resurser.

8.10.1 Ett återupprättat rättsväsende

Kristdemokraterna vill tillföra rättsväsendet ytterligare 1,4 miljarder kronor för varje år 2007–2008.

För att säkerställa den fastlagda ambitionsnivån för polisens verksamhet och därmed möjliggöra för polismyndigheterna att kunna verkställa regeringsbrevets intentioner måste antalet utbildningsplatser utökas kraftigt. Målsättningen ska vara att 2010 uppnå en nivå där antalet poliser uppgår till 20 000. Detta förslag är gemensamt med övriga partier i Allians för Sverige.

Åklagarväsendet stärks. En beredskap måste finnas för ett ökat antal ärenden till följd av en förbättrad personalsituation inom polisen. Åklagarorganisationen ska förstärkas med flera åklagare, specialiserade i synnerhet inom familjerelaterat våld. Organisationen ska ha möjlighet att fortsätta det nödvändiga kompetensutvecklingsprogram som påbörjats, i synnerhet vad gäller brott som begås mot barn. Ekobrottsmyndigheten ska framför allt ansvara för avancerad ekonomisk brottslighet och annan allvarlig brottslighet som kan kopplas till denna.

Den övergripande målsättningen i det kommande reformarbetet med en ny domstolsorganisation ska vara ett livaktigt, kompetent och lokalt förankrat rättsliv. Domstolsväsendet ska tilldelas ytterligare medel. Regeringen ska få i uppdrag att utreda huvudmannaskapet för domstolarna. En process bör inledas med sammanläggning av tingsrätt och länsrätt.

En fungerande kriminalvård kräver utökade resurser. Målsättningen ska vara meningsfulla insatser för att möjliggöra ett liv utan brottslighet. Tre-stegsanstalter ska införas med motivationsavdelningar och kvalificerade påverkansprogram. Kristdemokraterna anser att en betydande utbildningssatsning ska genomföras för att höja kompetensen, framför allt hos den personal som arbetar nära de intagna. För att frigivningssituationen ska bli bättre måste rehabiliteringsarbetet börja redan under anstaltstiden och fortsätta efter frigivningen.

Det brottsförebyggande arbetet intensifieras. Det brottsförebyggande arbetet är en del i kriminalpolitiken: att förebygga brott är också att bekämpa brott.

9 Budgetpolitikens inriktning

9.1 Överskottsmål

Riksdagen har efter förslag från regeringen beslutat att de offentliga finanserna ska uppvisa ett samlat överskott i det finansiella sparandet på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. I år beräknas överskottet i de offentliga finanserna – staten, kommunsektorn och pensionssystemet – uppgå till 2,0 procent av BNP. Det genomsnittliga finansiella sparandet i den offentliga sektorn sedan år 2000 uppnår dock inte 2,0 procent utan stannar vid 1,9 procent trots en god konjunktur.

Det svaga finansiella sparandet i offentlig sektor kan alltså inte längre förklaras av en svag konjunktur. Det är därför anmärkningsvärt och oroväckande att sparandet långsiktigt underskrider 2 procent även när konjunkturen är god. För att bättra på det genomsnittliga finansiella sparandet i den offentliga

Fel! Okänt namn på

sektorn över innevarande konjunkturcykel låter Socialdemokraterna oss nu veta att cykeln blivit längre. Tidigare har dessa ansetts vara i cirka fem år. Nu verkar man mena att Sverige befinner sig i en konjunkturcykel som började år 2000 och som sträcker sig minst till 2008.

Genomsnittet för det finansiella sparandet ligger, oavsett mått, under Socialdemokraternas mål eller precis på 2 procent under perioden 2000–2008.

Tabell 9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2002–2008 enligt vårpropositionen

Procent av BNP

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande	-0,5	-0,2	1,6	2,7	2,0	2,2	2,8
Genomsnittligt finansiellt sparande sedan 2000	2,4	1,7	1,7	1,9	1,9	1,9	2,0

Källa: Prop. 2005/2006:100.

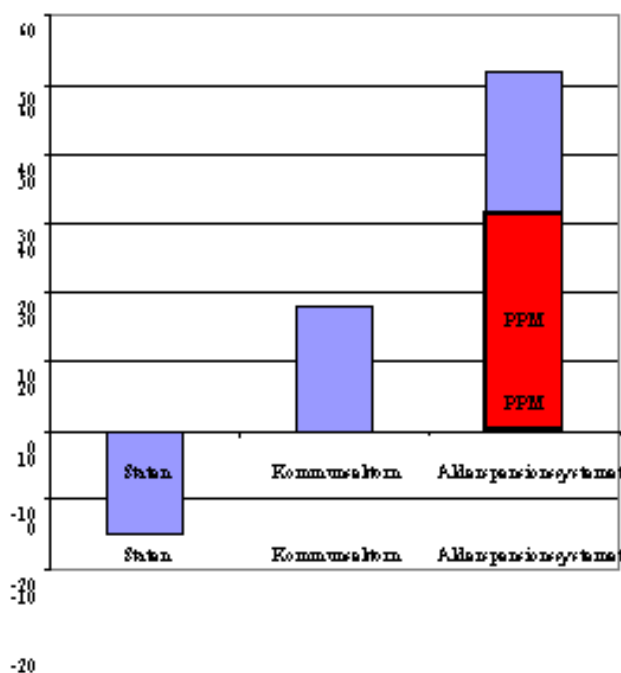
Det är en etablerad princip att både inom EU:s s.k. Maastrichtkriterier och inom OECD:s jämförelsenormer mäta just sparandet i hela den offentliga sektorn inklusive socialförsäkringssystem utanför statsbudgeten, exempelvis pensionssystem. Bakgrunden till detta är att många länder, till skillnad från Sverige, inte har väl fungerande, än mindre långsiktigt autonoma pensionssystem. Det vore missvisande för andra länder att enbart visa upp t.ex. statens affärer i hygglig balans, om samtidigt ett i formell mening från statsbudgeten avskilt pensionssystem uppvisar växande underskott, när staten är den uppenbart enda borgenären.

Men av samma skäl får överskottsmål för hela den offentliga sektorn i länder med självständiga och för tillfället växande pensionssystem en vilseledande karaktär om staten, som i Sveriges fall, har stora underskott. Sammansättningen av regeringens beräknade finansiella sparande för offentlig sektor framgår av diagram 9.1. En stor del av överskotten finns sedan några år i pensionssystemet och därav består hälften av helt privata premiepensionspengar. Staten beräknas ha ett underskott på 15 miljarder kronor under år 2006 enligt vårpropositionen.

Kommunsektorn uppvisar för närvarande ett relativt starkt finansiellt sparande vilket, är glädjande. Samtidigt har detta delvis sin förklaring i att många kommuner tvingats höja sin inkomstskatt under 2000-talet. År 2000 uppgick den kommunala medelskattesatsen till 30,38 för att nu uppgå till 31,60 enligt SCB.

Diagram 9.1 Sammansättningen av det finansiella sparandet i offentlig sektor år 2006

Miljarder kronor

Källa: Prop. 2005/06:100.

Till saken hör att Eurostat genom ett tydliggörande principbeslut den 2 mars 2004 med stor sannolikhet inte längre kommer att godta att det svenska premiereservsystemet räknas in i den offentliga sektorns finansiella sparande. Detta eftersom det är fråga om helt privata tillgångar där hushållen står för hela risken och staten enbart är en teknisk administratör av systemet. Staten kan heller inte använda sig av premiepensionspengarna för andra typer av utgifter.

Eurostats principbeslut ligger helt i linje med det Kristdemokraterna hävdade sedan premiepensionssystemet infördes, nämligen att detta är privata pengar som inte på något sätt bör räknas som en tillgång för offentlig sektor utan i stället ska räknas som tillhörande hushållssektorn.

Premiepensionspengarnas andel av den offentliga sektorns finansiella sparande framgår av tabell 9.2. Det visar sig att premiepensionspengarna sedan år 2000 utgjort mellan en tredjedel och två tredjedelar av den offentliga sektorns totala finansiella sparande! År 2002 och 2003 var det offentliga finansiella sparandet negativt trots att man tillgodoräknade sig 21 respektive 22 miljarder premiepensionspengar.

Det säger sig närmast självt att målet om 2 procents offentligt sparande aldrig nås med Socialdemokraternas ekonomiska politik om regeringen inte tillgodoräknar sig premiepensionspengarna som offentligt sparande.

Fel! Okänt namn på

Tabell 9.2 Premiepensionsmyndighetens andel av den offentliga sektorns finansiella sparande

Mdr kronor

	2004	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande i offentlig sektor	41	71	55	66	87
Premiepensionsmyndigheten	25	26	29	31	34
PPM:s andel av offentligt sparande	61%	37%	53%	47%	39%

Källa: Vårpropositionen 2006 och egna beräkningar.

9.1.1 Socialdemokraternas överskottsmål resulterar i ökad statsskuld

När den socialdemokratiska regeringen och riksdagen lade fast det budgetpolitiska målet om ett permanent överskott på 2,0 procent för den offentliga sektorn, sades detta vara för att skapa en säkerhetsmarginal inför kommande lågkonjunkturer. ”Med ett överskott på 2 procent som utgångsläge finns det en marginal att aktivt motverka konjunkturavmattningar utan att underskottet i de offentliga finanserna hotar att bli för stort.” (Prop. 1996/97:150.)

Efter Kristdemokraternas kritik har skrivningarna i propositioner därefter modifierats. Nu diskuteras utvecklingen av de offentliga finanserna med uppmaning till viss försiktighet, men utan att beröra det från budgetpolitisk utgångspunkt besvärande faktum att överskotten ligger i ålderspensionssystemet medan statsbudgeten har stora underskott. Det är betecknande att alla rubriker i finansplanen som till och med budgetpropositionen för 1998 löd ”sunda statsfinanser” i efterkommande propositioner bytts ut till ”sunda offentliga finanser”. Socialdemokraternas tanke är dock fortfarande att det med ett 2-procentigt överskott ska finnas en marginal att möta lågkonjunkturer utan att omedelbart behöva strama åt ekonomin, även om överskottet finns i det självständiga pensionssystemet. Minskade skatteintäkter och ökande utgifter ska kunna klaras med måttliga åtstramningar utan att Maastrichtvillkoret om högst 3 procents underskott skulle brytas. Detta är förstås möjligt, men det sker i så fall genom en ökad upplåning och ökande statsskuld.

Men Socialdemokraterna kan förstås inte räkna med att medlen i pensionsystemet ska kunna användas för att möta en konjunkturavmattning, såvida inte hela pensionsuppgörelsen ska brytas eller pengar ur den privata premierserven konfiskeras. Det enda budgetpolitiska verktyg som finns kvar är att öka upplåningen och därmed statsskulden ännu snabbare än vad som nu beräknas ske. Det budgetpolitiska överskottsmålet innebär således inte någon buffert för statsfinanserna som det ursprungligen var tänkt. Detta faktum har bl.a. påpekats av Konjunkturinstitutet (mars 2001):

Mer än 100 procent av sparandet i den offentliga sektorn är således öronmärkt för framtida pensioner. Ambitionen med det nya pensionssystemet är att skapa ett system där pensionsutgifterna på sikt automatiskt anpassas till den ekonomiska och demografiska utvecklingen. Individen kommer att ges fortlöpande information om utvecklingen av sitt pensionssparande och kommer sannolikt i högre utsträckning än tidigare att uppfatta det som en del av sin personliga förmögenhet. Det blir därmed

svårt att använda detta sparande för framtida utgifter i andra delar av offentlig sektor.

Följden av detta, när konjunkturen är svag, är det som Kristdemokraterna har varnat för i tidigare motioner, nämligen att lånebehovet och därmed statsskulden ökar, eftersom utgångsläget är en underbalanserad statsbudget. Detta är precis vad som skett 2002–2004 och vad som förväntas ske 2006 och 2008. Bara under vissa enstaka år minskar statsskulden räknat i kronor. Socialdemokraterna är med andra ord tillbaka på ruta ett när det gäller möjligheten att undvika en finanspolitik som förstärker konjunktursvängningarna.

Nuvarande prognoser för BNP-utvecklingen innebär dessbättre att statsskulden som andel av BNP inte ökar. Men det faktum att statsskulden räknat i kronor budgeteras öka bevisar det Kristdemokraterna tidigare påpekat, nämligen att Socialdemokraternas tal om att själva överskottsmålet innebär amortering av statsskulden är en felaktig verklighetsbeskrivning.

Det förtjänar att påpekas att det som diskuteras ovan är de budgetpolitiska problem och konsekvenser som nuvarande utformning och tillämpning av överskottsmålet för offentlig sektor innebär. Socialdemokraterna har genom talet om stora överskott förespeglat väljare och omvärld att det finns pengar att ”dela ut” eller satsa på nya reformer, trots att de inte kan ta en enda krona från pensionssystemet och trots att statsbudgeten uppvisar underskott. Den politiska debatten om de offentliga finansernas ”styrka” är därvidlag kraftigt missvisande. Eurostats principbeslut gällande redovisningen av premiepensionsmedlen kommer därvidlag att delvis kunna rätta till den skevheten.

En diskussion om stabiliseringspolitik inför olika konjunkturscenarier ska emellertid i första hand ta i beaktande hur hela den offentliga sektorns samlade inkomster och utgifter bedöms förändras, både i förhållande till hushållen och till företagssektorn. I det sammanhanget är det mindre betydelsefullt till (eller från) vilken del av offentlig sektor som förändringar av transaktioner mellan hushållen och offentlig sektor bokförs.

9.1.2 Nuvarande överskottsmål behöver kompletteras

En svag konjunktur i kombination med en oroväckande stor statsskuld och världens mest konjunktur känsliga finanser gör att behovet av att nedbringa statsskulden är stort. En större säkerhetsmarginal bör finnas för att bättre klara vikande och svaga konjunkturer. Därför anser Kristdemokraterna att statsskulden bör minskas i stället för att öka som Socialdemokraterna föreslår.

Men en amortering av statsskulden behöver inte ske till priset av ett höjt skattetryck, utan kan i stället åstadkommas genom en något snabbare försäljning av statligt ägda företag. Sådana försäljningar måste dock givetvis göras med beaktande av konjunkturläget. Att affärsmöjligheterna för staten och därmed skattebetalarna är goda belyses av att den avkastning staten räknar med att få in från sitt aktieinnehav uppgår till mellan 4 och 5 miljarder kronor per år. Men många företag ger ingen utdelning alls. Statsskuldsräntorna däremot uppgår till mellan 40 och 50 miljarder kronor per år 2006–2008.

Fel! Okänt namn på

Kristdemokraterna står som ett av fem partier bakom pensionsuppbyggnaden om det nya pensionssystemet, och står därmed också bakom storleken på det finansiella sparande som beräknas finnas i ålderspensionssystemet.

Av vad som redovisats ovan framgår att behovet av sunda statsfinanser och en minskning, i stället för ökning, av statsskulden kvarstår. Kristdemokraterna lägger därför i denna motion fram riktlinjer för en budgetpolitik som tar sikte på att nedbringa statsskulden. Det ska uppnås främst genom en snabbare försäljning av statligt ägda företag. I viss mån bör det också ske genom en något mindre expansiv finanspolitik än den som läggs fram i vårpropositionen.

Den väsentliga skillnaden jämfört med Socialdemokraternas politik är statsbudgetens innehåll, som med Kristdemokraternas inriktning innebär väsentligt bättre tillväxtpotentialer.

Eurostats principbeslut gällande redovisningen av premiepensionsmedlen kommer sannolikt att innebära att Socialdemokraterna blir tvungna att omdefiniera sitt överskottsmål. Kristdemokraterna anser att ett ökat fokus måste riktas på ett kompletterande balansmål för statens finansiella sparande över en konjunkturcykel. Ett sådant mål måste dock trappas in stegvis. Anledningen till detta är följande: Ålderspensionssystemet kommer att efter den nya pensionsreformen sköta sig självt. Ingen regering kan påverka vare sig flödet till eller från detta system. Detta gäller oavsett hur premiepensionsmedlen redovisas. Kommunsektorn är ålagd ett balanskrav, vilket gör att det finansiella sparandet där kommer att vara i balans över tiden, eller ligga strax över noll. Ett budgetpolitiskt mål om balans för det finansiella sparandet i staten över konjunkturcykeln blir liktydigt med en ambition att statsskulden inte ska öka över tiden, ens i nominella termer⁹. Om staten har balans i det finansiella sparandet över en konjunkturcykel innebär det också att skatteuttaget varken är större eller mindre än nödvändigt, oavsett nivån på det totala skatteuttaget. Kristdemokraternas strävan är att successivt växla ned skattetrycket (se kapitel 12).

Ett balansmål för statens finansiella sparande måste på grund av de rådande stora underskotten fasas in successivt.

En fördel med ett balansmål för staten (i stället för offentlig sektor) är att det på sikt inte kommer att ställas krav på stora överskott i statsbudgetens finansiella sparande enbart för att pensionssystemet då börjar minska sitt finansiella sparande. Med ett balansmål för staten kommer en tillräcklig marginal till stabilitets- och tillväxtpaktens 3-procentsgräns för underskott att finnas. Denna marginal kommer givet nu kända prognoser att uppgå till drygt 4 procent av BNP till år 2020.

⁹ Statsskulden påverkas också av faktorer som inte ingår i det finansiella sparandet (t.ex. försäljningsinkomster och valutakursförändringar), men här avses den långsiktiga effekten på statsskulden av att staten har balans mellan inkomster och utgifter.

9.2 Utgiftstaken

Den kraftiga utgiftsökning som Socialdemokraterna ägnade sig åt när konjunkturen var god har, precis som Kristdemokraterna tidigare varnat för, visat sig vara ödesdiger. När arbetslösheten nu är påtagligt svag ökar statsbudgetens utgifter samtidigt som inkomsterna minskar. Socialdemokraterna har därför inte enbart stora problem att klara sina uppsatta utgiftstak. Upplåningen ökar också eftersom utgångsläget var en underbalanserad budget.

Med sunda statsfinanser där både utgifter och inkomster är lägre, och det finansiella sparandet på sikt i balans, minskar konjunktürkänsligheten. Kristdemokraternas budgetpolitiska inriktning om balans på en lägre nivå ligger fast. Kristdemokraterna föreslår visserligen högre utgiftstak än regeringen. Detta beror dock uteslutande på att vi genomför strukturellt viktiga inkomstskattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare, vilket i statsbudgeten framstår som en ökad utgift på utgiftsområde 25, dvs. kommunsektorn.

9.3 Sunda statsfinanser och långsiktig inkomst- och utgiftsstrategi

Kristdemokraterna anser att sunda statsfinanser är en central förutsättning för den ekonomiska politiken och att det därför behövs ett kompletterande budgetmål för statens finansiella sparande. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett kompletterande budgetmål om balans i statens finansiella sparande över en konjunkturcykel, och i vilken takt ett sådant mål kan fasas in.

Regeringen bör därvid också fullfölja arbetet med att presentera en Långsiktig INkomst- och Utgiftsstrategi, LINUS, som den förre finansministern (Erik Åsbrink) började utarbeta men aldrig gavs möjlighet att slutföra. En sådan strategi behövs om Sverige ska klara den dubbla utmaning som följer av den ökade internationaliseringen, som innebär att skattetrycket måste sänkas, och den kommande demografiska utvecklingen som inom en tioårsperiod, givet en fortsatt låg potentiell tillväxt, snarare ställer krav i motsatt riktning. Socialdemokraternas nuvarande budgetmål som inte uppfylls och utgiftstak som kringgås är tecken på att en mer långsiktig strategi behöver presenteras.

Kristdemokraterna anser att utgiftstakens andel av BNP på sikt bör minska. Därigenom kommer också skattetrycket att kunna minska. Bakom detta ställningstagande ligger en ideologiskt förankrad övertygelse om att människor själva, inte statens byråkrater och politiker, ska bestämma över en större del av sina inkomster och utgifter. Men ställningstagandet motiveras också av en ekonomisk övertygelse om att den svenska ekonomin kommer att fungera bättre och tillväxtpotentialen öka om en minskad andel av de totala resurserna passerar genom den offentliga sektorn. Eftersom Sverige är det land i världen som har det högsta skattetrycket, finns det dessutom ett inte obetydligt omvärldstryck som gör att våra skatter inte kan avvika kraftigt från det som gäller i våra konkurrentländer.

Fel! Okänt namn på

Staten ska givetvis även i fortsättningen ha goda möjligheter att sköta sina huvuduppgifter, som exempelvis rättsväsende, försvar, fördelningspolitik och myndighetsutövning, med god kvalitet. Detta sätter en gräns för hur mycket taken kan sjunka vid en given tillväxt i BNP. Om denna tillväxt blir högre kan andelen bli lägre, även om lika mycket pengar satsas på huvuduppgifterna i båda fallen. Som ett riktmärke för statens utgiftstak kan därför bara anges att det tillsammans med utgifterna i den övriga offentliga sektorn ska ge utrymme för en gradvis anpassning nedåt av skattetrycket till jämförbara OECD-länders nivå. Med en bättre tillväxtpolitik blir detta lättare än om nuvarande stelheter och obalanser i den svenska ekonomin består.

9.4 Statens lånebehov och statsskuld

Kristdemokraternas ekonomiska politik syftar till ett minskat lånebehov och att nedbringa statsskulden i stället för att öka den som Socialdemokraterna räknar med. Kristdemokraternas inriktning för statens lånebehov (= statsbudgetens saldo) och statsskuldens förändring är att nedbringa statsskuldens andel av BNP till under 40 procent senast år 2008. Det ska huvudsakligen ske genom en snabbare försäljning av statliga tillgångar. I Finansdepartementets beräkningar kommer statsskuldens andel att uppgå till 37,6 procent av BNP år 2008.

Kristdemokraternas budgetförslag innebär att statsskulden som andel av BNP preliminärt beräknas bli 36,8 procent av BNP år 2008.

10 Effekter av Kristdemokraternas politik

10.1 En politik för arbete

Sverige står inför stora utmaningar. Inom några år kommer behovet av arbetskraft att stiga snabbt. Den demografiska utvecklingen innebär att antalet äldre ökar samtidigt som den arbetande delen av befolkningen minskar. Det innebär att färre arbetande ska försörja fler som är i behov av den offentliga sektorns resurser. Socialdemokraternas lösning på denna ekvation heter höjda skatter. Statsminister Göran Persson har redan antytt att vi i framtiden kommer att behöva vänja oss vid en kommunal skatt på uppåt 40 procent – även om han av taktiska skäl avstått från ytterligare skattehöjningskommentarer inför valåret. Finansminister Pär Nuder har å sin sida ojat sig över ett ”köttberg” av 40-talister som ska mättas av betydligt mindre generationer 60-, 70- och 80-talister.

Vi håller inte med vare sig statsministern eller finansministern i deras beskrivning av Sveriges framtida utmaningar. Våra pensionärer har bidragit starkt till att bygga landet, och deras rätt till en värdig ålderdom måste värnas. Men detta går inte genom att höja skatterna. Sveriges skatter är redan i utgångsläget bland de högsta i världen. De är så höga att de leder till att kapital

och jobb flyr landet. Att finansiera behoven i vården, skolan och omsorgen med högre skatter är därför inte en hållbar väg om Sverige även i framtiden ska framstå som ett konkurrenskraftigt land för investeringar och nya jobb.

10.2 Optimal beskattning

Frågan man bör ställa sig är också vid vilken nivå som skattehöjningar börjar bli improduktiva. Erfarenheten visar att höga skatter slår in en kil mellan producenter och konsumenter på några av våra viktigaste marknader inom den privata tjänstesektorn, så stor kil att alltför väljer att strunta i moralen och köpa tjänsterna svart. Bland unga människor anser nästan 4 av 10 att det är okej att jobba svart. Genom att detta fortgår anser Riksrevisionen att ca 60 miljarder undanhålls i skatt – varje år. Det är nästan 1,5 gånger så mycket som staten anslår till hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Skattehöjningar kan därför – paradoxalt nog – leda till att skatteintäkterna minskar. Denna erfarenhet gjorde den förra socialdemokratiska regeringen när man chockhöjde tobaksskatten. När priset på ett paket cigaretter steg till närmare 50 kronor ökade smuglingen lavinartat. Skatteintäkten föll, trots att skattesatsen hade höjts.

Detsamma gäller förstås även skatt på arbete. Även om de allra flesta vill vara hederliga så ska man inte utgå från att alla människor håller med samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin uttalande att ”det är häftigt att betala skatt” – särskilt inte om skatterna höjs än mer från dagens redan ”häftiga” nivåer.

10.3 Fler skattebetalare – inte högre skatter

Lösningen till framtidens utmaningar är i stället att få fler människor i arbete, både i absoluta tal och som andel av befolkningen. Detta kan åstadkommas genom att skatterna på arbete sänks samtidigt som det blir mindre fördelaktigt att ha bidragsförsörjning. Därför föreslår vi också i denna budgetmotion en omfattande skattereform som sänker skatten på arbete radikalt, minskar margineffekterna mellan att gå från bidrag till arbete och från deltid till heltid, vilket därmed gör det relativt mindre förmånligt att leva på bidrag. Sammantaget får 7 av 10 inkomsttagare sänkta marginalskatter med vår politik.

10.3.1 Budgetalternativ utan dynamiska effekter

Kristdemokraterna föreslår i denna budgetmotion radikala omläggningar av skattesystemet. Bruttokostnaden för den inkomstskattesänkning vi skisserar är omkring 42 miljarder kronor för den offentliga sektorn. Denna och andra förändringar som vi föreslår i den ekonomiska politiken finansieras fullt ut från första året genom omprioriteringar på andra områden. Det betyder att Kristdemokraternas budgetalternativ inte innehåller några former av dynamiska effekter eller effekter av beteendeförändringar i sin finansiering.

Fel! Okänt namn på

Samtidigt kan man anta att vår politik redan under första året kommer att leda till kraftfulla förändringar i ekonomins funktionssätt, först och främst genom att våra inkomstskattesänkningar kommer att stimulera människor att gå från bidragsförsörjning till arbete, eller från deltidsarbete till längre arbetstid. Detta skulle minska utgifterna i socialförsäkringssystemen och öka antalet skattebetalare – och därmed de offentliga intäkterna.

Människor som redan i dag har ett arbete får dessutom en direkt inkomstförstärkning till följd av skattesänkningen. I genomsnitt ökar disponibelinkomsten före avgiftsjusteringar för dem som har ett arbete med omkring 10 000 kronor per år, vilket kan användas till ökat sparande eller till konsumtion.

Sammantaget kommer vår politik över tiden att leda till väsentliga förstärkningar av den offentliga ekonomin, högre tillväxt och ökad sysselsättning med färre arbetslösa och färre bidragstagare.

10.4 Utbudet av arbetskraft

Utbudet av arbetskraft bestäms av flera faktorer. På lång sikt styr demografiska faktorer som den inhemska befolkningstillväxten och förskjutningar i befolkningens ålderssammansättning. Utbudet påverkas också av förändringar i förvärvsfrekvensen. Slutligen påverkas utbudet också av nettoinvandringen och hur snabbt invandrade svenskar kan integreras på arbetsmarknaden.

Kristdemokraternas politik syftar till att via en skatterabatt konstruerat som ett förvärvsavdrag för arbetsinkomster både sänka inkomstskatten och göra det relativt sett mer lönsamt att arbeta framför att leva på bidrag. Det påverkar redan på kortare sikt utbudet av arbetskraft genom att utbytet av att arbeta i förhållande till att inte arbeta ökar. Arbetsutbudet påverkas av efterfrågan på arbetskraft, genom att fler söker sig till arbetsmarknaden när det blir fler platsannonser i tidningarna. För att stimulera efterfrågan har vi en rad förslag riktade främst mot små och medelstora företag i den arbetsintensiva privata tjänstesektorn. Till det kommer nystartsjobben som gör att stora grupper som inte lyckats etablera sig på arbetsmarknaden får en chans att göra ”comeback” i arbetslivet, vilket medför att fler människor tillkommer i arbetskraften.

Förslagen som presenteras i denna motion kommer att uppmuntra till ett ökat arbetskraftsdeltagande. Sänkningen av skatten på arbetsinkomster i kombination med skattehöjningen på bidragsinkomster genom en justering av grundavdraget leder till minskade marginaleffekter. Det kommer att göra det mer lönsamt att lämna bidragsförsörjning och i stället arbeta. Detta gäller i synnerhet för deltidsarbetande och för låginkomsttagare. Vi är glada att denna politik delas även av övriga partier i den borgerliga alliansen.

Människor som lämnar bidragsförsörjning gör sannolikt detta stegvis, exempelvis genom att man successivt trappar upp arbetstiden efter en långtids-sjukskrivning. Därför är det viktigt att ersättningssystemen är flexibla när det gäller fördelning mellan arbetstid och ersättningstid. När en person är redo att börja en återgång till arbetslivet är det viktigt att även de ekonomiska incita-

menten är på plats. Det justerade grundavdraget gör det betydligt mer lönsamt att arbeta även på deltid i förhållande till bidragsförsörjning på heltid.

Införandet av en andra karensdag från 2008 kommer också att verka i samma riktning. Genom att lägga en högre självrisk i sjukförsäkringen ökar kostnaden för den enskilde att sjukskriva sig, vilket motverkar korttidssjukskrivningar.

Vi vill också bättre ta till vara äldres erfarenheter och förmågor. De särskilda lättnaderna för arbetande pensionärer gör att de som vill och kan fortsätta arbeta får ett märkbart större utbyte av detta.

Välutbildade och framgångsrika entreprenörer får också sänkt skatt. Dels genom att våra skattesänkningar även träffar den med inkomster över brytpunkten för den statliga inkomstskatten. Dels men främst för att vi börjar avveckla den värnskatt som i praktiken fungerat som en straffskatt på högre utbildning. Detta är viktigt för det höjer värdet av att utbilda sig, vilket stimulerar till förkovran och på sikt högre produktivitet.

Sammantaget kommer våra förslag att medföra att utbudet av arbetskraft och sysselsättningen på några års sikt stiger märkbart. Därmed uppnås ett av huvudsyftena med den politik vi förespråkar.

10.4.1 Reformer som ger ökat arbetsutbud

På lång sikt bestäms sysselsättningen av hur arbetskraftsutbudet och den långsiktiga arbetslösheten ändras. Detta betyder att all ekonomisk politik som påverkar utbudet och arbetslösheten också påverkar sysselsättningen.

Men det kan ta avsevärd tid innan ett ökat arbetsutbud också slår igenom på sysselsättningen. Därför föreslår vi också omfattande reformer som ska stimulera företagens efterfrågan på arbetskraft.

Det finns emellertid skäl att diskutera sysselsättningen något. Främst för att många i debatten anklagar de utbudsreformer som Kristdemokraterna tillsammans med allianspartierna vill genomföra för ett sätt att med ekonomisk politik framtinga lönedumpning eller låglönejobb. Detta är ett falskt påstående. Våra skattesänkningar kommer inte att påverka kollektivavtalets ställning, och därmed inte lönenivåerna för dem med de lägsta inkomsterna.

Kristdemokraternas förslag till sänkta skatter kommer i stället att resultera i högre reallöner efter skatt och högre sysselsättning. Detta möjliggörs genom att skattesänkningarna även på sikt medför lägre lönekostnader för företagen. Betänk följande realistiska exempel: Vårt avdrag för arbetsinkomster gör att en person som tjänar 100 kr/tim före skatt får en skattesänkning med ca 10 kr/tim – helt utan att löntagaren ökat sin produktivitet. I nästa löneförhandling kommer skattesänkningen därför att medföra något lägre lönekrav (precis som höjd skatt brukar leda till högre lönekrav). Lönekravet sänks dels genom att den anställde fått en direkt inkomsteffekt till följd av vår reform, dels för att framtida inkomstökningar blir mer värda i den enskildes plånbok när de träffas av en lägre marginalskatt.

Enligt forskning vid bl.a. Uppsala universitet leder en skattesänkning med 10 procentenheter till att lönekraven dämpas med ca 5 procent, eller med 5 kr per timme i vårt exempel. Det betyder att arbetsgivarens kostnader efter nästa

Fel! Okänt namn på

löneförhandling minskat relativt dagens skattesystem med ca 3,5–4 procent vid en arbetsgivaravgift på 33 procent. En minskning av arbetskraftskostnaden med 3,5–4 procent kan väntas leda till en ökning av sysselsättningen med runt 2 procent, vilket i Sverige motsvarar ca 80 000 personer. Sammantaget medför sänkt inkomstskatt därför såväl högre reallöner efter skatt som påtagligt fler sysselsatta.

10.4.2 Reformen som ökar efterfrågan på arbetskraft

Utöver skattereformen lägger Kristdemokraterna och Allians för Sverige fram ett batteri med förslag som syftar till att påskynda och säkerställa efterfrågan på arbetskraft.

Alliansens förslag om nystartsjobb kommer att göra det påtagligt lättare för människor som varit borta länge från arbetsmarknaden att återvända utan att fastna i nytt utanförskap. Nystartsjobben sänker arbetskraftskostnaden rejält och under lång tid för människor med svag förankring på arbetsmarknaden. Till följd av den snäva avgränsningen mot grupper som annars skulle ha varit fortsatt arbetslösa kommer skattesänkningen inte nämnvärt påverka löntagarnas lönekrav. Därmed finns det starka skäl att tro att sysselsättnings-effekten kan bli märkbar.

Sänkta företagsskatter och minskat sjuklöneansvar ökar lönsamheten i företagen och stimulerar därmed investeringar och innovationsklimatet. Det är viktigt att företag och dess ägare kan gå med vinst över tiden – och ibland med rejäl vinst under enstaka år. Av många idéer som olika entreprenörer försöker kommersialisera är det nämligen få som lyckas. För att ha råd att misslyckas måste därför vissa projekt kunna generera höga vinster. Summan av vinster i de nya företagen måste därför alltid överstiga förlusterna i de företag som inte överlever, i annat fall är det inte samhällsekonomiskt lönsamt med entreprenörskap och nyföretagande. Sänkta skatter för enskilda näringsidkare och fåmansföretagare, särskilt sloandet av förmögenhetsskatten, kommer att stimulera till ökade investeringar som inte bara ersätter befintligt kapital utan också skapar fler jobb.

Sverige är i dag ett land där det samlade finansiella sparandet är mycket högt – drygt 8 procent av BNP. Detta syns främst genom våra kraftiga överskott i bytesbalansen. Samtidigt betyder detta också att investeringarna är låga och att Sverige som nation lånar ut stora belopp till investeringar utomlands. Orsakerna till detta är naturligtvis flera, men utvecklingen reser frågor om det svenska företags- och företagarklimatet. Förmögenhetsskatten är enligt vår mening en faktor som driver ut kapital ur landet, liksom dubbelbeskattningen på svenskers investeringar i svenska företag. Ett slopande av förmögenhetsskatten och lindring av dubbelbeskattningen kan väntas dämpa kapitalflödena till utlandet och i bästa fall medföra ett visst återflöde. Detta kommer att stimulera till investeringar i Sverige i stället för i utlandet och skapa sysselsättning här hemma i stället för i andra länder.

Kristdemokraterna föreslår betydande satsningar på den offentliga sektorns kärnverksamheter, främst inom den kommunala vården, skolan och omsorgen. Detta resurstillskott bedöms skapa fler jobb men även öka löneutrymmet

för anställda inom den offentliga sektorn. Det leder till en förskjutning av det relativa löneläget inom många kvinnodominerade yrken. Ett högre relativt löneläge är dessutom nödvändigt för att på sikt kunna locka fler att vilja utbildas och arbeta inom dessa sektorer.

Effekten på arbetsutbudet torde vara mer begränsad och bara motsvara den effekt som efterfrågan i sig ger upphov till. Dock finns det ingen undanträngning av reguljär sysselsättning i våra förslag för den offentliga sektorn, eftersom vi till skillnad från regeringen tillskjuter pengar permanent. Därför har vår politik sannolikt större effektivitet än de s.k. plusjobben som den socialdemokratiska regeringen satsar på.

På längre sikt bör offentliga utgifter inte nämnvärt påverka arbetslösheten.

10.4.3 Samlade effekter på produktion och sysselsättning

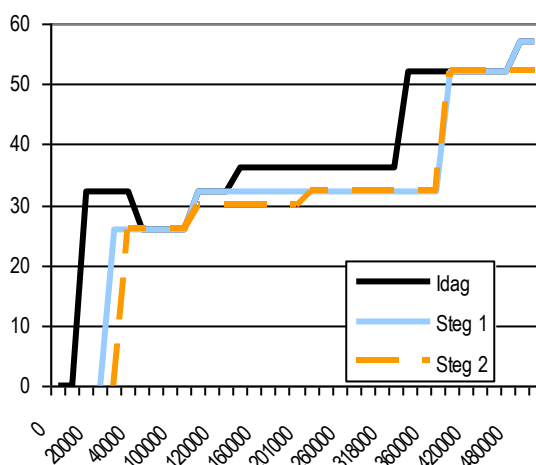
Våra förslag innebär i korthet att:

- Marginalskatterna för den som arbetar sänks med i genomsnitt ca 2 procentenheter i ett första steg. Den genomsnittliga nettoinkomsten stiger med 3,5 procent, med tyngdpunkten på arbetsinkomster under 20 000 kronor per månad.
- I steg 2 av inkomstskattereformen beräknas marginalskatten sänkas med ca 3,7 procentenheter i snitt och till följd av brytpunktshöjningen för statlig skatt träffa inkomster upp till 30 000 kronor i månaden. Därtill kommer sänkt marginalskatt med 5 procentenheter för inkomster över 40 000 kronor i månaden till följd av värnskatten. Nettoinkomsten beräknas öka med 4,8 procent. Marginalskatten för sociala ersättningar höjs med 1,5 procentenheter, vilket ger en samlad margineffekt på ca 5,3 procent för samtliga i arbetskraften. Steg 2 integreras i analysen på lång sikt.
- Ersättningen i socialförsäkringarna minskar med i genomsnitt ca 8 procentenheter till följd av regelförändringar. Tillkommer en inkomsteffekt på ca 1–1,5 procentenheter till följd av det justerade grundavdraget på bidragsinkomster från 2008.
- Satsningar på kommunerna motsvarar netto 2,5 miljarder kronor i ökad offentlig konsumtion varje år. Skattereformen medför skattesänkningar på netto 38,6 miljarder kronor i ett första steg och ca 54 miljarder på lång sikt.
- Avdrag införs för hushållsnära tjänster, vilket ger en konsumtionsökning på 500 miljoner kronor. Dynamisk effekt beräknas av Konjunkturinstitutet till ca 10 000 jobb.
- Nystartsjobben innebär en riktad lönesubvention som sänker arbetsgivarernas kostnader med 25 procent för omkring 100 000 personer. Detta beräknas skapa ca 50 000 nya jobb, dock ej genom dynamiska effekter.

Fel! Okänt namn på

Diagram 10.1 Marginalskatt i olika inkomstlägen med Kristdemokraternas inkomstskatteförslag

Marginalskatt i procent vid olika årsinkomster

Källa: Egen beräkning.

I tabell 10.1 nedan redovisas de samlade utbuds- och efterfrågeeffekterna av Kristdemokraternas politik på kort och lång sikt. Vissa effekter har emellertid inte kunnat beräknas, exempelvis effekterna av ändrad struktur på finansieringen av a-kassan.

En sänkning av marginal- och genomsnittsskatten kommer att dämpa arbetslösheten. Det faktum att tyngdpunkten av skattesänkningarna riktas till låg- och medelinkomsttagare talar för att sysselsättningseffekten blir märkbar. En rimlig bedömning är att sänkningen av arbetskraftskostnaden med 3–5 procentenheter genererar en efterfrågeökning på arbetskraft på drygt 2 procent. Den högre sysselsättningen väntas stimulera utbudet, vilket medför att arbetslösheten inte dämpas lika mycket. Den långsiktiga arbetslösheten bedöms sjunka med 0,6 procentenheter på sikt. Utbudet av arbetskraft bedöms stiga med ca 2 procent.

Kristdemokraterna föreslår ändringar i a-kassa och sjukförsäkring som gör att nettoinkomsten från socialförsäkringarna minskar med omkring 6 procent. Därtill kommer en sänkning av marginalskatten för den som går från bidragstill arbetsinkomster med omkring 5 procentenheter. Detta bedöms medföra att den genomsnittliga vistelsetiden i de olika ersättningsystemen minskar med uppemot 10 procent. Detta motsvarar att den genomsnittliga arbetslösheten som andel av arbetskraften kan komma att minska med i storleksordningen 0,6 procentenheter.

Under normala omständigheter bör en förändring av arbetslösheten av denna storleksordning motsvara en sysselsättningsökning på omkring 0,5 procent och en uppgång i arbetsutbudet på knappt 0,6 procent. På kort sikt finns det dock anledning att tro att återflödet av tidigare sjuka innebär att vikarier och ersättningsanställda sägs upp, vilket gör att den registrerade arbetslösheten stiger något.

Fel! Okänt namn på

Den samlade bedömningen är att utbudet av arbetskraft och sysselsättning-
en kommer att öka kraftigt till följd av våra föreslagna reformer. På ett par års
sikt bedöms utbudet stiga med ca 2,8 procent eller drygt 135 000 personer (se
tabell 10.1). På längre sikt stiger det mer, med ca 5,6 procent, vilket motsva-
rar omkring 250 000 personer. Den långsiktiga arbetslöshetsnivån bedöms
kunna sjunka med ca 1,3 procentenheter och sysselsättningen öka med över
300 000 personer (se tabell 10.2).

**Tabell 10.1 Effekter på arbetsutbud och sysselsättning av
Kristdemokraternas politik. Kort sikt (1–3 år)**

	Arbetsutbud		Sysselsatta		A-löshet
	Antal pers	%	Antal pers	%	%
Inkomstskatt	41 000	0,9	48 000	1,1	-0,2
Socialförsäkr	80 000	1,8	85 000	2,0	-0,1
Off. kons.	5 000	0,1	7 000	0,2	0,0
Hushållstjänster	10 000	0,2	10 000	0,2	0,0
Summa	136 000	2,8	150 000	3,2	-0,3

Källa: Egna beräkningar.

**Tabell 10.2 Effekter på arbetsutbud och sysselsättning av
Kristdemokraternas politik. Längre sikt (4+ år)**

	Arbetsutbud		Sysselsatta		A-löshet
	Antal pers	%	Antal pers	%	%
Inkomstskatt	96 000	2,1	125 000	2,9	-0,6
Socialförsäkr	141 000	3,1	169 000	4,0	-0,6
Off. kons.	7 000	0,2	7 000	0,2	0,0
Hushållstjänster	10 000	0,2	10 000	0,2	0,0
Summa	254 000	5,6	311 000	7,3	-1,3

Källa: Egna beräkningar.

Den långsiktiga ökningen av sysselsättningen på drygt 7 procent innebär en
lika stor uppgång i den potentiella produktionsförmågan – om inte produktivi-
teten förändras.

De samhällsekonomiska vinsterna av högre sysselsättning och produktion
är betydande. Förslagen höjer i första hand den potentiella produktionsnivån.
Det finns emellertid skäl att tro att även den långsiktigt hållbara tillväxten kan
stiga med 0,3–0,5 procentenheter till följd av vår politik.

10.5 Effekter på de offentliga finanserna

Den offentliga sektorn har mycket att vinna på en politik som prioriterar ar-
bete och högre tillväxt. Det bortfall som skattesänkningarna medför på kort
sikt kompenseras över tiden av minskade kostnader i t.ex. socialförsäkrings-
systemen till följd av minskad arbetslöshet samt färre sjukskrivna och förtids-
pensionerade. Skattesänkningarna medför också ökade disponibelinkomster

Fel! Okänt namn på

för dem som redan i dag har ett arbete, vilket stimulerar konsumtionen och ökar statens intäkter från moms.

10.5.1 Effekter av ökad långsiktig produktionsnivå

En ökning av produktionsnivån med 1 procent kan väntas stärka de offentliga finanserna med i storleksordningen 0,7 procent av BNP vid givet skattetryck. En långsiktig produktionsökning på 7,3 procent motsvarar således en förstärkning av den offentliga sektorns finanser med bortåt 140 miljarder kronor per år.

Till det kommer minskade kostnader för arbetslöshet, sjukfrånvaro och förtidspension i takt med att människor i dessa grupper återgår i arbete. Sammantaget bedöms högre skatteintäkter och minskade kostnader stärka de offentliga finanserna med upp till drygt 152 miljarder kronor, se tabell 10.3. En höjning av den långsiktiga tillväxten med 0,3–0,5 procentenheter motsvarar ett ytterligare tillskott på ca 5–8 miljarder kronor varje år.

Tabell 10.3 Förstärkning av de offentliga finanserna till följd av Kristdemokraternas politik

Miljarder kronor

	Förstärkning	
	Kort sikt	Lång sikt
Högre BNP	66,1	136,7
Minskad arbetslöshet	1,6	6,4
Färre sjukskrivna	2,3	8,5
Färre förtidspensionerade	0,6	1,1
Summa	70,5	152,8
Andel av BNP 2005	2,6	3,1

Källa: Egna beräkningar.

Kristdemokraterna anser att finanspolitikens mål bör vara att minska den offentliga skuldsättningen till en långsiktigt hållbar nivå. Detta kan endast nås genom att målet om 2 procents strukturellt sparande över en konjunkturcykel infrias. De förstärkningar av de offentliga finanserna som vår politik leder till bör därför i första hand användas till att öka den offentliga sektorns strukturella sparande och amortera ned statsskulden.

Sammantaget skulle de beteendeförändringar som vår politik medför leda till att det strukturella sparandet för den kommande mandatperioden stärks påtagligt och kan väntas uppgå till 2 procent eller mer under hela perioden 2006–2010ⁱ.

ⁱ Mer läsning och källor till våra antaganden:

För en diskussion av inkomstskatternas betydelse för lönebildningen se bl.a. Holmlund, B and A-S. Kolm (1995), *Progressive Taxation, Wage Setting and Unemployment-Theory and Swedish Evidence*, Tax Reform Evaluation Report No. 15. NIER. Nickell, S (2003), *Employment and Taxes*, speech, Bank of England.

Fel! Okänt namn på

För utbuds- och efterfrågeeffekter till följd av ändrade ersättningsnivåer och skatter se bl.a. Gruber, J (2000). Disability Insurance Benefits and Labor Supply, *Journal of Political Economy*, 2000, vol. 108, no. 6, Johansson, P och M Palme (2004), Moral hazard and sickness insurance. IFAU Working Paper 2004:10, Lantto, K (2004), Sjukpenningreformen 1998 och ökningen i sjukfrånvaron sedan 1997, opublicerat manuskript, Lindbeck, A (2003), Varför är svenskarna så sjuka?, SNS förlag, Lindblad, H och P Sellin (2003), The Equilibrium Rate of Unemployment and the Real Exchange Rate: An Unobserved Components System Approach, Sveriges Riksbank working Paper Series 152, Riksdagens utredningstjänst Dnr 2004:1628, Persson, M (2003). Varför är svenskarna så sjuka?, SNS förlag, Riksdagens utredningstjänst 2003:2237 och 2004:605, SOU 2004:19 bil. 14, Carling, K, B Holmlund och A Vejsiu (2001), Do benefit cuts boost job finding? Swedish evidence from 1990:s, *Economic Journal*, III, 766–790.

För ersättningsnivåns effekter på sjukfrånvaron se t.ex. Andrén, D (2001). Short-term Absenteeism Due to Sickness: The Swedish Experience, 1986–1991, Working Paper in Economics, No. 46, Department of Economics, Göteborg University, Andrén, D (2001), Long-term Absenteeism Due to Sickness: The Swedish Experience, 1986–1991, Working Paper in Economics, No. 47, Department of Economics, Göteborg University, Arai, M, och P Skogman Thoursie (2001), Incentive and Selection in Cyclical Absenteeism, FIEF Working Paper Series No. 167, Barmby, TA, Ercolani, MG, och Treble, JG (2002), Sickness Absence: An International Comparison, *The Economic Journal* 112: F315–F331, Bonato, L och L Lusinyan (2004), Work Absence in Europe, IMF Working Paper, forthcoming, Johansson, P, och Palme M (1996), Do Economic Incentives Affect Work Absence? Empirical Evidence Using Swedish Micro Data, *Journal of Public Economics* 59: 195–218 Skogman Thoursie, P (2002), Reporting Sick: Are Sporting Events Contagious?, Stockholm University Department of Economics, Research Paper in Economics 2002:4.

Fel! Okänt namn på

11 Den kommunala sektorn

11.1 Vård- och omsorgsreformer för 5 miljarder per år under 2007–2008

Kommunerna har tillsammans med landstingen/regionerna uppgiften att driva och förvalta det som vi kristdemokrater anser vara välfärdens kärna, nämligen vården och omsorgen av barn och äldre, utbildningen av de unga samt den samhällsnyttiga servicen till medborgarna. Under Socialdemokraternas dusintal år vid makten har de flesta indikatorer på dessa områden gått åt fel håll (se kapitel 5).

Därför kräver vi kristdemokrater en målmedveten satsning de närmaste åren för att höja kvaliteten på den service som invånarna har rätt att kräva av det allmänna.

Vi anser att det måste till en ordentlig resursförstärkning för att åstadkomma bättre kvalitet i förskolan och förbättringar inom psykiatri och missbrukarvården. Vi vill också anslå särskilda medel riktade till att förbättra utbildningen av personal inom äldreomsorgen. Vi har också föreslagit ett kvalitetslyft för vården genom särskilt stöd till kompetensutveckling.

På samtliga dessa områden har regeringen senfärdigt vaknat och därmed delvis anslutit sig till våra krav. Nya anslag till kompetensutvecklingen tillkom 2005, och från mitten av 2006 och framåt satsas även mer pengar på psykiatri, äldreomsorg, och äldreboenden. Det är visserligen inte tillräckligt, men vi välkomnar ändå att regeringen uppmärksammat de brister vi pekat på länge.

Vi anser att satsningar på dessa områden bör ske genom att pengar specifikt riktas mot dessa verksamheter. Därutöver krävs att tidigare tillförda resurser till kommunsektorn också lämnas åt de förtroendevalda att själva besluta om inriktningen på. Varje kommun och landsting/region måste utgå från sina behov och förutsättningar för att reellt kunna förbättra vård, skola och omsorg.

Därför kräver vi kristdemokrater ett större handlingsutrymme för de lokalt förtroendevalda att avgöra på vilket sätt resurserna bäst ska användas. Genom att frikoppla öronmärkningen på regeringens satsningar kan vi frigöra omkring 20 miljarder kronor de närmaste åren som kommunerna själva får disponera. Därmed ökar möjligheten till ett bättre resursutnyttjande och hushållning med gemensamma resurser.

11.2 Kristdemokraternas prioriteringar på kommunnivå

Kristdemokratiska kommun- och landstingspolitiker runt om i landet välkomnar ett större handlingsutrymme för sektorn. De områden som särskilt kommer att prioriteras av Kristdemokraterna är äldreomsorg och sjukvård. Det handlar om fler platser på äldreboenden och nya former av seniorboenden, som t.ex. gemenskapsboenden. Vi vill också satsa på äldrevårdscentraler och

äldrelotsar som ser till helheten och hjälper den enskilde genom samordning av insatserna.

Det finns också behov av ökad kompetens inom demensvården, bl.a. genom särskild utbildning i demensvård för undersköterskor och vårdbiträden. Därtill vill vi se en utökad dagverksamhet för den som vårdas i hemmet av någon anhörig.

Kommunerna måste utveckla sitt stöd till föräldrar och barn. Det handlar om familjecentraler, ungdomsmottagningar och i många fall också en satsning på barn- och ungdomspsykiatri. Rådvilla familjer måste kunna ges möjligheten att söka hjälp vid kommunala "nannyjourer", så att familjeproblem kan identifieras vid ett tidigare stadium.

Genom en friare hantering av kommunernas resurstillskott kan denna politik genomföras med full hänsyn till lokala behov och förutsättningar.

11.3 Nationella prioriteringar för kommunsektorn

Kristdemokraterna föreslår en nationell satsning på kvaliteten i förskolan. Denna finansieras bl.a. genom att låta kommunerna – om de vill – ta ut en högre maxtaxa på kommunal barnomsorg.

Antalet barn per förskolegrupp ökade efter införandet av maxtaxan. Eftersom regeringens satsning var underfinansierad ledde detta till större barngrupper, vilket riskerar att försämra kvaliteten. Detta kan vi inte acceptera utan föreslår att taket i maxtaxan höjs till 3,6 procent av inkomsten för det första barnet, 2,4 procent för det andra och 1,2 procent för det tredje.

I samband med vår brytpunktsreform för den statliga inkomstskatten så lyfts också inkomsttaket för alla som tjänar över 50 000 kronor i månaden. Familjerabatten behålls dock, vilket innebär att första barnet kommer att kosta 1 800 kronor, andra barnet 1 200 kronor och tredje barnet högst 600 kronor vid en månadsinkomst på 50 000 kronor. Höjningen frigör ca 2,5 miljarder kronor inom kommunsektorn.

För att garantera deltidstaxorna i barnomsorgen avsätts 350 miljoner kronor årligen.

Alla barn ska ges rätt att få del av kommunernas stöd till barnomsorg. Kristdemokraterna vill därför att kommunerna ska ha skyldighet att erbjuda ekonomiskt stöd inte bara till barn i förskolan utan också till de föräldrar som själva tar hand om sina barn. Kristdemokraterna anslår för detta ändamål 2 miljarder kronor i ett årligt anslag från den 1 juli 2007 till ett fullt finansierat kommunalt vårdnadsbidrag från barnets 20:e månad.

Tillsammans med de 300 barndagar Kristdemokraterna vill genomföra vid samma tidpunkt garanterar det alla föräldrar som själva vill ordna sin barnomsorg minst 6 000 kronor i månaden före skatt från 12:e månaden till dess barnet fyller 6 år.

Beroende på kommunernas skilda planer för utbyggnad av förskolan kommer en sådan reform att innebära olika stora besparingar de närmaste två åren. Sammantaget räknar vi dock med att införandet av ett kommunalt vård-

Fel! Okänt namn på

nadsbidrag kommer att leda till en kostnadsminskning för kommunsektorn under nästa mandatperiod.

För att stärka arbetet inom psykiatri är Kristdemokraterna överens med partierna i Allians för Sverige om att satsa 5 miljarder kronor de närmaste 10 åren. Under 2007–2008 lägger vi 500 miljoner kronor årligen, vilket är betydligt närmare den resursförstärkning som regeringens egen utredare Anders Milton föreslagit. Därtill vill Kristdemokraterna satsa 200 miljoner kronor på en förstärkt barn- och ungdomspsykiatri.

Kristdemokraterna föreslår tillsammans med de andra borgerliga allianspartierna en vårdgaranti under 2006 och 2007 som får en förstärkt finansiering och annorlunda utformning än regeringens. Detta medför en nettoförstärkning för kommunsektorn under 2007.

Sammantaget anslår Kristdemokraterna brutto ca 5 miljarder kronor per år i nya satsningar på verksamheter inom kommunsektorn under 2007 och 2008. Netto regeringens satsningar och neutraliseringar tillförs sektorn 1,5 miljarder 2007 och 1 miljard 2008. Därtill vill vi ”låsa upp” omkring 20 miljarder kronor av regeringens riktade kommunala satsningar.

11.4 Regleringar enligt finansieringsprincipen

Kristdemokraterna föreslår flera viktiga omläggningar av den ekonomiska politiken som kommer att påverka den kommunala ekonomins intäkter och utgifter. Den viktigaste av dessa är det jobbavdrag som Kristdemokraterna tillsammans med allianspartierna vill genomföra som en del av det omfattande Program för arbete som partierna enades om i Bankeryd. Jobbavdraget beräknas i ett första steg minska den kommunala skattebasen med ca 38,5 miljarder kronor per år och i ett andra steg 46,5 miljarder kronor.

Därtill vill Kristdemokraterna införa en kommunal fastighetsavgift på högst 2 800 kronor per år för småhus och 900 kronor per år för lägenheter. Denna reform ger kommunsektorn ett tillskott på 16,5 miljarder kronor 2007.

Båda dessa förändringar, liksom andra förändringar i exempelvis sjukförsäkringen, a-kassan och förtidspensionen, kommer att regleras i enlighet med den s.k. finansieringsprincipen. Det betyder att kommunsektorn får full ersättning för beräknade intäktsbortfall, medan beräknade inkomstförstärkingar regleras via det allmänna statsbidraget.

11.5 Inriktningen på längre sikt

Resurserna till kommunerna är av central betydelse för kvaliteten i den välfärd som skattebetalarna har rätt att kräva av samhället. För att kvaliteten inte ska försämrats, eller trygghetssystemen urholkas, krävs en politik som leder till högre och mer uthållig tillväxt, fler jobb och fler människor i skatteinbringande sysselsättning. Utan denna tillväxt kommer det annars bara att finnas nedskärningar att fördela. Detta är ett viktigt skäl till att Kristdemokraterna sätter tillväxtpolitiken högt på dagordningen.

På längre sikt bör kommunernas beroende av omfördelning av statliga medel minska. Förutom att ge grogrund för verklig tillväxt i skatteunderlaget kan detta ske genom att staten i större mån än tidigare låter kommunerna själva disponera över de skattemedel som deras invånare genererar. I detta avseende spelar förstås det kommunala utjämningsystemet och effekten av nuvarande grundavdrag in.

Kommunernas självständighet kan också stärkas genom att bredda de kommunala skattebaserna. Kristdemokraternas förslag att införa en allmän kommunal fastighetsavgift som står i relation till de kostnader kommunerna uppbär för att ge service till fastighetsägarna är ett sådant förslag som stärker den kommunala självfinansieringen. Det ger också möjlighet åt staten att minska anslagen till kommunerna i motsvarande mån, utan att det hotar kvaliteten i vården, skolan eller omsorgen om våra barn och gamla.

Detta förslag går också helt i linje med vad kommunerna själva har uttryckt ett önskemål om, bl. a. i den skattebasutredning som Kommunförbundet presenterade för ett antal år sedan, nämligen att få växla bort delar av statsbidragen mot att de själva får förfoga över en ökad andel av inkomster och avgifter.

12 Statens inkomster

12.1 Sänkta skatter 2006–2008

Huvuddelen av Kristdemokraternas förslag på skatteområdet för 2006–2008 framgår av avsnitt 9.1 och 9.2 tidigare i denna motion.

Totalt föreslår Kristdemokraterna fullt finansierade skattesänkningar för 36 miljarder kronor år 2007 samt 42 miljarder kronor år 2008.

I tabell 12.1 sammanfattas dessa skatteförslag och deras beräknade budgeteffekter. I särskilda motioner med anledning av regeringens budgetproposition på hösten redovisar Kristdemokraterna samtliga förslag närmare.

Tabell 12.1 Kristdemokraternas preliminära förslag till skattesänkningar 2007–2008

Periodiserad redovisning, miljoner kronor, konsoliderad offentlig sektor

1000	Skatter m.m.	-34 646	-41 085
2000	Ink. av statens verksamhet	+10 113	+9 328
1111	Fysiska personers inkomstskatt	-35 895	-39 045
	Höjd brytpunkt till 30 000 kr/månad		-7 100
	Höjt grundavdrag för pensionärer	-2 700	-2 700
	Sänkt grundavdrag		+3 500
	Jobbavdrag	-37 400	-37 400
	Avdrag för näringsinkomster	-1 300	-1 300
	Avdrag mot statlig skatt för resor o dubbelt boende	+1 000	+1 000
	Sänkt skatt i st.f. skattereduktion för avgiften till a-kassa	+4 300	+4 500

Fel! Okänt namn på

	Minskad avdragsrätt pensionssparande	+1 200	+1 300
	Slopad avdragsrätt för övriga utgifter	+400	+400
	Ökade skatteintäkter m.a.a. barn dagar	+150	+300
	Skattereduktion för hushållstjänster	-1 300	-1 300
	Avskaffat avdrag för förmån av personaldator	+800	+1 600
	Risckapitalavdrag	-100	-100
	Avdragsrätt för avsättning till etableringskonto	-45	-45
	Uppskjuten vinstbeskattning för fåmansbolagsägare	-500	-500
	Skattereduktion gåvor till ideell verksamhet		-700
	Skatteavdrag för bosparande	-400	-500
1121	Juridiska personers inkomstskatt	+7 030	+7 630
	Lägre skatt fåmansbolag	-900	-900
	Avgår regeringens belopp	+30	+30
	Räntebeläggning obeskattade reserver	+1 900	+1 900
	Höjd bolagsskatt	+6 400	+7 000
	Fribelopp av periodiseringsfonder	-400	-400
1200	Socialavgifter	+7 600	+10 000
	Minskad nedsättning arbetsgivaravgifter	+5 500	+5 500
	Slopad nedsättning för egenavgifter	+1 330	+1 330
	Nystartsjobb	-1 200	-1 200
	Effekter av 2:a karensdag från 2008		+3 100
	Nej till soloföretagares tillf. arbetsgivaravgiftssänkn.	+900	±0
	Nej till utbildningsvikariat	+1 270	+1 270
	Sänkta arbetsgivaravgifter för äldre	-300	-300
	Nedsatta arbetsgivaravgifter för alla tjänsteföretag	-3 500	-3 600
1211	Sjukförsäkringsavgift (medfinansiering)	+1 500	+1 500
	Slopad andra sjuklönevecka (0,17 p.e.)	+2 100	+2 100
	Skatt på royaltyinkomst	-30	-60
	Lägre skatt på royaltyinkomst	-30	-60
1312	Fastighetsskatt	-21 490	-23 400
	Avskaffad statlig fastighetsskatt (ej elproduktionsenheter)	-30 200	-32 200
	Halverat uppskovsavdrag	+4 900	+4 900
	Höjd reavinstskatt från 20 till 30 procent	+3 000	+3 000
	Avgår regeringens begränsningsregel	+810	+900
1321	Fysiska personers förmögenhetsskatt	-3 450	-3 650
	Successivt slopad förmögenhetsskatt	-3 450	-3 650
1411	Mervärdesskatt, netto	-3 000	-3 100
	Avskaffa investeringsstimulans	+1 000	+500
	Generell moms (25 %) på tidskrifter	+500	+500
	Sänkt moms på drivmedel till 12 procent	-4 500	-4 100

Fel! Okänt namn på

1424	Tobaksskatt	+1 310	+1 290
	Höjd skatt på cigaretter o snus	+1 000	+1 000
	Höjd skatt på rulltobak	+310	+290
1425	Alkoholskatter	+3 500	+3 500
	Sänkta införselkvoter	+3 500	+3 500
1428	Energiskatt	-839	-1 120
	Avskaffad koldioxidskattebefrielse för torv	+761	+770
	Nej till skatt på flygresor	-770	-1 060
	Sänkt dieselskatt till 1 kr för jord- och skogsbruk	-160	-160
	Sänkt elskatt	-370	-370
	Ökad nedsättning elförbrukning i vissa kommuner 3 öre/kWh	-300	-300
1436	Skatt på avfall	-260	-440
	Nej till skatt på hushållsförbränning	-260	-440
1711	Nedsättning, anställningsstöd	+8 850	+6 600
	Slopat anställningsstöd och nej till plusjobb	+8 850	+6 600
1712	Nedsättning, investeringar i källsorteringslokaler	+133	±0
	Slopat skattestöd till källsorteringslokaler	+133	±0
1713	Nedsättning, bredbandsinstallation	+325	±0
	Slopat skattestöd till bredband	+325	±0
1715	Nedsättning, reparationer och ombyggnad offentliga lokaler	+500	±0
	Slopat skattestöd till miljöinvesteringar i offentliga lokaler	+500	
1719	Nedsättning, stöd till skyddat arbete (OSA)	+270	+210
	Redovisning som utgift på utgiftsområde 13		
1723	Stöd för konvertering från direktverkande el	+270	+210
	Summa 2000 Inkomster av statens verksamhet	+10 113	+9 328
2411	Inkomster av statens aktier	±0	-900
	Aktieutdelning	±0	-900
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	+10 000	+10 000
	Höjd egenavgift, arbetslöshetskassor	+10 000	+10 000
2699	Avgift från försäljning av högskoleutbildning	+113	+228

Fel! Okänt namn på

12.2 Renodling av statens roll genom försäljning av statliga aktier

Det finns flera skäl för en försäljning av statens aktier. Dels är det viktigt för att renodla statens roll, dels för att sprida ägandet. Ett spritt ägande och sund konkurrens i en väl fungerande ekonomi skapar trovärdighet och får även riskkapitalmarknaden att fungera. Ett omfattande privat sparande i aktier är en av de viktigaste förutsättningarna för att nya företag ska kunna bildas och nya jobb skapas.

Ett tredje skäl för en privatisering av det statliga ägandet är att det förbättrar förutsättningarna för de företag som det handlar om. Oklara roller gör att offentligt ägda företag lätt blir verktyg för motstridiga politiska ambitioner, vilket på lång sikt drabbar tillväxten och skapandet av nya jobb i Sverige. En ägarspridning ger företaget behövligt kapital för framtida investeringar, något som inte bör finansieras ur statsbudgeten.

Försäljningarna ska ske till marknadsmässiga priser och i den takt som är möjlig med tanke på andra introduktioner på aktiemarknaden. Hänsyn ska också tas till konjunkturen. Alla företag bör dock inte säljas. Staten ska inte avhända sig inflytandet över och ansvaret för t.ex. Systembolaget.

Utifrån ett kristdemokratiskt synsätt finns det alltså anledning att gå vidare med att minska det statliga ägandet av företag, i princip enligt det program som antogs av riksdagen hösten 1991. Utöver dessa bör ytterligare företag bli föremål för försäljning.

De företag som är aktuella är sådana som är verksamma inom konkurrensutsatt verksamhet. Monopolföretag kan inte säljas innan omstrukturering skett.

12.3 Skattepolitikens inriktning på längre sikt

Kristdemokraterna anser att det svenska skattetrycket, som är högst i världen, både bör och måste sänkas.

Bakom ställningstagandet att det bör sänkas ligger en ideologiskt förankrad övertygelse om att människor själva, inte statens byråkrater och politiker, ska bestämma över en större del av sina inkomster och utgifter. Men ställningstagandet motiveras också av en ekonomiskt grundad övertygelse om att den svenska ekonomin kommer att fungera bättre och tillväxtpotentialen öka om en minskad andel av de totala resurserna passerar genom den offentliga sektorn.

Bakom ställningstagandet att skattetrycket måste sänkas finns en insikt om det inte obetydliga omvärldstryck som gör att våra skattenivåer helt enkelt inte kan avvika kraftigt från det som gäller i våra konkurrentländer.

På sikt bör därför de statliga utgifternas andel av BNP minska. Därigenom kommer också skattetrycket att kunna minska. Skattetrycket måste dock växlas ned successivt och med en försiktighet som inte äventyrar stabiliteten i statsfinanserna eller äventyrar finansieringen av den offentliga sektorns kärnuppgifter.

Gradvis anpassning av skattetrycket ...

Vi bedömer att det under överskådlig tid främst är staten som genom omprioriteringar måste bidra till en nedväxling av skattetrycket. Kommunsektorn som helhet kommer på grund av den demografiska utvecklingen inte att ha något större utrymme för skattesänkningar, även om effektiviseringar genomförs. För vissa kommuner är detta dock en möjlighet som bör tas till vara.

Staten ska givetvis ha tillräckliga skatteintäkter för att kunna sköta sina huvuduppgifter, som exempelvis rättsväsende, försvar, fördelningspolitik och myndighetsutövning med god kvalitet. Detta sätter en gräns för hur mycket statsutgifterna kan sjunka vid en given tillväxt i BNP. Om denna tillväxt blir högre kan andelen statsutgifter bli lägre, även om lika mycket pengar satsas på huvuduppgifterna i båda fallen.

... till nivån i jämförbara OECD-länder ...

Som ett riktmärke för statens utgifter kan därför bara anges att de tillsammans med utgifterna i den övriga offentliga sektorn ska ge utrymme för en gradvis anpassning nedåt av skattetrycket till jämförbara OECD-länders nivå. Med en bättre tillväxtpolitik blir detta lättare än om nuvarande stelheter och obalanser i den svenska ekonomin består.

Den svenska tillväxttakten i ekonomin är därför helt central även för denna diskussion. Om nuvarande låga tillväxtpotential (knappt 2 procent per år) består, kommer en nedväxling av skattetrycket att ta lång tid och frukterna av densamma, i form av ökat självbestämmande och bättre tillväxtförutsättningar, blir kanske svårare för den enskilde att se. Skattesänkningar riskerar i ett sådant läge att uppfattas som ett hot mot "välfärden". Inte minst driver de socialistiska partierna i Sverige mot bättre vetande ofta en sådan linje när konjunkturen är dålig. När den är bättre brukar skattesänkningar avvisas för att de skulle skapa överhettning om de genomfördes. Skattesänkningar är alltså i princip alltid fel för en svensk socialdemokratisk regering. Enda skälet till att vissa skatter sänkts under senare år är att den förbättring som den goda konjunkturen tidigare bidrog med inte kunde delas ut som bidrag till följd av utgiftstaken.

Den nuvarande låga tillväxtpotentialen bidrar alltså i sig till att hålla Sverige i en ond cirkel där tillväxtfrämjande förslag till skattesänkningar kan målas ut som ett hot snarare än den möjligheten till ökat självbestämmande och tillväxt som det de facto är. Om tillväxten vore bättre skulle vi sannolikt inte ha samma typ av debatt, eftersom skatteinkomsterna då skulle öka mer, även om skattesatserna var lägre.

... genom en målmedveten politik

Detta "dödläge" kan bara brytas genom en målmedveten politik för att i en väl avvägd takt minska utgifter och skatter som andel av ekonomin. Därtill behövs regelförenklingar och andra typer av strukturreformer, bl.a. för att främja en bättre lönebildning. Detta kommer om det genomförs successivt att bidra till en bättre tillväxt och underlätta anpassningen mot nivån i jämförbara

Fel! Okänt namn på

OECD-länder. Men det kommer också att innebära att de reala resurserna till exempelvis kommunsektorn kan öka i en säkrare takt än med en lägre tillväxt.

Det tydligaste exemplet på att denna strategi är framgångsrik är Irland. Där har skatterna målmedvetet sänkts, vilket har lockat till sig både människor, företag och investeringar. Den mycket kraftiga sysselsättningsökning som skett de senaste tio åren har tillsammans med sänkta skatter inneburit en snabb klättring uppåt i välfärdsindex.

Även om det finns olikheter mellan länder som Irland och Sverige, finns det inget som talar för att Sverige inte skulle kunna lyckas betydligt bättre än för närvarande med en tillväxtinriktad politik. Ett annat land som framgångsrikt förbättrat tillväxten är Finland, som trendmässigt har en betydligt bättre tillväxt än Sverige under senare år.

13 Statens utgifter och utgiftstak

13.1 Fördelning av utgifter på utgiftsområden 2006–2008

I detta kapitel presenteras översiktligt Kristdemokraternas preliminära förslag till ramar för statsbudgetens utgiftsområden för åren 2007 och 2008.

Kristdemokraterna föreslår att statens utgiftstak för år 2007 ska uppgå till 956 miljarder kronor och till 980 miljarder kronor 2008. Det är 7 miljarder kronor mer än regeringen år 2007 och 2 miljarder mindre år 2008. Kristdemokraternas förslag till ramar för utgiftsområdena sammanfattas i tabell 13.1, tillsammans med en jämförelse mot regeringens beräknade utgifter.

Fel! Okänt namn på

Tabell 13.1 Kristdemokraternas preliminära förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden och utgiftstak år 2007 och 2008

Miljoner kronor

	Regeringen		Kristdemokraterna		Skillnad	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Rikets styrelse	8 038	8 174	8 007	7 613	-31	-561
Samhällsekonomi och finansförvaltning	11 768	10 850	10 122	10 294	-1 646	-556
Skatt, tull och exekution	9 293	9 198	8 898	8 563	-395	-635
Rättsväsendet	30 553	31 028	31 898	32 392	1 345	1 364
Internationell samverkan	1 361	1 365	1 249	1 253	-112	-112
Försvar samt beredskap mot sårbarhet	43 312	44 444	43 712	44 944	400	500
Internationellt bistånd	27 896	29 374	27 896	29 374	0	0
Invandrare och flyktingar	8 576	8 215	6 933	6 357	-1 643	-1 858
Hälsovård, sjukvård och social omsorg	46 808	49 290	50 189	52 191	3 381	2 901
Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	127 769	129 921	119 148	114 201	-8 621	-15 720
Ekonomisk trygghet vid ålderdom	44 155	43 557	50 265	49 607	6 110	6 050
Ekonomisk trygghet för familjer och barn	63 277	65 139	65 292	67 723	2 015	2 584
Arbetsmarknad	71 947	66 798	58 770	53 908	-13 177	-12 890
Arbetsliv	1 220	1 241	851	678	-369	-563
Studiestöd	21 777	22 035	19 750	20 325	-2 027	-1 710
Utbildning och universitetsforskning	47 150	46 581	47 137	46 711	-13	130
Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 305	10 194	10 378	10 427	73	233
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9 723	9 442	8 217	7 793	-1 506	-1 649
Regional utveckling	2 867	2 315	2 747	1 970	-120	-345
Allmän miljö- och naturvård	4 927	4 949	4 417	4 239	-510	-710
Energi	1 632	1 458	1 287	1 208	-345	-250
Kommunikationer	34 207	35 185	34 457	35 134	250	-51
Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	17 321	17 375	17 528	17 673	207	298
Näringsliv	4 189	4 577	3 991	4 535	-198	-42
Allmänna bidrag till kommuner	70 739	77 108	94 987	98 425	24 248	21 317
Statsskuldsräntor m.m.	41 970	44 070	41 136	41 447	-834	-2 623
Avgiften till Europeiska gemenskapen	27 409	29 917	27 409	29 917	0	0
Minskning av anslagsbehållningar	2 022	4 685	1 158	4 685	-864	0
Summa utgiftsområden	792 211	808 486	797 829	803 588	5 618	-4 897
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	750 241	764 416	756 693	762 141	6 452	-2 274
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	189 038	201 349	189 038	201 349	0	0
Takbegränsade utgifter	939 321	965 790	945 731	963 490	6 452	-2 274
Budgeteringsmarginal	9 679	16 210	10 269	16 510	548	274
Utgiftstak för staten	949 000	982 000	956 000	980 000	7 000	-2 000

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 3 maj 2006

Göran Hägglund (kd)

Stefan Attefall (kd)

Mats Odell (kd)

Johnny Gylling (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Maria Larsson (kd)

Inger Davidson (kd)

Helena Höj (kd)

Chatrine Pålsson (kd)